

KON. MIL. ACADEMIE
BIBLIOTHEEK
Kasteelplein 10
BREDA

138e jaargang - oktober 1969 - nr 10

de militaire spectator

waarin opgenomen de officiële mededelingen van de
Koninklijke Landmacht en de Koninklijke Luchtmacht

de militaire spectator

10

JAARGANG 138

OKTOBER 1969

maandblad, waarin opgenomen
de officiële mededelingen van
de Koninklijke Landmacht en
de Koninklijke Luchtmacht

Uitgave van

MOORMANS PERIODIEKE PERS N.V.

lid van de Nederlandse Organisatie
van Tijdschrift Uitgevers (NOTU)

Directie, Redactie, Administratie en Advertenties:
Zwarteweg 1 - Den Haag - tel. (070) 18 23 55 en 64 29 55
giro 4 47 15

Hoofdredacteur:

F. Touber
Kolonel der Infanterie (gsb)

Adjunct-hoofdredacteur:

S. van der Pol
Commodore van de Koninklijke Luchtmacht

Redactie:

L. P. van Oppen
Luitenant-Kolonel der Infanterie (gsb)

J. C. M. Smits
Kolonel der Infanterie (gsb)

M. W. A. Weers
Luitenant-Kolonel van de Koninklijke Luchtmacht

ir. T. A. van Zanten
Kolonel van de Technische Staf

Abonnementsprijs: f 24,96 per jaar (incl. BTW)
buitenland: f 3,00 per jaar
losse nummers: f 2,34 (incl. BTW)

Advertenties: contractprijzen op aanvraag

NADRUUK VERBODEN

DE MILITAIRE SPECTATOR 138(1969)(10)447 ... 493

INHOUD

Officiële mededelingen

- 448 Uit de Landmacht- en Luchtmachtorders
Mededelingen van de Inspecteur der
Opleidingen

Redactioneel gedeelte

- 449 Strategische kentering in Frankrijk?
- 450 Militaire weerbaarheid of pacifisme?,
door A. V. van den Wall Bake, Luite-
nant-Generaal der Genie
- 458 Strategic Air Command boven Vietnam,
door W. K. C. Antheunissen, Majoer van
de Koninklijke Luchtmacht
- 464 Bevelvoering en verbindingen in het
pantserinfanteriebataljon, door F. J. D.
C. Egter van Wissekerke, Kapitein der
Infanterie
- 474 Testen van vliegtuigen en gronduitrus-
ting in zeer lage temperaturen, door A.
P. Okkerman, Kapitein van de Konink-
lijke Luchtmacht
- 477 De herstructurering van de Koninklijke
Landmacht en de militaire onderwijs-
instituten, door M. F. E. Heestermans, J.
den Tonkelaar en L. C. Cassee, resp.
Majoer en Kapiteins der Indendance
- 485 Meningen van anderen
- 486 Antwoord op meningen van anderen
- 487 Uit de vakpers

Bij de omslagfoto:

Het bijtanken van een B-52 door een KC-135 (zie het
artikel op blz. 458)

447

Officiële mededelingen

Koninklijke Landmacht en Koninklijke Luchtmacht

Uit de Landmacht- en Luchtmachtorders

LaO 55089. Vergoeding ingevolge het Reisbesluit (herdruk i.v.m. wijzigingen).

LaO 58153. Opgaven door commandanten in verband met inkomstenvergoeding tijdens herhalingsoefeningen (herdruk).

LaO 64042. Militaire rijbewijzen (herdruk).

LaO 67001. Beheer militaire tamboerkorpsen (herdruk).

LaO 67043. Kostwinnersvergoeding (herdruk).

LaO 68025. Regeling dagelijks reizen tussen de woning en de plaats van tewerkstelling (herdruk).

LaO 69012. Instelling van het korps militaire controleurs ontploffingsgevaarlijke stoffen.

LaO 69013. Commissies voor georganiseerd overleg.

LaO 69014. Praktische diensttijd beroepsofficieren landmacht.

LaO 69015. Regelen inzake ontheffing uit de functie en huiswaarts zenden van militaire ambtenaren der Koninklijke Landmacht.

LaO 69016. Statuut korporaalsmess.

LaO 69017. Beschikking Koninklijke Marechaussee 1969.

Lamed 062-61. Wet Immunisatie militairen (herdruk).

Lamed 069-64. Het hijsen van de Nederlandse vlag van departementen en andere rijksgebouwen.

Lamed 030-69. Ontslag dienstplichtigen wegens algemene diensteindiging.

Lamed 031-69. Toepassing regeling vervoer voor rijksrekening van verlof of bewegingsvrijheid.

Mededelingen van de Inspecteur der Opleidingen

Opgave van nieuwe voorschriften en wijzigingen *

GI 2-1360-A1, GI 2-1360-A2, GI 2-1360-A3, GI 2-1360-A4, GI 2-1360-A5. Deze geprogrammeerde instructietekstboeken dienen ter vervanging van de in het kader van de rijopleiding op conventionele wijze gegeven lessen, „voertuigadministratie door de chauffeur”.

2e Opgave van wijzigingen op VS 2-1376, 3e druk (Weerbaarheidsvoorschrift 1963). Hiermee is de veilig-

* Technische handleidingen en zuiver administratieve aangelegenheid niet opgenomen.

heid t.a.v. opslag en beheer verhoogd en zijn de onkosten bij het ter beschikking stellen van munitie aan door verenigingen te houden schietwedstrijden verminderd.

26e Opgave van wijzigingen op VS 2-1500, 1e t/m 5e druk (Reglement op de inwendige dienst bij de Koninklijke Landmacht). Het hoofdstuk betreffende de dagindeling is herschreven. Voorts is de invoering van het formulier voor het indienen van een verzoek, een rapport of voor een aanvraag bezoek arts in de daarvoor in aanmerking komende artikelen verwerkt.

VS 2-7203/1. KL-lijst van standaardtermen en begripsomschrijvingen, deel 1. Algemeen en tactiek. Hiermee is VR 2-7203/1 vervallen. Dit voorschrift heeft ten doel binnen de Koninklijke Landmacht eenheid te bewerkstelligen in het gebruik van algemene militaire begrippen, alsmede van specifiek tactische begrippen.

VS 5-21. Camouflage (misleiding). Hiermee zijn VS 1688/4, /8 en /9 vervallen. Dit voorschrift is een vervolg op VS 5-20 Camouflage, en is bedoeld te worden gebruikt door genieofficieren bij de technische uitvoering van maskeringsconstructies voor semipermanente opstellingen en van misleidingsplannen.

1e Opgave van wijzigingen op VS 7-440/1 (Gevechtsexercitie, aanval van groep en peloton). **1e Opgave van wijzigingen op VS 7-440/2** (Gevechtsexercitie, het voorbereiden van de verdediging door groep en peloton). Hiermee zijn de in de twee genoemde voorschriften behandelde drills aangepast aan de gewijzigde organisatie van de pantserinfanteriegroep.

VS 7-600, 4e druk. Het infanterieschietkamp en de legerplaats Harskamp. De 3e druk is hiermee vervallen. Terwille van de overzichtelijkheid zijn alle voor de legering van belang zijnde gegevens in één afzonderlijk deel vermeld. Voorts zijn een uitbreiding van de mogelijkheden op de schietterreinen en wijzigingen in de veiligheidsbepalingen in deze druk opgenomen.

IK 19-1. Diensten op een verkeerscontrolepost (TP);

IK 19-2. Diensten op een infopost. De door personeel van de Koninklijke Marechaussee te verrichten werkzaamheden na aankomst op, tijdens het functioneren en bij verplaatsing van de betreffende posten zijn beknopt in de instructiekaarten vermeld.

VS 19-4. Handleiding controle militair verkeer. Hiermee is het ongenummerde voorschrift „HMV” vervallen. In deze handleiding zijn opgenomen: alle land- en luchtmachtorders alsmede brieven die van belang zijn voor de controle op en de leiding van het verkeer door het personeel van de Koninklijke Marechaussee.

VS 44-417. Bediening van het stuk 40 mm L70, tl. Hiermee is VS 9-417 vervallen. Het belangrijkste verschil met het vervallen VS 9-417 is dat de onderwerpen die in desbetreffende technische handleidingen voorkomen, niet zijn opgenomen.

VR 55-11. Handleiding voor het gebruik van de rijopdracht (LForm 15399) en de rittenstaat (LForm 15403). In deze voorlopige richtlijnen worden aanwijzingen gegeven betreffende gebruik, administratie, beheer en wijze van invullen van de onlangs ingevoerde rijopdracht alsmede van de rittenstaat.

Strategische kentering in Frankrijk?

* * In december 1967 motiveerde de toenmalige Chef d'Etat Major des Armées, Generaal *Ailleret* [1] het terugtrekken van de Franse strijdkrachten uit het NAVO-bondgenootschap. Zijn betoog, dat veel stof deed opwaaien en waaraan o.a. ook *De Militaire Spectator* [2] aandacht besteedde, liet aan duidelijkheid weinig te wensen over. Omdat in de NAVO de verdediging van Frankrijk zou zijn toevertrouwd aan Amerikaanse generaals, die de Franse strijdkrachten zouden gebruiken in een aan de US Army ondergeschikte rol, alsook omdat de Sovjetdreiging niet zó ernstig zou zijn dat de Franse landsverdediging alleen daarop zou moeten worden gebaseerd, wenste Frankrijk geen „alliance a priori”. Frankrijk zou zich immers nog altijd bij een bestaand bondgenootschap kunnen aansluiten ingeval het land onverhoopt in een oorlog verwickeld zou geraken. Ailleret annonceerde dat Frankrijk op grond van deze overwegingen had besloten een verdedigingsapparaat op te bouwen, gericht tegen niemand („dirigé contre personne”), doch in staat tot ageren tegen iedereen („mondial et tous azimuts”). De beslissing was genomen om te voorkomen, dat Frankrijk — bijna twee eeuwen lang het land van de vrijheid — met zijn verdedigingsautonomie ook zijn nationale onafhankelijkheid zou verliezen.

Aillerets opvolger, Generaal *Fourquet*, heeft nu een ander geluid doen horen [3]. Hij wil slechts een beperkt deelprodukt van de Franse defensie-inspanning — de zg. „force d'intervention”, met als voornaamste taak een optreden buiten Europa — oriënteren op verdediging naar alle windstreken. Dat is wel een duidelijke uitspraak, doch zijn geformuleerde voornemens met het grootste gedeelte van de Franse strijdkrachten zijn kennelijk voor meer dan één uitleg vatbaar. Het is interessant eens de zeer uiteenlopende beoordelingen van twee Westduitse deskundigen weer te geven.

Adelbert Weinstein van de Frankfurter Allgemeine Zeitung acht het duidelijk [4], dat Fourquet een strategie voor ogen staat, afwijkend van de „tous azimuts”-gedachte en geconcentreerd op de ons allen bekende dreiging uit het oosten; een beperkte oriëntatie op één windstreek. Hij leidt dit af uit het feit, dat Fourquets verhaal breekt met de alles-of-niets-idee voor wat betreft het eventuele gebruik van nucleaire middelen. Fourquet tendert nl. in de richting van een „graduated deterrent”, een stramien waarin tactische kernwapens zouden passen. Weinstein concludeert: er is sprake van een totale verandering, van een nieuwe strategische conceptie, die niet verschilt van de NAVO-theorie. Hij vraagt zich ook af wat Fourquets streven zou kunnen zijn. Wil de generaal mogelijk weer Amerikaanse tactische kernwapens voor Frankrijk verwerven? *Wilhelm Meijer-Detring* [5] is daarentegen van mening, dat Fourquet zich niet afwendt van Ailleret, doch slechts een specificatie produceert. Zijns inziens blijft het verschil tussen de NAVO-en de Franse conceptie bestaan. Dat Frankrijk zich nu nog slechts met de dreiging uit het oosten zou gaan bezighouden, is niet de strategische realiteit. Het blijft de strategische kernwapens primair stellen, gaat wel akkoord met een bondgenootschap, doch volhardt in het afwijzen van integratie, in het overwegen van één mogelijk conflict, en zal zijn nationale politieke belangen buiten Europa blijven beschermen („force d'intervention”).

De vraag of de Franse strategie het aantal windstreken inderdaad gaat beperken heeft nog geen unaniem antwoord gekregen.

Literatuur

1. E. Ailleret — *Rev. Déf. Nat.* 23(1967)(12)1923.
2. Redactie — *Mil. Spect.* 137(1968)(2)53; (3)101.
3. P. Fourquet — *Rev. Déf. Nat.* 25(1969)(5)757.
4. A. Weinstein — *Survival* 11(1969)(7)206.
5. W. Meijer-Detring — *Wehrkunde* 18(1969)(7)337.

Militaire weerbaarheid of pacifisme?

A. V. van den Wall Bake

Luitenant-Generaal der Genie

Luitenant-Generaal der Genie A. V. van den Wall Bake, oud-chef van de Generale Staf en onlangs afgetreden als Gouverneur van de Koninklijke Militaire Academie, hield over bovenstaande onderwerp op 27 januari 1969 een voordracht voor het Studium Generale te Delft. Een week tevoren had de heer H. J. Lankhorst, lid van de Staten-Generaal voor de Pacifistisch Socialistische Partij, hetzelfde onderwerp behandeld in hetzelfde milieu.

De redactie heeft overwogen, dat omwerking van het gesproken woord een verlies aan spontaneïteit tot gevolg zou kunnen hebben, weshalve — met instemming van de inleider — is besloten tot ongewijzigde weergave van Generaal Van den Wall Bake's gesproken woord. De Militaire Spectator is geen „opinieblad” en zou met een uitgebreide polemiek over het onderwerp zijn doel voorbijschieten. Als militair vakblad willen wij echter het door eenvoud en directheid gekenmerkte betoog van een zo vooraanstaand opperofficier onze lezers niet onthouden.

Wij laten verder de generaal aan het woord.

REDACTIE

Dames en Heren,

U weet vermoedelijk dat de voordracht, die ik hier vanmiddag voor u mag houden, een verlengstuk is van de inleiding van de vorige week door de heer Lankhorst, over hetzelfde onderwerp: „Militaire weerbaarheid of pacifisme”.

Hij heeft met name dit vraagstuk benaderd vanuit het pacifistische standpunt, en u zult van mij nu dus kunnen verwachten een uiteenzetting vanuit de gedachtengang van de militaire weerbaarheid.

Ik ben mij er goed van bewust dat dit de moeilijker kant van het vraagstuk is. Het ligt zoveel meer in het gehoor om, uitgaande van ethisch hoogstaande normen, een betoog te houden waarin als doelstellingen begrippen worden genoemd als wereldvrede, een mensheid die als mens heeft leren te leven, enz.

Het zal mijn taak zijn daartegenover harde en dikwijls onaangename feiten te stellen, ik zal u moeten confronteren met de menselijke onvolmaaktheid, ik zal nare dingen moeten noemen en ik zal vieze woorden moeten gebruiken als NAVO e.d.

En zo zullen velen van u mij hier dus beschouwen als de advocaat van de duivel, als iemand die een slechte zaak goed moet proberen te praten.

Ik aanvaard dat, omdat ik ervan overtuigd ben dat het nuttig is, en misschien zelfs onze plicht, om tot een gesprek te komen over deze zo belangrijke vragen die zo nauw verband houden

met de allesoverheersende problemen van oorlog of vrede.

Die dia'loog tussen voor- en tegenstanders van het pacifisme komt dikwijls wat moeizaam op gang en hij is vaak helemaal onmogelijk. Men is aan beide zijden zó overtuigd van de juistheid van het eigen standpunt, zo fel-geëmotioneerd daarbij betrokken, dat het moeite kost met aandacht te luisteren naar de visie van de ander. En dan nemen helaas zo vaak verwijten en verdachtmakingen de plaats in van argumenten! Nu heb ik de vorige week het voorrecht gehad de voordracht van de heer Lankhorst te mogen aanhoren, en ik wil u eerlijk bekennen dat ik dit een indrukwekkend betoog vond, juist door de rustige redelijkheid ervan. Ik wil graag stellen dat ik hem dankbaar ben voor die evenwichtige benadering van een zo moeilijk en een zo geladen onderwerp. Dat geeft mij hoop op een vruchtbare gedachtenwisseling. Ik denk niet, dat wij elkaar zullen bekeren. Na afloop zie ik de heer Lankhorst zich nog niet aanmelden voor de KMA, en de kans lijkt me ook niet zo groot dat ik meteen mijn uniform aan de wilgen hang.

Maar ik meen dat er al heel veel zou zijn bereikt als wij door dit gesprek enkele misverstanden zouden kunnen wegnemen en enig wantrouwen misschien kwijt zouden raken.

Dan moet ik nog op één ding wijzen: een dialoog als deze wordt zo vaak bemoeilijkt door het gebruik van woorden die in verschillende, en soms geheel tegenovergestelde, zin worden opgevat; bv. „democratie”, „vrijheid”, en zelfs

„vrede”. Duidelijke begripsomschrijvingen zijn dus nodig om spraakverwarring te voorkomen. Die behoefte doet zich al dadelijk gevoelen bij het onderwerp „militaire weerbaarheid of pacifisme”. Wat verstaan wij onder pacifisme? *Koenen* geeft als definitie „het streven naar het behoud van de vrede tussen de volken”. Maar dan herinner ik mij in verband daarmee een verhaal van prof. Röling. Met enkele andere deelnemers aan een internationale „Peace Conference” in Oslo was hij tijdens een pauze gaan wandelen in de stad. Voor de terugrit nam men een taxi en trachtte de chauffeur uit te duiden waar men heen wilde, in verschillende talen het woord „vrede” gebruikend. Eindelijk begreep hij het en reed het gezelschap linea recta naar het Noorse ministerie van defensie. Mét deze chauffeur geloof ik, dat militaire weerbaarheid slechts één mogelijke rechtvaardiging heeft: het streven naar het behoud van de vrede.

Ik moet wél van u vragen dat u dit wilt aanvaarden. Mocht u namelijk mij ervan verdenken bv. te streven naar een „frischer fröhlicher Krieg”, of mocht u serieus menen dat wij zouden aansturen op een oorlog, ja, dan zou een gesprek geen zin hebben, dan zoudt u hier niet eens mogen zitten en ik hier zeker niet ongemolesteerd mogen staan!

Men zal erover van mening kunnen verschillen of de aanbevolen methodiek aanvaardbaar of zinvol is, maar wél moet worden aanvaard dat zij die voorstanders zijn van militaire weerbaarheid dit gronden op hun eerlijke overtuiging, dat deze op dit moment nodig is om de vrede te redden. Dan zijn zij dus óók pacifisten, in de zin van *Koenen* en van die chauffeur.

Nu moeten we natuurlijk voor één ding oppassen, en wel dat wij uit pure waardering voor elkaar het over alles ééns gaan worden; dan zou een discussie zinloos worden, en dan zou de titel van onze voordrachten niet tot een keuze uitnodigen. En dus zullen we het begrip „pacifisme” iets nauwer moeten gaan begrenzen dan het woordenboek dat doet.

Ik meen dat wij het pacifisme dat nu in discussie is dan het best kunnen aanduiden met „antimilitair pacifisme”.

Pacifisme

Nu geloof ik, dat het voor mij, na de voortreffelijke uiteenzetting van de heer *Lankhorst* vorige week, echt niet meer nodig is nog veel tijd te besteden aan een analyse van de motieven en de

doelstellingen van dit pacifisme. Ik zou ze alleen zo objectief mogelijk nog even kort samen willen vatten, en wel als volgt.

Wij pacifisten wijzen het geweld, als uiterste middel ter beslechting van internationale conflicten, onvoorwaardelijk af en niet slechts de toepassing daarvan, maar ook het dreigen ermee. En dus dient het instrument dat dit geweld zou moeten effectueren, het militaire apparaat, te worden afgeschaft. Liefst mondiaal, maar als dit nog niet realiseerbaar is dan dienen wij het goede voorbeeld te geven door eenzijdige ontwapening. In de huidige situatie culmineert het gevaar voor een gewapend conflict in het bestaan van twee tot de tanden bewapende machtsblokken, waarbij het streven naar een militair evenwicht leidt tot een bewapeningswedloop, die moet eindigen in een allesvernietigende oorlog. Deze machtsblokken dienen derhalve te worden ontbonden, en als stimulans daartoe dient in ieder geval Nederland uit de NAVO te treden.

Wij erkennen de risico's van een eenzijdige ontwapening: bezetting en onderdrukking, maar aanvaarden die als een kleiner kwaad dan oorlog. Met geweldloze middelen kan dan altijd nog verzet worden geboden aan het onrecht, zoals thans in Tsjecho-Slowakije wordt gedemonstreerd.

NAVO

Nu verwacht u vermoedelijk van mij een uitvoerige beschouwing over de filosofie van hen, die vooralsnog militaire weerbaarheid noodzakelijk achten. Ten eerste wil ik u voorstellen het onderwerp te limiteren tot het hier en het nu. Dan ontheft mij dat van het obligate historisch overzicht en bovendien kan ik dan een kortere begripsomschrijving hanteren dan die lange zin „zij-die-vooralsnog-militaire-weerbaarheid-noodzakelijk-achten-voor-het-handhaven-van-de-vrede”; ik kan dan namelijk daarvoor stellen de „NAVO”. Qua doelstellingen en optreden kan de NAVO namelijk worden gezien als de illustratie van hun hele denkpatroon.

En verder geeft mij dat het voordeel dat ik de algemene beschrijving aanzienlijk kan bekorten: iedereen is, geloof ik, wel voldoende op de hoogte met de NAVO-conceptie; betere sprekers dan ik hebben die al zo vaak toegelicht en ook de heer *Lankhorst* heeft er vorige week de nodige aandacht aan besteed. Mag ik dan ook

hier volstaan met een heel korte samenvatting? De NAVO is een defensief bondgenootschap van een aantal staten die in 1949 werden bedreigd, en nog steeds worden bedreigd, door een agressieve, offensieve politiek van het Kremlin. Ter bescherming daartegen vormden zij met gezamenlijke conventionele militaire middelen een beschermende muur van voldoende sterkte om de Russische stormram in eerste instantie te kunnen tegenhouden. Daarachter staat dan het Amerikaanse nucleaire zwaard der afschrikking. Bij het nemen van het besluit tot het inzetten van de stormram zal de agressor rekening moeten houden met het risico dat, bij het begeven van de muur, dit zwaard zal worden gebruikt, hetgeen, ongeacht de door hem zelf veroorzaakte nucleaire destructie, zelfvernietiging voor hem zou betekenen; de zg. „balance of terror”.

Zo, koud en nuchter samengevat, en zo controversieel mogelijk geformuleerd, is de huidige situatie weer te geven; het is de griezelige realiteit van vandaag!

Wél moeten wij nu enkele elementen eruit lichten en nader gaan toelichten. U zult hebben opgemerkt dat er twee nieuwe begrippen in werden genoemd: defensief en offensief. Dit onderscheid mis ik in elk betoog van pacifistische zijde, maar toch is het van vérstrekkende betekenis! Maar vóór ik er conclusies uit ga trekken heb ik wél de plicht om uiteen te zetten op grond waarvan ik de NAVO defensief en Rusland offensief noemde.

1. Daartoe wijs ik in de eerste plaats op het ontstaan van de NAVO. Nadat in de jaren tussen 1945 en 1949 achtereenvolgens Oost-Duitsland, Polen, Tsjecho-Slowakije, Hongarije, Roemenië en Bulgarije door de Russen één voor één gewelddadig waren bezet, achtte het Westen, op dat moment militair praktisch weerloos, zich zodanig bedreigd, dat het zich aaneensloot om zich te beschermen tegen verdere agressie. Het lijkt wat moeilijk uit deze wordingsgeschiedenis iets anders te concluderen dan een zuiver defensief doel van de NAVO tegen een manifest offensief optreden van Rusland.

2. Maar, stelt men, dat is alweer 20 jaar geleden! Nu is Rusland toch vreedzaam geworden? Ik moet dan wijzen op de communistische doctrine, sinds Lenin ongewijzigd gebleven, die nadrukkelijk als einddoel stelt het wereldcommunisme te vestigen met alle middelen. Dit is niet een verkapt ideaal, het wordt openlijk bij elke

gelegenheid gezegd en geschreven en het is de grondslag van de Kremlinpolitiek. Ik zal dadelijk nog spreken over de „vreedzame coëxistentie” maar moet er nú al op wijzen dat deze wijziging in politiek niet leidde tot een wijziging in de doelstelling. Tegenover dit nog steeds offensieve doel stelde en stelt de NAVO zich defensief op: slechts bij een aanval op één van de lidstaten zal de NAVO in actie komen. Zelfs de felste tegenstanders kunnen de NAVO geen territoriale, economische, ideologische of andere expansieve doeleinden toedichten!

3. Ten derde is de verhouding in de militaire middelen illustratief. Nu zal ik u een opsomming van aantallen divisies, tanks, vliegtuigen en andere droge militaire feiten besparen. Ze zijn bij herhaling bekendgemaakt en ze worden ook weer steeds weersproken, bv. door voor het gemak de hele Amerikaanse bewapening, inclusief die in Vietnam, maar bij de NAVO te rekenen. Maar deze wat zinloze discussie kunnen wij ons, meen ik, besparen door twee constateringingen die weinig tegenspraak zullen uitlokken: — de legers van het Warschau-Pact vormen een zeer sterke, hypermoderne macht, die in staat is tot krachtige offensieve operaties; de daartegenover staande middelen van de NAVO zijn aanzienlijk zwakker en niet in staat daarmee het avontuur van Napoleon en Hitler te gaan herhalen;

— men kan ervan verzekerd zijn dat het Kremlin zeer nauwkeurig de onderlinge krachtsverhoudingen kent; als men daar niettemin spreekt over de „agressieve krachten van het imperialisme” dan dient dit zuiver te worden gezien als propaganda voor inwendig gebruik.

Samenvattend stel ik dus nog eens nadrukkelijk: de NAVO is een *defensief* verbond, hetgeen blijkt uit de wijze van haar ontstaan, uit haar taakstelling en uit het feit dat men niet beschikt en ook niet wil, noch behoeft te beschikken over de militaire middelen, nodig voor een offensief optreden. Ik stel voorts, dat de Sovjet-Unie hiervan evenzeer en volstrekt is overtuigd. Waarom is dit zo'n belangrijk aspect? In het betoog van de heer Lankhorst, evenals trouwens in de meeste pacifistische beschouwingen, neemt de bewapeningswedloop als voornaamste oorzaak van het ontstaan van een oorlog een centrale plaats in. Hij stelde het ongeveer als volgt: „Militair evenwicht is een illusie; wie ernaar streeft moet altijd proberen de sterkste te zijn, met een marge voor onbekende factoren

Dit leidt tot een escalatie, tot een frenetieke wapeningswedloop, die moet uitdraaien op een oorlog”.

Deze beschouwing gaat ten volle op bij een conflict waarin beide tegenstanders elkaar verdenken van offensieve bedoelingen. Zodra men dan meent iets sterker te zijn zal men toeslaan, meestal uit angst dat de ander de eerste klap zal geven. Maar in de huidige situatie? Het Oostblok wéét dat de NAVO niet wil en niet kan aanvallen. Alleen maar deze ene, offensieve, partij zal beslissen over oorlog of vrede, daarbij niet geobsedeerd door de vrees dat de ander hem misschien een slag vóór zal zijn. En de NAVO, haar defensieve taak aanvaardend, strééft niet eens naar een krachtenpariteit; zij kan met veel minder volstaan, aangezien het uiteindelijk toch het nucleaire zwaard is dat de tegenstander ervan moet weerhouden zijn aanval te beginnen. De theorie van de wapeningswedloop gaat in de huidige situatie dus niet op! Men ziet dan ook dat bv. in de laatste 6 jaar de NAVO-strijdkrachten met ca. 25% zijn verminderd. Na Tsjecho-Slowakije bleek men iets te optimistisch te zijn geweest in deze ontwapeningswedloop. Maar zelfs het besluit van Nederland, zijn defensie-inspanning met 2,5% te verhogen, heeft in het Kremlin geen paniek veroorzaakt! Nu wil ik bepaald niet stellen dat het doel de middelen heiligt. Maar zelfs als men de middelen van NAVO verfoeit moet men toch bereid zijn eens na te gaan welke doelstellingen werden bereikt! Ik wil er op drie wijzen.

Ten eerste. Gedurende het 20-jarig bestaan van de NAVO hebben zich geen gewapende conflicten langs het raakvlak van beide machtsblokken voorgedaan. „Dat was een toevalligheid,” stelde de heer Lankhorst. Maar dan toch wel een héél grote toevalligheid, vooral als wij bedenken hoe fel de confrontatie was. Ik ben geneigd te spreken van een opmerkelijke prestatie, vooral als ik kijk naar de toestand elders in de wereld, waar eenzelfde duidelijkheid ontbrak en waar steeds weer, als gevolg van het verstoren van een machtsevenwicht, bloedige conflicten ontstonden; de oorlogen in Korea en Vietnam zijn hiervan sprekende, maar helaas niet de enige voorbeelden.

Ten tweede. Een vermindering van de militaire dreiging kwam tot stand. Enkele malen werd door de Sovjet-Unie de vastberadenheid van de Alliantie, de geloofwaardigheid van het inge-

nomen standpunt, beproefd door dreiging met wapengeweld: de Berlijn-crisis en de Cuba-crisis. Toen de hechtheid van de muur bleek, werd de stormram uit de hand gelegd: men zag voorlopig af van intimidatie door militaire macht en schakelde over op de politiek van de glimlach, van de „vreedzame coëxistentie”.

Hier speelt het verschil in uitleg van woorden ons weer parten. Het Westen wil niets liever dan een vreedzaam naast elkaar bestaan; het zag in deze nieuwe politiek dus een wezenlijke stap voorwaarts in de richting van een reële ontspanning. De betekenis die het Oostblok eraan hechtte kan het best worden weergegeven met de woorden van de partijfilosoof *Soeslof* tijdens een bijeenkomst te Boedapest op 26 feb. 1968:

Vreedzame coëxistentie is een allesomvattende strijd, zowel economisch als politiek en ideologisch, tussen het proletariaat en de agressieve krachten van het imperialisme over de gehele wereld, waarbij het risico van een gewapend conflict met de imperialistische landen zoveel doenlijk wordt vermeden.

Dit nu is niet precies wat wij onder „vreedzaam” verstaan! Maar belangrijk is de laatste zin: de risico's van een gewapend conflict worden te groot geacht en dus ziet men af van militaire pressie. Een betere recensie van het effect van de NAVO, en uit onverdachte bron, kan men nauwelijks wensen.

Al is dan de machtsstrijd niet geëindigd, het gevaarlijkste machtsmiddel is, althans voorlopig, terzijde gelegd, waardoor de risico's van de huidige situatie bepaald zijn verminderd.

Ten derde. Door de verminderde spanning werd een gesprek mogelijk. De onderhandelingen waren moeizaam, de argwaan is nog groot, maar toch werd overeenstemming bereikt over een kernstopverdrag en over een non-proliferatieverdrag. En de laatste berichten wijzen op de mogelijkheid van verder overleg over wapeningsbeperking.

Ziedaar dan het beeld van de NAVO: een bondgenootschap, ontstaan uit de harde realiteit van afweer tegen nog bestaande agressieve dreiging, dat niet slechts de vrijheid en onafhankelijkheid van de aangesloten landen gedurende 20 jaar wist te beschermen, maar dit wist te bereiken met voorkoming van wapengeweld, in een „koude vrede”.

Ook de NAVO ziet de huidige „balance of terror” niet aanvaardbaar als eindfase; ook zij streeft naar een vermindering van spanning en

naar een daardoor mogelijk wordende kwalitatieve en kwantitatieve vermindering van de bewapening. Maar zij meent dat dit slechts bereikbaar is door onderhandelen en op basis van wederkerigheid. Tot zo lang moet dus ten koste van alles het uitbreken van een oorlog worden voorkomen; het tot nu toe gevolgde beleid heeft bewezen daartoe in staat te zijn. De muur moet dus, zo lang, voldoende hecht blijven; die muur waarvan de stenen worden gevormd door de door de leden beschikbaar gestelde militaire middelen en het cement door de vastberadenheid deze middelen ook te gebruiken, als het móét.

Gevaren van het pacifisme

Op historische gronden moeten wij misschien vaststellen dat als een cultuur, door welvaart en weelde verslapt, of door ouderdom seniel geworden, niet meer de innerlijke kracht kan of wil opbrengen zich te handhaven, deze ook het recht verspeelt als cultuur voort te bestaan. Ik geloof echter niet, dat het met ons al zo ver is gekomen. Ik geloof, dat onze Westerse beschaving, met alle idealen waarvoor deze staat, nog zeer vitaal is en nog een zeer belangrijke rol zal moeten spelen in de emancipatie van de mensheid, en dus de vastberadenheid zal moeten opbrengen om pal te staan voor zijn idealen indien deze worden bedreigd.

Het is die vastberadenheid die ik zojuist het cement in de NAVO-muur noemde. Tegen díé achtergrond kan de felheid worden verklaard waarmee het pacifisme wordt tegemoet getreden door degenen die in de NAVO het middel zien tot de bescherming van onze idealen en tot het voorkomen van oorlog. Zij achten de gepropageerde pacifistische middelen niet alleen niet doeltreffend, maar zelfs gevaarlijk voor het voortbestaan van de vrede en zij stellen dat, zelfs zonder dat deze middelen tot realisatie komen, het propageren op zich zelf al de kansen op oorlog vergroot.

Ik moet dit nader toelichten, en zal nog even die door het pacifisme aanbevolen remedies de revue laten passeren, en daarop een reactie geven.

Eenzijdige afschaffing van kernwapens

De afschuw van deze wapens bestaat werkelijk niet alleen bij de pacifisten. Geen van allen kunnen wij de ogen sluiten voor de harde realiteit van vandaag, de realiteit van een

conflictsituatie, waarbij beide partijen de beschikking hebben over deze verschrikkelijke wapens. En zo lang het *bezit* daarvan nog realiteit is, zal ten minste het *gebruik* moeten worden voorkomen.

Voorlopig lijkt dit alleen maar mogelijk door afschrikking: door aan het gebruik de afschuwelijke straf te verbinden van zelfvernietiging. Zo ontstaat de paradox, dat in de huidige situatie de beste garantie tegen het uitbreken van een nucleaire oorlog is gelegen in de wederzijdse aanwezigheid van nucleaire wapens. Eenzijdige afschaffing daarvan zou deze garantie doen vervallen. Als David de steen uit zijn slinger weglegt regeert verder het brute geweld van Goliath met de atoomknuts.

Eenzijdige ontwapening door Nederland

Als het vervallen van de Nederlandse bijdrage aan de gezamenlijke inspanning door de NAVO-partners zou kunnen worden gecompenseerd, dan zouden wij als parasieten blijven voortbestaan, maar de wereldsituatie zou niet zijn gewijzigd. Er zou dus niets zijn opgelost.

Maar de kans is groter, dat de cohesie van het bondgenootschap door een dergelijk „voorbeeld” ernstig zou worden geschaad; dat het labiele evenwicht zou worden verstoord, met daarmee het vergroten van de kans op een oorlog die men nu juist ten koste van alles wenste te voorkomen.

Dat een dergelijke daad tot navolging zou leiden is voorlopig een illusie gebleken: als de Sovjet-Unie vatbaar zou zijn voor goede voorbeelden, dan heeft zij een prachtkans voorbij laten gaan door het NAVO-voorbeeld van een aanzienlijke eenzijdige vermindering van de defensie-inspanning gedurende de laatste 6 jaren niet na te volgen!

Het aanbevolen *uittreden van Nederland uit de NAVO*, in de hoop dat *dit* navolging zou vinden in het Warschau-Pact, moet om dezelfde redenen een utopie worden genoemd. Men vergeet niet dat het Warschau-Pact een gedwongen bondgenootschap is, waarbij men zo zijn eigen wijze heeft om een eigenwijs lid te corrigeren. Het terugtrekken van de Franse troepen uit de NAVO heeft dan ook aan de andere kant nog geen navolging gevonden.

Bij dit alles heb ik dan aangenomen, dat de door het pacifisme aanbevolen middelen in Nederland ook werkelijk tot uitvoering zouden komen. Voorlopig lijkt de kans daarop niet groot, maar zelfs zonder resultaten schuilt in het felle

propageren daarvan al een groot gevaar. Hierdoor kan, aan de overzijde, waar men niet zoveel ervaring heeft in het instituut van vrije meningsuiting, de indruk worden gewekt dat de vastberadenheid van het Westen, pal te staan tegen iedere agressie, begint te tanen. En juist die vastberadenheid om als het móét ons te verdedigen, vormt de kern van de geloofwaardigheid van de NAVO-positie, het cement in de muur.

De door het pacifisme aanbevolen middelen hebben dus alle hetzelfde resultaat: de kans op een materiële, maar vooral morele verzwakking van de gezamenlijke defensie, met als gevolg een afnemende van de preventieve werking daarvan, een verstoring van het bestaande labiele evenwicht en daarmee, o ironie, op het ontstaan van een oorlog.

De werkelijke keuze

Men moet zich afvragen hoe het mogelijk is dat twee stromingen die hetzelfde doel nastreven tot oplossingen komen die zó diametraal tegenover elkaar staan, die wederzijds zó volslagen onaanvaardbaar zijn. Waartussen ook geen compromis lijkt te liggen, maar waar een keuze onvermijdelijk is: óf militaire weerbaarheid óf pacifisme. Wil een verantwoorde keuze mogelijk zijn, dan dient het wezenlijke verschil zo scherp mogelijk te worden gelokaliseerd.

In de samenvatting van mijn voordracht in „Syllabus” heb ik gesteld, dat het verschil tussen beide opvattingen wellicht was gelegen in het verschil in betekenis dat men toekent aan het begrip „vrede”, en ik suggereerde daarin, dat dit voor de pacifist slechts zou betekenen „afwezigheid van wapengeweld”.

Zeer nadrukkelijk keerde de vorige week de heer Lankhorst zich echter tegen de opvatting dat het pacifisme slechts zou streven naar „afwezigheid van oorlog”; hij bewees met voorbeelden dat ook hij een „vrede zonder rechtvaardigheid” verwerpt. Hij formuleerde de doelstelling als „Handhaven van de hoge waarden van de Westelijke beschaving” en achtte een ernstige gedachtenwisseling mogelijk over de vraag hoe dit handhaven dient te geschieden.

Hierin ga ik graag met hem mee, en wil proberen een eerste bijdrage aan deze gedachtenwisseling te leveren.

Wij zullen dan eerst onderkennen, dat deze

doelstelling nog geen verschil tussen voor- en tegenstanders van het pacifisme blootlegt; beiden zijn het daarover natuurlijk roerend eens. Als wij werkelijk dit verschil willen opsporen zullen wij dus dieper moeten snijden. Daartoe zullen wij eerst de wat vage term „hoge waarden van de Westelijke beschaving” nader moeten bekijken. Wat bedoelen wij hiermee? Wat willen wij beschermen? Onze kunstschaten en onze cultuurmonumenten? Onze welvaart? Onze sociale verworvenheden? Oók wel, maar ik meen dat wij daarmee nog niet de essentie van onze samenleving te pakken hebben. Ik stel dat die essentie is: *de eerbied voor de menselijke waardigheid*. Een eerbied die ten grondslag ligt aan ons democratisch bestel, een eerbied die niet verenigbaar is met onderdrukking, die de mens de vrijheid laat zich te ontwikkelen naar eigen aard, zich zelf te realiseren. Misschien kunnen alleen maar de ouderen onder ons, die onderdrukking en onrecht aan den lijve hebben ondergaan, zich ten volle realiseren wát die vrijheid betekent; hóé diep de mens wordt gekwetst als hij niet meer mag geloven, denken en doen naar eigen overtuiging. Misschien kunnen alleen maar zij beseffen met welk een oerkracht de mens dan in verzet komt, niet vragend naar de kans op zelfbehoud of succes, maar uit innerlijke noodzaak: ons ondergronds verzet, de bevolking van Boedapest die met blote handen de Russische tanks te lijf ging, de daad van Jan Palach.

Ik hoop, dat de heer Lankhorst ermee kan instemmen als ik deze *eerbied voor de menselijke waardigheid*, voor de *individuele vrijheid*, centraal stel in het konglomeraat van „hoge waarden van de Westelijke beschaving”. Dan resteert de hoge vraag: met welke middelen mogen wij, moeten wij, deze menselijke waardigheid beschermen? En dán komt het punt waar onze wegen wel zullen scheiden.

De pacifist zal dan moeten zeggen: Ik verzet mij in afschuw tegen elke aantasting van de menselijke waardigheid. Wordt deze bedreigd door geweld, dan zal ik proberen de oorzaken van het conflict op te sporen, het goede voorbeeld geven, wantrouwen proberen om te zetten in vertrouwen. Maar mocht dat allemaal geen succes hebben, dan verbiedt mijn geweten mij, geweld met geweld te keren. Dan moet ik node het onrecht, de onderdrukking, als het kleinere kwaad dan oorlog, ondergaan.

De andere zijde stelt daartegenover: Ook ik verafschuw het geweld, en zal tot het uiterste proberen het losbarsten daarvan te voorkomen,

op de aangegeven wijze. Maar mocht dat onverhoopt mislukken en mocht onze menselijke waardigheid worden bedreigd door een tirannieke onderdrukking, dan zal ik mij met geweld daartegen verzetten, liever dan geweldloos een mensonwaardig leven te aanvaarden, zo ons dat al zou worden gelaten.

Het is voor *beiden* een hartverscheurende keuze, want de consequenties zijn in *beide* gevallen verschrikkelijk. Laten wij toch vooral niet menen dat de pacifist het hierbij gemakkelijker heeft! Hij realiseert zich, dat hij, door zich niet te verzetten tegen geweld, ongewild de medeplichtige daarvan wordt, medeverantwoordelijk voor alle resulterende aantasting van de menselijke waardigheid. Hij ziet voor zijn ogen hoe deze waardigheid ook zonder oorlog kan worden vernietigd. Hij ziet het in Tsjecho-Slowakije, waar een bescheiden wens naar wat meer vrijheid o zo keurig-geweldloos wordt gewurgd. En hij zal niet kunnen vergeten hoe, in de jaren 1945/'49, 90 miljoen Europeanen geweldloos achter het IJzeren Gordijn verdwenen; hoe het voor deze mensen sindsdien vrede is in de zin van „geen oorlog”, maar hoe men een muur moest bouwen om hen de zegeningen daarvan toch niet te laten ontlopen!

De ethische bezwaren van de pacifist tegen het gebruik van geweld kunnen zijn ethische bezwaren tegen het onrecht niet wegdrücken. Vandaar dat hij niet graag wordt geconfronteerd met deze keuze. Als de heer Lankhorst wordt gevraagd wat nu zijn houding zou zijn geweest in 1940, dan is zijn antwoord dat die situatie 20 jaar eerder had moeten worden voorkomen. Akkoord, maar het is geen antwoord op de vraag! Ik meen dat het beklemtonen van het *geweldloos verzet* voor een deel ook moet worden gezien als een poging om het eigen verontruste geweten gerust te stellen. Men wil toch *iets* doen! Ook ik heb een diepe bewondering voor wat het Tsjechische volk op dit punt aan moed en inventiviteit ten toon spreidt; ook ik geloof dat het zinvol is een dergelijk verzet voor te bereiden. Maar nóch de heer Lankhorst, nóch ik zullen ons illusies maken over het uiteindelijk resultaat van een dergelijk verzet tegen een niets ontziende bezetter. Ik denk bv. niet dat het de Joden zou hebben gebaat.

Ik geloof dan ook, dat de wezenlijke keuze waarvoor wij worden gesteld de keuze is tussen een geweldloze vrede en een vrede-in-vrijheid. Kiest men de één, dan moet men bereid zijn de ander daaraan op te offeren. Openhartig hierin

was prof. dr. J. de Graaf, voorzitter van „Kerk en Vrede”, die in „Vrede en ethiek” van februari 1966 stelt:

In de politiek is het ethisch denken nog geheel bevangen in een wat ouderwets-idealistische levensbeschouwing. Vrijheid en democratie worden aangezien voor eeuwige beginselen. Beginselen zijn nuttige abstracties, maar ze zijn niet onveranderlijk.

Ik meen dat met deze woorden de logische, laatste consequentie van het pacifisme wordt blootgelegd. Laten wij deze consequentie dan maar centraal stellen!

En dan geloof ik dat het Nederlandse volk in grote meerderheid nog steeds is gevangen in die „ouderwets-idealistische levensbeschouwing” die in vrijheid en democratie niet „nuttige abstracties” ziet, maar waarden zonder welke het leven nauwelijks leefbaar is. Zéker ouderwets: ruim vier eeuwen lang al vormden deze waarden het wezenskenmerk van ons volk. Ik geloof dat dit volk er recht op heeft om te weten waartussen de keuze in wezen gaat!

De toekomst

Maar betekent het verwerpen van het pacifisme dan een aanvaarden van de status quo? Een bij de pakken neerzitten? Is er dan nog een toekomstvisie?

Ik zie perspectieven op drie vlakken, misschien idealistisch, optimistisch en realistisch te noemen.

In de loop der eeuwen heeft de mens geleerd geweld op een bepaald niveau te vervangen door een rechtsorde daarboven. De tragiek, maar ook de uitdaging, van de huidige situatie is, dat de evolutie van de rechtsorde de evolutie van de conflicten niet heeft kunnen bijhouden. Thans is er sprake van een mondiaal conflict, waarbij wordt beschikt over mondiale wapens, maar waarbij de mondiale rechtsorde ontbreekt. Van het allergrootste belang lijkt het, te geraken tot een wereldorde, waarin het recht het geweld zal vervangen bij het oplossen van conflicten, een orde die ook beschikt over adequate machtsmiddelen om dit recht te handhaven. U kunt dit idealistisch noemen, maar misschien dat de verbijstering van de mensheid over haar eigen, nieuw verworven destructieve capaciteiten dit constructieve ideaal binnen bereik zal brengen. Wij kunnen ons echter niet veroorloven te volstaan met het streven naar een dergelijke wereldrechtsorde en verder lijdzaam af te wach-

ten. Daarvoor is de bestaande conflictsituatie te reëel en te dreigend. Er zal dus bovendien intensief moeten worden gewerkt aan het oplossen van dit conflict, althans aan het verminderen van de spanning. Geduldig maar hardnekkig moeten de pogingen worden voortgezet te komen tot een gesprek, tot het leggen en verstrekken van contacten op elk gebied: politiek, economisch, cultureel. Men kan dit optimistisch vinden, maar ik geloof dat, zelfs na de setback van 21 augustus 1968, op den duur vermindering van spanning bereikbaar is, met als resultaat een wederzijdse vermindering van bewapening.

Ook de volkeren achter het IJzeren Gordijn hunkeren naar vrede, vrijheid en rechtvaardigheid. Nog nimmer is het een dictatuur gelukt deze diep-menselijke waarden blijvend te onderdrukken. In toenemende mate zijn er sympto-

men van een emancipatie in deze zin. Ook hier is plaats voor de optimistische gedachte dat eens de Kremlin-politiek de ware afspiegeling van de wensen van de bevolking zal zijn. Op dat ogenblik is het conflict als opgelost te beschouwen.

Als realist meen ik dan, dat de Oost-Westdialoog overtuigender en overtuigender zal zijn indien niet wordt gemarchandeerd met onze idealen: vrede door vrijheid en rechtvaardigheid. Door te buigen voor geweld wordt dit geweld niet beteugeld maar aangemoedigd. Wil een gesprek mogelijk blijven, wil een vreedzame coëxistentie niet verstoord worden, dan zullen wij, materieel en vooral moreel, sterk genoeg moeten blijven om deze coëxistentie inderdaad vreedzaam te houden. Dán zal de militaire weerbaarheid aan haar pacifistische, vrede-bewarende taak hebben voldaan!

Strategic Air Command boven Vietnam

W. K. C. Antheunissen

Majoor van de Koninklijke Luchtmacht

The Americans carry out their counterattacks and pursuits in the jungle not with infantry but with firepower . . .

(Gen. Mosje Dayan na een bezoek aan Vietnam)

Op 18 juni 1965 namen zware bommenwerpers van het type Boeing B-52 van het Amerikaanse Strategic Air Command¹ voor de eerste maal deel aan de oorlog in Vietnam. Op een afstand van 2500 mijl van hun basis Andersen op het eiland Goeam bombardeerden zij doelen in het gebied dat de naam „IJzeren Driehoek” heeft gekregen. In de volgende maanden en jaren zouden deze vliegtuigen, oorspronkelijk gebouwd voor het uitvoeren van nucleaire bombardementen, de door de vijand meest gevreesde en door de eigen grondtroepen hoog geprezen wapens in het arsenaal van de strijdkrachten van de Verenigde Staten worden.

Aan de eerste aanval was ruim een jaar van „contingency planning” en oefeningen voorafgegaan. Het was vooral op aandringen van de toenmalige commandant van de Amerikaanse strijdkrachten in Vietnam, Generaal William C. Westmoreland, dat de Joint Chiefs of Staff besloten de strategische bommenwerpers boven Vietnam in te zetten. Generaal Westmoreland ging ervan uit dat de B-52's, beter dan welk wapen ook, door hun massale precisiebombardementen in staat waren grote vijandelijke troepenconcentraties te verhinderen, c.q. te vernietigen. Dit gold speciaal voor gebieden als de genoemde „IJzeren Driehoek” en de zones C en D waar de Vietkong en de Noordvietnamezen tot dan toe wegens de ontoegankelijkheid of de lokatie met rust waren gelaten (afb. 1). In die gebieden had de Vietkong, onder beschutting van het bladerdak van het oerwoud, een groot aantal depots, oefenkampen en verbindingscentra aangelegd. Tunnels, kelders, loopgraven en bunkers doorsneden het terrein. Joseph Alsop beschreef in de Saturday Evening Post de functie van de basiskampen als volgt:

Two or three night marches out from the base, one or two days fighting at the scene of his regiment's operation and two or three night marches back to his regimental main-base area — that was about the

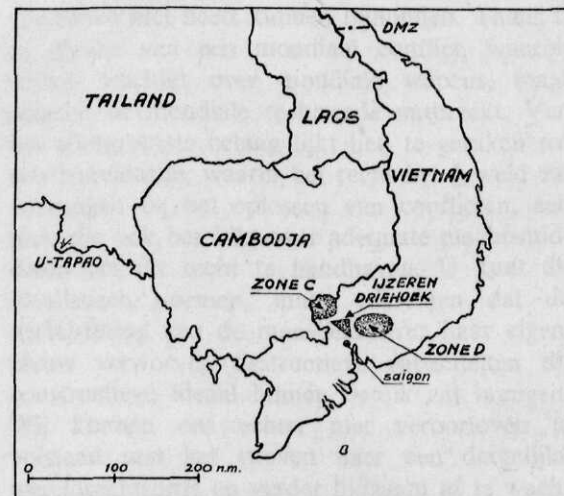
¹ Hierna afgekort tot SAC.

maximum effort that was normally required each month. The balance of every month was spent resting, training, absorbing replacements, and doing meticulous sandtable exercises to prepare for the next sally against a government post. And all these weeks between operations were passed in the absolute security of a main base, with its simple but comfortable barracks, its reassuring fortifications, and its food caches.

Voorbereiding

Hoewel de bommenwerpers van SAC altijd reeds in staat werden geacht behalve nucleaire ook conventionele bommen af te werpen, was het de regering Kennedy die hernieuwde nadruk legde op een verbetering van het potentieel van de strijdkrachten in een beperkte oorlog. Het eerste operatieplan van SAC waarin bepaalde eenheden voor conventionele operaties werden aangewezen dateert dan ook van 1961. In het voorjaar van 1964 begonnen enkele squadrons aan een uitvoerig oefenprogramma ten einde hun vermogen conventionele bommen af te werpen, op te voeren en te verbeteren. Zo werden onder de vleugels van de B-52F twee sets „multiple ejector external bomb-racks” bevestigd, waardoor 24 extra 750-pondsbommen

Afb. 1 Het operatiegebied

konden worden meegenomen. De totale lading steeg zodoende tot 51 bommen. Bij een testvlucht vloog een B-52 van Californië naar de Marianen, een afstand van 5200 mijl, liet daar een volledige bommenlast vallen en landde tenslotte op Goeam.

In februari 1965 waren de aangewezen bommenwerpers en tankervliegtuigen gereed om naar de Stille Oceaan te vertrekken. De eerste opdracht liet nog op zich wachten, tot juni. Het betrof een typische Vietkong-wijkplaats van 2 x 4 km ten noordwesten van Saigon. Uit dit gebied had de vijand regelmatig aanvallen tegen het verkeer op route 13 (de noordelijke toegangsweg naar Saigon) ondernomen. Inlichtingenrapporten hadden bovendien aangetoond dat vijandelijke strijdkrachten zich verzamelden voor een offensief. Hoewel de aanval van de B-52's met tegenslagen begon (twee vliegtuigen kwamen boven de Zuidchinese Zee met elkaar in botsing, een derde moest uitvallen vóór het doel was bereikt en bij een vierde weigerden de bommenluiken), was het resultaat dusdanig dat besloten werd de aanvallen te continueren.

Omvang van de operaties

Na één missie in juni en vijf in juli 1965 werd de frequentie van de aanvallen in de volgende maanden opgevoerd. Tegen het einde van het jaar werden reeds vrijwel dagelijks aanvallen ondernomen over een gebied dat geheel Zuid-Vietnam omvatte. Het aantal deelnemende vliegtuigen per aantal varieerde daarbij van 6 tot 30. In de eerste 6 maanden werd reeds 26.000 t explosieven afgeworpen. In 1966 nam de omvang van de operaties opnieuw toe. De eerste helft van het jaar zag een verdubbeling van het aantal sorties vergeleken met de laatste zes maanden van 1965, d.w.z. een toeneming van 700 sorties. Van veel belang was de vervanging van de B-52F door de B-52D, die een bommenlast van 84 500-ponders in haar ruim kon bergen. Voeg hieraan de 24 x 750 pond toe die onder de vleugels worden gedragen en men komt tot een aantal van 108 bommen of 30 t per vliegtuig. Zes van een dergelijke lading voorziene bommenwerpers bleken in staat een gebied van 2 km² volledig te verzadigen. Ter illustratie zij vermeld dat de B-17's uit de Tweede Wereldoorlog, de bekende „Vliegende Forten”, een bommenlast van 6,5 t konden dragen. In april 1967 werd de basis U-Tapao in Thailand in gebruik genomen. Hierdoor werd het mogelijk

binnen 1 à 1½ uur i.p.v. 6 uur na de start boven het doel te zijn. Anders en op het eiland Goeam bleef echter in gebruik. In maart 1968 werd de 19.000e sortie gevlogen. Er was toen in totaal 450.000 t aan bommen afgeworpen. Het maandelijkse gemiddelde was eind 1968 op ca. 1800 sorties komen te liggen.

Sommige voorstanders van het gebruik van zware bommenwerpers hebben erop aangedrongen de B-52's ook tegen de vitale doelen in Noord-Vietnam in te zetten. Behalve politieke bezwaren vormde vooral de sterke concentratie van Russische SA-2 grond-lucht geleide wapens rond deze objecten een te grote bedreiging voor een dergelijke actie. In april 1969 werden voor het eerst de trainingskampen en depots van de Noordvietnamezen in Cambodja gebombardeerd, hetgeen tot dan toe om politieke redenen was nagelaten. Overigens een „escalatie” waaraan weinig ruchtbaarheid is gegeven.

Kenmerken

Wat zijn nu de kwaliteiten die de B-52's voor de operaties boven Vietnam zo geschikt maken?

a. Het vermogen om met een klein aantal vliegtuigen in korte tijd een grote hoeveelheid explosieven af te werpen

Zou men bv. een doelgebied van 2 km² door de artillerie onder vuur willen laten nemen, dan zouden tien 155 mm houwitser-batterijen van 18 stukken gedurende 12 tot 15 min moeten vuren om dezelfde hoeveelheid explosieven te deponeren als zes B-52's. Zelfs wanneer dit aantal houwitser beschikbaar zou zijn en, ondanks de terreinhindernissen, in stelling zou kunnen worden gebracht, zouden de logistieke problemen onoverkomelijk worden en bovendien zou een verrassing uitgesloten zijn. Tenslotte zouden de kosten veel hoger liggen. Zou men voor een zelfde doelgebied jager-bommenwerpers willen inzetten, dan zouden 60 tot 180 jagers nodig zijn (afhankelijk van het type). Operationeel gezien is ook dit, gelet op het geconcentreerde doelgebied, niet in korte tijd uit te voeren. De vliegtuigen zouden gedurende lange tijd moeten aanvallen, in de tussentijd de vijandelijke hoofdmacht de gelegenheid gevende weg te trekken. Gezien het vermogen een grote hoeveelheid explosieven op elk gewenst gebied en op elk gewild ogenblik te kunnen concentreren, stelde Generaal Westmoreland de beschikbare B-52's gelijk met vier divisies.

b. *Het vermogen „de klok rond” te bombarderen*

Alle bombardementen zijn „radar-controlled”, hetzij door de eigen vliegtuigradar, hetzij door grondstations die de radar-navigator melden wanneer hij zijn bommen moet laten vallen. Dag en nacht, onafhankelijk van de weersomstandigheden, zijn de vijandelijke grondstrijdkrachten hierdoor aan de alles vernietigende aanvallen blootgesteld.

c. *Accuratesse*

Door de radargeleiding zou tot nu toe meer dan 99% van de afgeworpen bommen in het doelgebied terecht zijn gekomen. In tegenstelling tot jager-bommenwerpers wordt de accuratesse bovendien niet nadelig beïnvloed door hevig afweervuur wegens de vlieghoogte (20.000 - 30.000 voet) van de B-52's.

d. *Verrassing*

De grote vlieghoogte heeft bovendien tot gevolg dat de vliegtuigen van de grond af onzichtbaar en meestal ook niet hoorbaar zijn. Het springen van zware bommen is de eerste aanwijzing van hun aanwezigheid. Wegvluchten is dan niet meer mogelijk. Uit verhoren van krijgsgevangenen en overlopers is gebleken dat vooral het gevoel van machteloosheid fnuikend was voor het moreel.

Soorten van opdrachten

De missies van de B-52's kunnen in drie categorieën worden verdeeld:

- a. het de vijand onthouden van een wijkplaats („sanctuary denial”);
- b. directe steun van de eigen grondtroepen („direct support”);
- c. interdictie.

Deze taken worden onder andere gevechtstandigheden in de regel aan tactische luchstrijdkrachten toegewezen.

Voorbeelden van het eerste type zijn de eerder genoemde aanvallen in de IJzeren Driehoek en de zones C en D. Voornamelijk als gevolg van deze bombardementen gingen de Noordvietnamezen ertoe over hun depots, opleidingskampen en uitvalsbases naar Cambodja te verplaatsen. Khe Sanh vormt een duidelijke illustratie van de directe luchtsteun aan de eigen grondtroepen. Voor de Amerikaanse legerleiding ging het er in de kritieke weken en maanden vooral om te voorkomen dat de vijand aan de opbouw voor een offensief kon beginnen. Om dit te bereiken

werden in de beslissende weken van 1968 gemiddeld 45 B-52 sorties *per dag* ter ondersteuning van het omsingelde Khe Sanh gevlogen. Samen met de 300 sorties per dag, uitgevoerd door jager-bommenwerpers, betekende dit een totaal van 1800 t bommen per dag op de vijandelijke stellingen. *Het waren de enorme verliezen die dit onafgebroken bombardement veroorzaakte, die de vijand zijn beleg deden afbreken.* Daarmee was een Amerikaans Dien-Bien-Phoe, waarop de Noordvietnamezen vurig hadden gehoopt, voorkomen. Generaal Westmoreland zei na afloop in een toespraak tot de bemanningen van de B-52's:

Without question, the amount of firepower on that piece of real estate exceed anything that had been seen before in history... by manyfold and the enemy was hurt...

Voorbeelden van de interdictieaanvallen tenslotte zijn te vinden in de bombardementen van de Mui-Gia pas en op de aanvoerwegen uit Laos en Cambodja.

De operaties

Zoals reeds eerder werd gesteld, gebeurt het bombarderen onder controle van radar. Behalve dat daartoe gebruik wordt gemaakt van het radar-computersysteem aan boord, wordt in grote mate afgegaan op de MSQ-77 „Sky Spot”-grondstations. Dit laatste vindt zijn oorzaak in het ontbreken in Vietnam van voldoende herkenningspunten voor de boordradar, zoals bruggen, grote fabriekscomplexen enz. Derhalve is in Zuid-Vietnam een groot aantal radarposten opgebouwd, bemand met personeel van SAC. Zij fungeren als een soort GCA en vertellen de navigator nauwkeurig het moment waarop hij de bommen moet laten vallen. Overigens leiden deze radarposten ook de jagers van de tactische luchtmacht naar hun doelen. De resultaten van het systeem zijn dusdanig dat „Sky Spot” als een nieuwe ontwikkeling in de luchtoorlogvoering kan worden aangemerkt.

Verreweg de meeste operaties geschieden in opdracht van het hoofdkwartier van het Military Assistance Command Vietnam (MACV) in Saigon. In het begin van de campagne, toen het gebruik van B-52's nog een nieuwtje was, werden alle doelen via de Commander-in-Chief Pacific (CINCPAC) in Hawaiï ter goedkeuring aan de Joint Chiefs of Staff in Washington voorgelegd. Deze procedure was zeer tijdrovend,

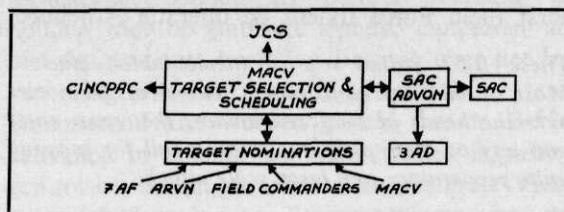
vooral toen de frequentie van de missies werd opgevoerd. Momenteel worden nog slechts bepaalde nieuwe doelen aan de JCS voorgelegd, doch de routineopdrachten worden rechtstreeks door MACV aan SAC gegeven (info JCS en CINCPAC). SAC beschikt in Saigon over een liaisoneenheid die de coördinatie met MACV verzorgt. Deze gaat de opdrachten en de beschikbare en te gebruiken middelen na en geeft de order tenslotte ter uitvoering door aan de Third Air Division (zie afb. 2).

Voor de bommenwerpers die van Goeam starten betekent een missie naar Vietnam en terug een vlucht van 5200 mijl (ongeveer 12 uur). Op de heen- en terugweg worden zij ten noorden van de Filipijnen door KC-135's van de basis Kadena bijgetankt. Voor deze tankervliegtuigen is dit een vlucht van 5 uur. Ondanks deze grote afstanden was over de afgelopen jaren de gemiddelde tijd „off target” t.o.v. het geplande tijdstip slechts 45 sec.

Het doelgebied is in de regel verdeeld op de wijze waarop een „football”-veld is verdeeld in yardlijnen. Elk toestel krijgt een lijn toegewezen en moet eroverheen vliegen. Wanneer om de een of andere reden de bommen niet op het doel kunnen worden geworpen, vliegt de B-52 door naar zijn secundaire doel.

De bemanning wordt gevormd door de eerste en tweede piloot, een officier voor de elektronische oorlogvoering, een navigator, een radarnavigator en een schutter (de enige onderofficier). Zij maken een Vietnamese toer van 6 maanden, binnen welke tijd zij de gelegenheid krijgen 600 vliegrepen in hun logboek te schrijven. Dit staat in schril contrast tot de 30 uren die zij normaal maandelijks in de VS vliegen. Bovendien wordt veel van de bemanning geëist, in die zin, dat de vluchten steeds met maximale belasting (totaal gewicht 200 t) geschieden, met meermalen brandstof tanken in de lucht. Ook de navigator heeft een zware taak tijdens de lange vlucht boven water. De ECM-operator tenslotte krijgt signalen te verwerken, die onder oefenomstandigheden moeilijk zijn na te bootsen.

De operaties boven Vietnam hebben tot gevolg gehad, dat de bommenwerpers en de tankers thans door jongere officieren worden bemand. Het feit dat een eerste luitenant een B-52 commandeert kwam enkele jaren geleden nog niet voor. Medio 1968 hadden 300 van de 900 „bomber crews” en ongeveer 700 van de 1200 tankerbemanningen een toer in Zuidoost-Azië gemaakt.

Afb. 2 De organisatie

Uitwerking

Wat is nu de uitwerking van de bombardementen? Vooral bij het begin van de operaties waren er vele sceptici. Zij betitelden de bombardementen met „splinter missions”, d.w.z. dat het resultaat voornamelijk uit het versplinteren van bomen zou bestaan. Daarbij werd aanvankelijk het vaststellen van de uitwerking van een bombardement bemoeilijkt omdat de getroffen gebieden vrij ontoegankelijk en afgelegen waren. Bovendien hangt het effect van een aanval voor een groot deel af van de juistheid van de inlichtingenrapporten. Naarmate deze frequenter ter beschikking kwamen verbeterden de resultaten.

Uit verklaringen van krijgsgevangenen en overlopers bleek spoedig dat zij de aanvallen van de B-52's het meest vreesden. Behalve de verliezen aan mensenlevens bleek ook de enorme verwoesting die een enkele vlucht aan het landschap aanbrengt demoraliserend op de vijand te werken. Tunnels en bunkers die 4 tot 10 m diep onder de grond waren gegraven en waarin de Vietkong zich veilig had gewaand, bleken niet bestand tegen het geweld van bommen die bomen binnen een straal van 30 m vellen. Vooral de bommen met vertraagde werking bleken tegen de tunnelcomplexen bijzonder effectief.

Anderzijds bleken de aanvallen een morele steun voor de Zuidvietnamese troepen te zijn, die direct na een bombardement onbevreesd het gebied binnentrekken om het van vijandelijke eenheden te zuiveren en de installaties en voorraden verder vernietigen. Dat troepen in staat werden gesteld gebieden binnen te dringen die vroeger volledig het domein van de Vietkong waren, was op zich zelf reeds van betekenis.

Het voornaamste resultaat is echter, dat het de Noordvietnamese strijdkrachten onmogelijk is gemaakt in Zuid-Vietnam grote troepeneenheden voor een offensief samen te trekken en de daarvoor nodige voorraden aan te leggen. E.e.a. wordt weergegeven in de woorden van generaal-majoor F. C. Weyland, commandant van de

First Field Force tijdens de operatie Attleboro:

These B-52 strikes are of incalculable value... Most of all they constitute a Sword of Damocles over the heads of fieldcommanders that must enter into any of their plans that would call for massing units preparatory to a large scale attack.

De KC-135's

In een beschouwing over de operaties van SAC in Zuidoost-Azië mag zeker het werk van de KC-135's, de tankervliegtuigen van SAC, niet onvermeld blijven. Hun operatie heeft de naam „Young Tiger” gekregen. De aanwezigheid van deze vliegtuigen is niet alleen noodzakelijk voor de bommenwerpers die van Goeam opereren, doch ook voor de vluchten van de jagerbommenwerpers. Deze hebben door het bijtanken in de lucht een vliegbereik gekregen dat slechts wordt beperkt door het uithoudingsvermogen van de piloot en de beschikbare munitie. Zonder deze mogelijkheid zouden de jagers niet in staat zijn geweest vele prioriteitsdoelen aan te vallen, of hun tijd boven het doel zou zo kort zijn geweest dat de aanval nauwelijks effectief had kunnen zijn.

De KC-135's zijn hoofdzakelijk gestationeerd op U-Tapao, niet ver van de jagervelden in Thailand. Zij geven de jagers brandstof even vóór deze Vietnam binnenvliegen. Dan blijven zij „hangen” tot de jagers terugkeren en geven hun zo nodig nog een slokje om een veilige thuisreis te verzekeren.

Ook bij reddingsoperaties zijn de tankers onmisbaar. Het hierbij optredende jagerescorte wordt door hen net zo lang van brandstof voorzien tot helikopters de neergeschoten piloot aan boord hebben genomen. Dat de piloten van deze tankers bij de jachtvliegers erg populair zijn behoeft, gezien het bovenstaande, geen betoog. Tot medio 1968 hadden zij een aantal van 81 „safes” op hun naam staan, d.w.z. dat, wanneer zij niet ter plaatse waren geweest om brandstof te geven, 81 vliegers niet zouden zijn teruggekomen.

In de eerste vier jaar van „Young Tiger” is het niet voorgekomen dat een refueling werd gemist (en dit bij een totaal van 60.000 sorties). In het geval dat een tanker uitviel was steeds een andere ter plaatse om bij te springen.

Om tenslotte nog een indruk te krijgen van het werk van de vlieger van de tanker zij vermeld dat één tanker 4 tot 8 jagers van brandstof kan voorzien. Voor het staken van de bombardemen-

ten op Noord-Vietnam maakte een tankervlieger tijdens zijn zesmaands verblijf in Zuidoost-Azië ongeveer 500 vliegreizen, in tegenstelling tot 20 per maand „back home”.

Naschrift

Hoewel in Parijs besprekingen plaatsvinden om tot een staakt-het-vuren te geraken, is ten tijde van het schrijven van dit artikel het einde van de oorlog nog niet in zicht. Zolang de strijd voortduurt, zal SAC zijn opdracht blijven vervullen en de vijand blijven treffen. In een „Military Posture Statement” van maart 1969 maakte minister Laird bekend dat het aantal sorties per 1 juli 1969 zou worden teruggebracht van 1800 tot 1600 per maand. Uit het feit dat dit per 1 juli en niet per 1 januari 1969 geschiedde, zoals door de regering Johnson was voorgesteld, blijkt de waarde die de nieuwe president aan de B-52-operaties toekent. In april 1969 was het gebied ten noordwesten van Saigon opnieuw het doelwit van massale bombardementen. Inlichtingenrapporten hadden aangegeven dat vier divisies van de Noordvietnamezen hun wijkplaatsen in Cambodja hadden verlaten na in december en januari op sterkte te zijn gebracht met ten minste 15.000 man nieuwe infiltranten uit het noorden. Zodra zij zich in „War Zone C” voor een offensief groepeerden, werden zij dagenlang het doel van zware bombardementen, waarbij alleen al in één nacht 900.000 pond bommen werd afgeworpen.

In deze — naar men aanneemt laatste — fase van de oorlog hebben de militaire operaties van de communisten vooral politieke oogmerken. Zij zijn veelal bedoeld om, koste wat het kost, de Amerikaanse verliescijfers omhoog te brengen ten einde daarmee de publieke opinie in de Verenigde Staten te beïnvloeden. Nu het Ho-Tsji-Minh duidelijk is dat hij niet op een militaire overwinning kan rekenen, is het vooral een ineenstorten van het Amerikaanse thuisfront waarop hij zijn hoop heeft gevestigd. Hoewel de B-52's niet in staat waren de mortier- en raketaanvallen op steden en militaire installaties te voorkomen, hebben zij de omvang en de frequentie daarvan ongetwijfeld beperkt. Door het gebruik van de bommenwerpers wordt daarbij een zo gering mogelijk aantal eigen grondstrijdkrachten aan vijandelijk vuur blootgesteld. Voor de Noordvietnamezen blijkt een afdoende bescherming tegen de B-52-aanvallen niet mogelijk. Hoewel o.a. een Russisch vaarttuig

voor de kust van Goeam de bewegingen van de bommenwerpers doorgeeft en elektronische storingen plaatsvinden, blijft het voor de vijand onmogelijk van tevoren vast te stellen waar de bommen zullen vallen.

De toekomst zal moeten leren in hoeverre de bombardementen de gevechtsbereidheid van de Noordvietnamezen hebben aangetast. Onder druk van de zeer hoge verliezen (het aantal gesneuvelden aan Noordvietnamese zijde sedert het Tet-offensief wordt op 100.000 tot 150.000 man geschat; de Vietkongverliezen nog buiten beschouwing gelaten), heeft Ho-Tsji-Minh de omvang van de operaties reeds moeten beperken tot verspreide aanvallen van betrekkelijk kleine eenheden. Hoewel de regering in Hanoi de zeer zware verliezen van het afgelopen jaar heeft

toegegeven, behoeft zij minder rekening te houden met de publieke opinie, aangezien zij niet de gewoonte heeft familieleden over het lot van echtgenoten en zoons in te lichten.

Resumerend kan worden gesteld dat de B-52-aanvallen in belangrijke mate hebben bijgedragen tot het buiten gevecht stellen van grote Vietkongeenheden in, en het verdrijven van de Noordvietnamese regimenten uit, Zuid-Vietnam. Hierdoor kregen de regeringstroepen op hun beurt de gelegenheid een begin te maken met de pacificatie van het geteisterde land.

Bij het samenstellen van dit artikel is gebruik gemaakt van diverse artikelen in *Aviation Week and Space Technology*, benevens van voordrachten door Gen. B. K. Holloway, Commander-in-Chief SAC, en Gen.-Maj. A. C. Gillem, Director of Operations SAC.

Bevelvoering en verbindingen in het pantserinfanteriebataljon

F. J. D. C. Egter van Wissekerke

Kapitein der Infanterie

De radio is het belangrijkste verbindingsmiddel van het bataljon. Zij maakt een voortdurend contact mogelijk, zonder de beweeglijkheid te beperken. De commandant en stafofficieren dienen tijdens het gevecht zoveel mogelijk zelf hun radiotoestellen te bedienen en gebruik te maken van de verkorte radiotelefonieprocedure. Hierdoor wordt een grote soepelheid in de bevelvoering en een voortdurend persoonlijk contact tussen commandant, ondercommandanten en stafofficieren verkregen.

Deze aanhaling uit VR 7-207 (Het Pantserinfanteriebataljon) is m.i. een zeer goede samenvatting van het geheel van zaken, dat te zamen de bevelvoering en verbindingen in het Painfbat vormt. In de loop van de vorige jaren, sinds de mechanisatie van onze infanterie, zijn in De Militaire Spectator vele artikelen verschenen, die rechtstreeks of zijdelings verband hielden met deze belangrijke materie.

Dat het inderdaad om een essentieel element van de gevechtsvoering gaat, lijkt onbetwistbaar. Ieder, die in de praktijk wordt geconfronteerd met het optreden van het painfbat, weet dat het hele complex van handelingen voorafgaande aan en tijdens het gevecht, of de nabootsing daarvan tijdens oefeningen te velde, staat of valt met een soepele bevelvoering én de daartoe noodzakelijke communicatie in de vorm van betrouwbare verbindingen.

Voor de daarbij optredende problemen worden bij de verschillende eenheden oplossingen geformuleerd, in de praktijk beproefd en daarna in de „Vaste Orders” opgenomen of bijgezet in het archief, in de bekende klapper „Mislukte Probeersels”. Het kennismaken van deze oplossingen, in bredere kring, is m.i. van het grootste belang, omdat de Voorschriften annex Voorlopige Richtlijnen zich — terecht — beperken tot het aangeven van hoofdlijnen en de hier bedoelde oplossingen juist de uitwerking van die algemene lijnen betreffen.

In het volgende zal worden getracht een beperkt overzicht te geven van de bij 45 Painfbat sinds enkele jaren toegepaste procedures en technie-

ken op het gebied van de bevelvoering en verbindingen te velde. Hierbij dient te worden vooropgesteld, dat ik mij ervan bewust ben, dat vele hier beschreven oplossingen wellicht geen patenten van 45 Painfbat zijn, maar de aanpassing aan de algemene werkwijze binnen een gevechts-eenheid leidt veelal toch weer tot een bepaalde verbijzondering, en is als zodanig de moeite van een bespreking wellicht waard. Uiteraard betreffen de genoemde ervaringen en oplossingen in het bijzonder het Painfbat (YP 408) doch, gezien de slechts geringe verschillen in organisatie, uitrusting en optreden, zal m.i. veel van het besprokene ook voor het Painfbat (AMX) gelden.

Radioverbindingen

Het painfbat beschikt over goede verbindingen. Nogmaals zij hier beklemtoond dat het in de mogelijke samenstelling van een batconet (zie Bijl. 4 bij VR 7-207) slechts om een voorbeeld gaat. De tactische opdracht kan mogelijkerwijze een andere indeling wenselijker doen zijn... Het valt te betreuren dat onze apparatuur zo nauwkeurig in de OTAS staat getabelleerd, want dit veroorzaakt starheid... Radioapparatuur is aanwezig om de eenheid in staat te stellen uitvoering te geven aan een opdracht... Soepelheid naar omstandigheden bevordert kans op succes voor de eenheid...

Deze parafrasering uit een artikel van de toenmalige 1e Lt der Inf. P. Ch. van Geldorp (*Mil. Spect.* 135(1966)(3)22), schijnt mij een goed uitgangspunt toe bij de bespreking van de radioverbindingen in het pantserinfanteriebataljon.

1. Toewijzing van radioinstallaties

Het is duidelijk dat men bij het vaststellen van de OTAS voor het painfbat terdege rekening zal houden met de mogelijk te realiseren radionetten. Dat hierbij wordt uitgegaan van een meest waarschijnlijke indeling is onvermijdelijk en m.i. ook juist. Toch lijkt het mij goed erop te wijzen, dat de indeling en samenstelling van een radionet steeds weer moeten worden toegesneden op

de speciale situatie van die ene eenheid op een bepaald ogenblik, waarbij, behalve de tactische opdracht, ook de inzetbaarheidspercentages, de specifieke wensen van de commandant en de daaruit voortvloeiende procedures, zoals vastgelegd in bevelen c.q. vaste orders, een rol van belang spelen. Enkele voorbeelden mogen dit verduidelijken.

Bij vele bataljons, en ook bij 45 Painfbat, treedt de plvcc Ststvzgcie op als Commandant Bataljonsgevechtsterrein. Volgens OTAS beschikt hij niet over een radiotoestel. Hiervoor is echter de AN/VRC 18 met de vau $\frac{1}{4}$ t van hfd S3 beschikbaar te maken: de S3 bevindt zich immers in de pwco met de bc, waarbij een eventueel gescheiden optreden van deze beide officieren kan geschieden d.m.v. de vau $\frac{1}{4}$ t van de bc.

De radiomogelijkheden van de lnt Iso(inf) zijn onvoldoende voor een juiste vervulling van zijn taak: het informeren van de eigen bc over de situatie bij een neven- of lagere eenheid. Daartoe dient hij tegelijkertijd op twee netten te kunnen inluisteren: het eigen batconet en het net van de eenheid waar hij informatie inwint. Het beschikbaar maken van een AN/VRC 18 voor dit doel geschiedt door de R110 van C-Vzgpel, die deze ontvanger zelden nodig heeft, aan de lso toe te wijzen.

In vele situaties is het noodzakelijk de mogelijkheden vanuit de pwco van plv bc/vbdoff te vergroten, bv. in verband met het gebruik als dienstwagen. Daartoe kan de installatie uit de vau $\frac{1}{4}$ t van de vbdoff-geheel of gedeeltelijk worden bijgeplaatst in deze pwco.

De in Bijlage 4 van VR 7-207 opgenomen mogelijke samenstelling van het batconet is overigens reeds eerder in dit tijdschrift onderwerp van bespreking geweest. Daarom moge ik als genoegzaam bekend veronderstellen, dat is gebleken, dat hfd S2 over een eigen pwco dient te beschikken en dat het optreden van twee gelijksoortige commando-organen, in de vorm van de pwco's van bc/S3 en plv bc/vbdoff, wenselijk is. Vele eenheden passen dit systeem dan ook al toe.

2. *Het bataljonscommandonet*

Zoals overigens op alle netten is ook hier het optreden van een vast controlestation van het grootste belang. Het als zodanig opereren van de combinatie plv bc/vbdoff is in de praktijk goed uitvoerbaar en geeft de volgende voordelen.

Doordat het controlestation in de cp is opgesteld

— de plaats, waar zowel de vbdn met vcp en cien als die naar de brig samenkomen — zit het controlestation a.h.w. als een spin in zijn web en kan in de meeste gevallen optreden als „doorgeefstation” bij slechte verbindingen tussen andere stations.

Door het plaatsen van een antennecombinatie RC 292 semipermanent op de pwco, zoals ontwikkeld bij 43 Painfbat, wordt het verzekeren van goede verbindingen door het controlestation sterk vergemakkelijkt. I.v.m. het ontbreken van een AN/VRQ 3 in de pwco van bc/S3, die wél in de pwco van het controlestation aanwezig is, kunnen alle routineberichten aan de brigade het beste vanuit de batcp door het controlestation worden verzorgd, waarbij de bc slechts inluistert en alleen antwoord op rechtstreekse oproepen, indien bv. de brige direct contact met hém wenst. De meest geschikte functionaris, de vbdoff, kan regelend en corrigerend optreden bij de berichtenwisseling op het batconet. In de praktijk blijkt een strakke leiding op dit druk bezette net een eerste voorwaarde te zijn voor een effectieve berichtenwisseling. Daartoe dient het controlestation over zeer vérgaande — door de bc gedelegeerde — bevoegdheden te beschikken. Het dient een normale zaak te zijn dat iedereen, de commandant inbegrepen, de door het controlestation gegeven aanwijzingen en correcties zonder meer accepteert en toepast. Voor aan de verschillende rangen gerelateerde beleefdheden is op dit punt geen plaats, ten eerste is dat niet functioneel en ten tweede is het onveilig, want omslachtig.

3. *Het bataljonsverzorgingsnet*

In de praktijk is het lang niet altijd nodig met een separaat batvzgnat te werken. Tijdens verzorgingsverplaatsingen of gevechtspauzes, bv. bij het verblijf in een verzamelgebied, zal een gecombineerd batco- en vzgnet, ook al i.v.m. de zeer beperkte berichtenwisseling, die in dergelijke gevallen moet worden nagestreefd, effectiever zijn. Hierbij zijn ook nog de volgende overwegingen van belang: er is minder personeel — want minder stations te bedienen — nodig en er is een betere communicatie mogelijk tussen de verschillende commandanten en stafofficieren.

Op bevel van het controlestation, na overleg met hfd S4, gaan de normale „verzorgings”stations, indien de situatie dat eist, over op het batvzgnat. Voor wat betreft het vervullen van de functie van controlestation op het batvzgnat, is m.i. hfd S4 de aan te wijzen functionaris, en niet, zoals

in de „officiële” schema’s aangegeven, C-Vzgpel, en wel om de volgende redenen.

Vanwege zijn plaats in de batcp zal de S4 zich meestal in een min of meer centrale positie bevinden t.o.v. de meeste op het batvzgnat werkende stations: onhgpn van de cien, gevtn en bhp. In vele gevallen echter bevindt de C-Vzgpel zich in een ver naar achteren gelegen vzggeb, soms zelfs buiten het brigadevak, en in dat geval zal de vbd tussen hem en hfd S4 alleen mogelijk zijn wanneer beiden daartoe gebruik maken van het brigadeverzorgingsnet (AM). Van optreden als controlestation op het batvzgnat zal dan voor C-Vzgpel vanzelfsprekend geen sprake kunnen zijn.

Bovendien beschikt de S4 in hfd S1 en de beide smi'n toegevoegd over een voldoende aantal functionarissen om dit vzgnet te leiden, waarbij in „rustige” periodes ook de ingedeelde radiotelegrafisten kunnen assisteren.

Tenslotte is het de S4 — en niet de C-Vzgpel — die dirigerend en coördinerend optreedt op het gebied van de logistiek; uit dien hoofde is zijn optreden als controlestation logischer.

Een volgend punt betreft het gebruik van het batvzgnat als gevechtsverkeersleidingsnet (zie ook: *Mil. Spect.* 137(1968)(12)592).

Bij doorschrijdingen, afbreken van het gevecht en ook bij de rivierovergang (zoals beoefend tijdens de oefening „Riviera” in 1968) blijkt het effectief te zijn de gevechtsleiding en de verkeersleiding te scheiden. In deze acties zullen alleen de stations op het batconet opereren, die in gevechtsaanraking zijn of elk ogenblik kunnen komen. Zodra deze eenheden aanvangen met hun verplaatsingen en geen gevechtsaanraking meer, c.q. nog niet, hebben, gaan zij over op het batvzgnat (tevens batgevvkleidingsnet).

Een voorbeeld tijdens een stormovergang door het painfbat:

— op batconet: bc/S3, ccn uitgestegen painfcien, C-Ostcie, C-tlvpel en plv bc/vbdoff;

— op batgevvkleidingsnet: plv bc/vbdoff, S4/S1, plv ccn painfcien met de gevvtgn, wgto, verkgp en verder de normaliter op het batvzgnat opererende stations.

Zodra in dit geval de gevechtsvoertuigen van de painfcien over de waterhindernis zijn en het voertuigverzamelgebied hebben verlaten op weg naar hun eenheden, gaat de betrokken plv cc weer over op het batconet.

Tenslotte nog iets over de verbinding van de cien

op het batvzgnat. Normaliter zullen bij de cien de onhgpn als „organiek” station op het batvzgnat werken. Zowel de cc als plv cc immers zullen continu op het batconet moeten inluisteren. Toch kan het nodig zijn, dat hfd S4 belangrijke verzorgingszaken rechtstreeks met de (plv) cc kan bespreken. Daartoe kan de volgende procedure worden gebruikt.

— Elk even uur melden de plv ccn zich op het batvzgnat en geven bijzonderheden c.q. ontvangen richtlijnen van de S4.

— Voorts kan de S4 in spoedgevallen een oproep doen op het batconet, bv.: „29E hier 9D meldt U op net 2, uit”.

4. *Het pantserinfanteriecompagniescommandonet*

Bij 45 Painfbat wordt reeds lange tijd gebruik gemaakt van het zg. „Comité-systeem” (officieel: Meervoudig geleid net). Dit systeem houdt in, dat behalve de normale stations, ook alle painfgpn én alle onder bevel gestelde „individuele” tanks c.q. gpn tlvpel op het cieconet opereren. De painfpels beschikken dus niet meer over een apart pelconet. Het systeem geldt als de normale werkwijze, het formeren van aparte pelconetten geschiedt op bevel van de cc, eventueel op verzoek van een pc, en wel alleen in de volgende gevallen.

— Er is geen sprake van een door de cc gecoördineerd, elkaar onderling steunend, optreden van de pels, d.w.z. de pels voeren min of meer zelfstandige opdrachten uit.

— De afstanden tussen de pels zijn groter dan normaal gebruikelijk; om de gedachten te bepalen: meer dan 1,5 km.

— De situatie maakt een zo doorlopende berichtenwisseling van cc en pcn tegelijkertijd nodig, dat men elkaar hindert. Dit zal bv. het geval kunnen zijn tijdens het afbreken van het gevecht, terwijl de vijand aanvalt.

— De cc onderkent andere dringende redenen.

Zeker in het begin is toepassing van het meervoudige geleide net moeilijk, vanwege gebrek aan ervaring met de noodzakelijkerwijs zeer korte berichtenwisseling. Men moet door die moeilijke periode heen en dat lukt alleen door stringente toepassing en veelvuldige beoefening.

Als voordelen blijken in de praktijk:

— de tactische „reactiesnelheid” binnen de painfcie wordt sterk verhoogd;

— de communicatie, zowel horizontaal als verticaal, is directer;

— elke melding en ook elke opdracht wordt door alle — ook zijdelings betrokken — stations gehoord;

— als het ware door de bittere noodzaak gedwongen, treedt al spoedig een veel betere berichtenwisseling op alle niveaus op;

— de verbindingen tussen uitgestegen eenheden en de vuursteunverlenende voertuigen is beter gewaarborgd dan in het normale systeem, want de bij de voertuigen achterblijvende ps kan nu beschikken over een vbd met zijn pc via de RT 70 en met zijn vtgn via de RT 68, zonder te hoeven „switchen”.

Mogelijke nadelen, zeker in het begin, zijn:

— de cc zou in de verleiding kunnen komen, met uitsluiting van zijn pcn, rechtstreeks leiding te gaan geven aan de painfgpn en evt. tanks. In dit verband is het volgende van belang: de gpcn en tkcn doen hun meldingen altijd aan de eigen pc, waarbij de cc slechts inluistert. Bovendien geeft de pc daarna de terzake dienende opdrachten, zonder inmenging door de cc. Tenslotte geeft de cc de opdrachten altijd voor het pel als geheel aan de pc.

Voor zover van toepassing krijgen de pcn daarna in vaste volgorde (bv. 1-2-3-tpkel) gelegenheid hun bevelen aan hun ondercommandanten te geven;

— het systeem is alleen te gebruiken als de frequentie van het cieconet tussen 47.0 en 54.9 mcs ligt. Dit is inderdaad een probleem, doch coördinatie door de brigadeverbindingsofficier blijkt hier meestal tot een goede oplossing te leiden.

5. *Het pantserondersteuningscompagniescommandonet*

Een enkel woord over de zg. centrale vuurleiding is hier op zijn plaats. Bij 45 Painfbat wordt in beginsel gebruik gemaakt van centrale vuurleiding over de mrcpels, waarbij alle waarnemers en vrc'n op één frequentie zitten. Na een vuuraanvraag bepaalt de (plv) cc welk pel het vuur zal afgeven. In opdracht van de (plv) cc gaan de betrokken wrn en het aangewezen vrc over op het vuurregelingsnet van dat pel. Na afgeven van het vuur melden beiden zich terug op het vuurleidingsnet.

Op dit moment zijn er nog enkele problemen, die deze werkwijze ongunstig beïnvloeden.

— Indien het vuurleidingsnet samenvalt met het paostcieconet, zal de berichtenwisseling tussen de andere stations op dat net (C-Tlvpel, C-Onhgp) vanwege de hoge prioriteit van de vuuraanvragen sterk gehinderd worden. Een gedeeltelijke oplossing hiervoor is het opereren door C-Tlvpel op het batconet, waar hij zijn opdrachten ontvangt van de bc. Dit lijkt, zeker na invoering van de mrn 120 mm, toch al een wenselijke aanpassing, want de enorme vuurkracht van deze mortieren kan alleen maar tot zijn recht komen, als de paostcie zich vooral baseert op zijn optreden als mortiercompagnie. Bovendien wordt hierdoor de coördinatie van de pantserbestrijding, in geval van onderbevelstelling van een pel van de btvaart, sterk vergemakkelijkt. Al met al zou opnemen van het tlvpel in de Ststvzgcie dus een logische consequentie van het bovenstaande kunnen zijn.

— Voor het gebruiken van een aparte frequentie voor het vuurleidingsnet ontbreekt het veelal aan (reserve)frequenties en vooral aan toestellen, waarbij speciaal de plv cc slecht is bedeed.

6. *Het bataljonsverkenningnet*

De verbindingen tussen S2 en C-Verkpp zijn niet geheel bevredigend te noemen. De S2, indien optredend met een eigen pwco, zal slechts de RT70 kunnen gebruiken voor een rechtstreekse vbd met C-Verkpp op het verknet. Dit geeft frequentieproblemen, maar vooral zal het beperkte afstandsbereik van de RT70 meestal een dergelijke werkwijze onmogelijk maken.

Vandaar dat de berichtenwisseling tussen S2 en C-verkpp op het batconet zal moeten geschieden. Uitbreiding van de mogelijkheden voor de S2 zou overweging verdienen, omdat het batconet niet bestemd is voor het soort berichten, dat tussen S2 en C-Verkpp zal worden gewisseld.

7. *Een blik in de toekomst*

Hoewel mij bekend is, dat er momenteel aan de indeling van de nieuw in te voeren FM-radio's nog wordt gewerkt, ben ik van mening dat de ervaringen met de huidige indeling binnen de verschillende bataljons mogelijk van waarde zijn voor de toekomstige indeling. Hierbij speelt dan nog het feit een rol dat, voor zover mij bekend, in de toekomst per voertuig slechts twee toestellen zullen (kunnen) worden ingebouwd, en dus slechts op twee frequenties tegelijk kan worden ingeluisterd. De dan mogelijk optredende problemen betreffen o.a. de volgende aspecten.

a. DE VBDN VOOR WRNS ART/MRN

Deze gebruiken nu samen één vtg (pwco), waarin drie radio's, nl. de RT67 op artvuurregelingsnet, de RT68 op mrvuurregelingsnet en de RT70 op het painfcieconet, waarbij ingedeeld. Het is zonder meer duidelijk dat de beide vuurregelingsnetten continu vanuit dit vtg moeten worden bediend. Men zou dan de vbd met de painfcie moeten laten vervallen, hetgeen naar mijn mening onmogelijk is en wel om de volgende redenen.

— In het beweeglijk optreden met gemechaniseerde eenheden is het ondoenlijk het vtg te verlaten om „eventjes” mondeling de vuursteun te gaan bespreken. Dit geldt zeker in die gevallen, waarbij in kritieke situaties niet-voorbereide vuursteun moet worden afgegeven, ten einde een zich plotseling voordoende vijandelijke dreiging tegemoet te treden.

— Daarenboven is het voor beide wrns van het grootste belang, dat zij op de hoogte zijn, en vooral blijven, van de plannen van de cc-painfcie en het optreden van de cie. Dit kan alleen als zij continu inluisteren op het betrokken cieconet.

— Men zou ervan kunnen uitgaan dat de mrwrn in beginsel met zijn toestel op het conet-painfcie werkt en bij een vuuraanvraag tijdelijk overgaat op het vuurleidingsnet-paostcie. Ook dit is niet te realiseren omdat:

— de wrn dan niet kan worden bereikt door zijn eigen vrc c.q. de centrale vuurleider (plv cc-Ostcie);

— indien de wrn bezig is met inschieten, de cc-painfcie hem niet kan bereiken, bv. om het vuur te stoppen c.q. te annuleren.

De conclusie moet dus zijn dat de gedachte indeling niet haalbaar is. Mogelijke oplossingen zijn: splitsing over twee pavtgn van wrn art en wrn mrn dan wel 3 radiotoestellen in één vtg. Tenslotte zou het combineren van het artvustnet en het mrvuurleidingsnet, waarop dan een centrale vuurleiding, zoals in pt 5 beschreven, voor art én mrn wordt gevoerd, een oplossing kunnen zijn. Ook uit een oogpunt van coördinatie tussen art en mrn biedt dit centrale vuurleidingsnet voordelen. Eis is dat er voldoende frequenties zijn: één voor het vuurleidingsnet zelf, drie voor de mrvuurregelingsnetten en één voor het artvuurregelingsnet. Een verdere studie van deze oplossing valt buiten het kader van dit artikel, maar ik meen dat er zeker mogelijkheden liggen.

b. DE VBDN VOOR C-PAOSTCIE EN LSO ART

Vanuit de pwco moeten de volgende netten worden bediend: batconet, vuurleidingsnet mrn en artvustnet. Ook hier is splitsing of 3 radios in één vtg de enige oplossing.

c. DE VBDN VOOR PLV C-PAOSTCIE

Gezien zijn optreden als centrale vuurleider dient ook hij over mogelijkheden te beschikken om deze taak uit te voeren vanuit een „werkvoertuig”, voor welk doel een vau $\frac{1}{4}$ t ongeschikt is. Een hiermee verband houdend probleem is de taakverdeling tussen C-Paostcie en zijn plaatsvervanger. In grote lijnen bestaat de leiding over de Ostcie uit drie delen:

— de vustkoord en het geven van adviezen aan de bc;

— de vuurleiding en het regelen van het optreden en de verplaatsingen van de mortierpelotons (hierbij ervan uitgaande dat het tlvpel rechtstreeks onder de bc optreedt);

— de regeling van de verzorging, met name klasse V en III, voor de verspreid optredende cie.

Naar mijn mening dient de paostcie over één extra officier te beschikken, zodat de drie genoemde deeltaken goed kunnen worden vervuld. Op de dan mogelijke taakverdeling wil ik hier niet verder ingaan.

d. DE VBDN OP HET BATVZGNET

Voor zover thans bekend ligt het in de bedoeling straks de pantserwielvoertuigen (gwt) niet uit te rusten met een radio. De onhgpn van de cien zullen slechts over één (i.p.v. nu twee) inluistermogelijkheden beschikken.

Eerst iets over de consequenties die deze indeling zal hebben bij de gewondenafvoer. Volgens de thans bestaande richtlijnen vindt de inzet van de pwgwn (en ook van de vau $\frac{1}{4}$ t gwt) plaats op twee verschillende manieren: gecentraliseerd vanuit de bhp of gedeeltelijk gedecentraliseerd, door indeling van middelen bij de painfcien, e.e.a. afhankelijk van het feit of er al dan niet een groot aantal gewonden mag worden verwacht (zie VR 2-207, pt 79, blz 40 en 41).

Laat ons beide methoden aan de hand van een voorbeeld beschouwen.

Gecentraliseerd vanuit bhp

Bij het aanvragen van afvoermiddelen benut de (plv) cc het batvzgn. De C-Gnkpel dirigeert

daarop een pwwgt naar de opgegeven lokatie. Hierbij dient te worden bedacht, dat de bemanning van de pwwgt niet over een kaart zal beschikken en men zal dus moeten volstaan met een globale lokatie, bv. langs een route c.q. in de omgeving van een zonder kaart te vinden oord of wegkruising. Bij aankomst op deze plaats zal de pwwgt naar de juiste plaats van de gewonden moeten worden geleid. Dit geschiedt nu meestal doordat de pwwgt zich op het cieconet meldt en na het opgeven van de bereikte lokatie verder wordt geloodst. Na inladen van de gewonden keert de pwwgt terug naar bhp of evt overlaadpunt (in dit verband is het wellicht goed erop te wijzen, dat de vau 1/4 t gwt bij voorkeur worden ingezet „rondom” een pwwgt, en wel tussen overlaadpunt en bhp, omdat deze vtgn ook in de huidige situatie niet over een radio beschikken). Intussen is het goed denkbaar dat er op een andere lokatie bij deze zelfde of een andere cie ook gewonden zijn gevallen. In de huidige situatie wordt daarom als volgt gehandeld: vóór vertrek naar de bhp meldt de pwwgt zich af op het cieconet, waarbij hij eventuele nieuwe afvoeropdrachten ontvangt, daarna meldt hij zich terug op het batvzgn et en krijgt eventuele opdrachten van C-Gnkpel. Vervolgens begeeft hij zich naar de bhp.

Gedecentraliseerde inzet van middelen

Bij indeling van een pwwgt bij elke in gevecht zijnde painfcie doen zich analoge problemen voor. Vallen er bij een van de painfpels gewonden, dan zal de (plv) cc de pwwgt, die is ingenet op het cieconet, met eenvoudige „doel-aanduiding” naar het betrokken pel dirigeren. Aldaar aangekomen neemt de pc de geleiding over. Na afvoer naar bhp c.q. overlaadpunt, zal de cie wellicht zijn verplaatst, zodat de pwwgt bij terugkeer opnieuw via de radio naar de cie moet worden geloodst.

Bovengenoemde procedures worden bij het wegvallen van vbdn in de pwwgt onmogelijk, met als gevolg vertraging bij de inzet van de, toch als „schaars” aan te duiden, afvoermiddelen. Gezien de beweeglijke aard van het optreden, de te verwachten aantallen gewonden en de grote spreiding van de manoeuvre-eenheden lijkt mij een snel en effectief gebruik van de gewondenafvoermiddelen een dwingende eis, die niet mag worden aangetast door het niet ter beschikking stellen van 3 radios, waarbij een zg. B-type al voldoende zou zijn. M.i. zou bv. het

„uitgestegen” B-toestel van de plv cc-painfcie hiervoor kunnen vervallen.

Een tweede probleem betreft de verbinding tussen cie en bat op het batvzgn et. Het voorlopig ontwerp voorziet in de volgende indeling van middelen op cie-niveau:

— pwco cc én pwco plv cc: 1 × B-type op cieconet, 1 × C-type op batconet;

— vau 1 t onhgp: 1 × C-type op . . . ?

Op welke wijze zullen nu deze toestellen op de verschillende netten moeten opereren? Duidelijk is dat cc én plv cc continu moeten kunnen werken op zowel het cieconet als het batconet. Alleen dán is de plv cc in staat de cc bij te staan in de gevechtsleiding c.q. deze in voorkomend geval over te nemen. Het om het even uur opgeroepen op het batvzgn et blijft uiteraard mogelijk, maar een continuverbinding vanuit de pwco plv cc op het batvzgn et is niet mogelijk.

Blijft over de vau 1 t onhgp, die met het ene C-toestel nu eenmaal geen twee netten kan bedienen. Het indelen van een tweede toestel is nodig en ook mogelijk, nl. door bv. het „uitgestegen” A-toestel van de cc hiervoor te laten vervallen.

Procedures bij onderbevelstellingen

In de eerste plaats dient te worden bedacht, dat het opnemen van een vreemde „subeenheid”, zeker onder gevechtsomstandigheden, geen zaak is die in enkele minuten kan worden gerealiseerd. Wil de ob-stelling inderdaad volledig tot haar recht komen dan dient een zekere tijd voor de „marrying-up” te worden gereserveerd. Met deze tijd voor „marrying-up” wordt het tijdsverloop bedoeld vanaf de aankomst van de vreemde eenheid in het gebied van de nieuwe hogere eenheid — bij voorkeur een „verzamelgebied”, op enige afstand achter de voorste eenheden — tot het moment waarop vanuit dat verzamelgebied wordt verplaatst voor uitvoering van de opgedragen taak. Ervaringsgewijs verkregen richtgetallen van tijden, nodig voor marrying-up zijn:

— voor een ob-gesteld bataljon: tussen 4 en 8 uur;

— voor een ob-gesteld(e) eskadron/compagnie: tussen 2 en 4 uur;

— voor een ob-gesteld peloton: tussen 30 min en 2 uur.

Indien mogelijk dient de vreemde eenheid vóór vertrek naar de nieuwe hogere eenheid over de volgende gegevens te beschikken:

- tijd en plaats melden commandant;
- tijd en plaats melden eenheid in te betrekken vzgeb;
- routes naar vzgeb;
- eigen roepnaam op, en frequentie van, conet nieuwe hogere eenheid (zodat men zich bij aankomst in het vak op het net kan melden);
- regeling verzorging: indien eigen hogere eenheid geheel of gedeeltelijk verantwoordelijk blijft voor de vzg, dient deze voor vertrek geheel te zijn geregeld. Het verdient overigens, zeker in dit geval, aanbeveling periodiek of continu radioverbinding te blijven onderhouden met de eigen hogere eenheid;
- eventueel op te dragen taak na ingaan ob-stelling.

Hieruit blijkt dat het van het grootste belang is, dat waarschuwingsbevelen m.b.t. slagordewijzigingen zo vroeg mogelijk worden uitgegeven.

Zo spoedig mogelijk na aankomst van de vreemde eenheid in het aangegeven gebied dient persoonlijk contact plaats te vinden tussen de vreemde eenheid en de nieuwe hogere commandant, of een door deze aan te wijzen stafofficier. Tijdens dit contact wordt de bevestiging van de — eventueel reeds per radio uitgegeven — opdracht gegeven en deze wordt zo nodig verduidelijkt; tevens worden regelingen op operationeel, verbindings- en verzorgingsgebied besproken. Indien nog nodig worden dan tevens (uittreksels) OVO, VOV en VO verstrekt. Nadat de vreemde subeenheid voldoende tijd heeft gehad voor haar — al dan niet verkorte — troepenaanvoering, kan de inzet beginnen. Indien ook op haar niveau sprake is van ob-stellingen, moet hierbij uiteraard ook weer tijd worden gegeven voor de noodzakelijke interne coördinatie.

Onderbevelstelling van geallieerde (NAVO) eenheden

Bij — al dan niet wederzijdse — ob-stelling van geallieerde eenheden doet zich v.w.b. de marrying-up een aantal extra problemen voor, die worden veroorzaakt door taalmoeilijkheden en verschil in procedures. Verschillende oefeningen van lange duur in groter geallieerd verband van 45 Painbat (Eternal Triangle, 1966; Merry Mood, 1967; Whippet, 1968) hebben de volgende ervaringen opgeleverd.

1. Algemeen

Men dient ervan uit te gaan, dat de voertaal bij het samenwerken altijd de vreemde taal zal zijn. Dit heeft enkele consequenties die in pt 4 worden besproken. Bovendien dienen de tijden voor de marrying-up belangrijk langer te worden genomen: bij ob-stellingen van bats en cien ten minste 24 uur, bij pels tussen 4 en 6 uur.

2. Voorbereidende werkzaamheden

Vóór de ob-stelling daadwerkelijk van kracht wordt, dient in een zo vroeg mogelijk stadium persoonlijk contact te worden opgenomen, waarbij de volgende aspecten moeten worden geregeld:

- uitwisselen organisatiegegevens en tactische procedures;
- frequentietoewijzingen, vooral met het oog op veelal verschillende apparatuur;
- uitwisseling roepnaam/achtervoegselgegevens
- verstrekken of zo spoedig mogelijk daarna opzenden van OVO's, VOV's en VO's;
- regelingen m.b.t. de vzg (voor zover van toepassing).

Het initiatief tot dit voorafgaand overleg kan uiteraard van beide zijden uitgaan. Op bataljonsniveau zullen bij voorkeur hfd S4 en de vbdoff bij dit eerste overleg worden betrokken. Na dit aanvankelijke overleg kunnen, indien de tijd dat toelaat, nog de volgende maatregelen worden genomen.

a. Ten behoeve van de eigen eenheid:

- het vervaardigen en uitgeven van een beknopte woordenlijst met militair-technische termen, ingesteld op het betrokken niveau en mogelijk optreden (NL-vreemde taal);
- het uitgeven van een beknopte organisatie van de geallieerde eenheid;
- voorzover de eigen eenheid ob van een hogere vreemde eenheid wordt gesteld: het ver-OVO-uittreksels en gegevens uit VOV en VO, VOV/VO, voor zover ter beschikking.

b. Ten behoeve van de vreemde eenheid:

- het vervaardigen en opzenden van een beknopte organisatie van de eigen eenheid in de vreemde taal; het hierbij tevens verstrekken van namen van commandanten en stafofficieren blijkt nuttig;
- voor zover de vreemde eenheid ob wordt gesteld: het vervaardigen en opzenden van OVO-uittreksels en gegevens uit VOV en VO, alles in de vreemde taal.

Duidelijk is dat het overleg moet geschieden tussen de rechtstreeks bij de ob-stelling betrokken niveaus; de hogere echelons dienen hierbij slechts als „inspirator” op te treden. Tijdens het gezamenlijk optreden zijn de volgende maatregelen wellicht nuttig.

3. *Uitzenden van liaisonpersoneel*

Indien enigzins mogelijk dient, zeker bij het optreden op het niveau van cie en hoger, uitwisseling van lson te worden toegepast. Hierbij dient echter te worden bedacht, dat het wegvalen van sleutelfunctionarissen in hun organieke functie geen onaanvaardbare belasting mag vormen. Is dit wel het geval, dan kan worden volstaan met een lso van hoog naar laag. De aan te wijzen lso dient vele taken tegelijk te verrichten: optreden als tolk, adviseur en „radiotelefonist” van de commandant, waarbij ingedeeld; voorts houdt hij de commandant, door wie hij is uitgezonden, op de hoogte van de situatie bij de vreemde eenheid. Daartoe dient hij zich in beginsel te bevinden in hetzelfde voertuig, als de commandant van de vreemde eenheid. Op bataljonsniveau kunnen mogelijk als (dd)lso worden aangewezen: lnt lso(inf), wgt en C-Ststvzgcie.

4. *Taalgebruik op de netten*

Op de cieconetten dient in beginsel ééntaligheid te gelden, zodra vreemde eenheden op die netten opereren. Natuurlijk kan men achtereenvolgens eerst een opdracht voor de geallieerde eenheid in de vreemde taal geven en daarna voor de NL-eenheden in het Nederlands, doch veelal zal tijdens het gevecht de tijd daartoe ontbreken. De ervaring bij cien van 45 Painfbat heeft echter geleerd dat het heel goed mogelijk is — ook bij toepassing van het meervoudig geleide net — de gehele berichtenwisseling in het Duits of Engels te voeren. Deze werkwijze resulteert in een bijzonder vlotte samenwerking.

Op het bataljonscommandonet is meestal wel voldoende tijd voor achtereenvolgende tweetalige en partiële bevelen en meldingen; bovendien is uitwisseling van lson op dat niveau veelal mogelijk zodat een goede communicatie verzekerd is. In elk geval dient men ervoor te zorgen dat de vreemde eenheid nimmer het gevoel heeft „in de lucht te hangen”. Het blijkt bijzonder frustrerend lange tijd geen „verstaanbare” berichten te ontvangen, ook al is men bij de daadwerkelijke acties van dat moment misschien slechts zijdelings betrokken.

Inzet en werkwijze van CP en VCP

Tenslotte nog een enkel woord over de batcp en -vcp. De inzet van deze bevelsorganen wordt vooral beïnvloed door de mate van beweeglijkheid van de manoeuvre-eenheden (painfcien) in de betrokken gevechtsacties. In het algemeen vallen twee uitersten te onderscheiden, waartussen een aantal overgangsvormen mogelijk is.

1. *Zeer beweeglijk optreden*

In dit geval zal meestal van een vcp gebruik worden gemaakt (zie ook het artikel „Oefeningen in groter verband met troepen”, *Mil. Spect.* 137(1968)(12)590). De samenstelling van de vcp kan variëren, doch bestaat in het algemeen uit:

- pwco bc/S3;
- pwco C-Ostcie/artlso;
- enkele motorordonnansen.

De vcp volgt sprongsgewijs de bewegingen van de voorciem op korte afstand (meestal in onmiddellijke omgeving van de vcp van één van de voorste painfcien). De cp zal, eveneens sprongsgewijs, doch met een geringer aantal sprongen, op enige afstand achter de vcp volgen (bv. 2-3 km). In de cp (bij 45 Painfbat kerncp genoemd) zijn opgenomen:

- pwco plv bc/vbdoff;
- pwco S2 en sm toeg/sgt nbc;
- vau $\frac{1}{4}$ t vbdoff (met sm vbdn en sm toeg S3);
- vau 3 t S1/S4;
- vau $\frac{1}{4}$ t S4;
- vau $\frac{1}{4}$ t lso inf (indien niet ingezet);
- vau $\frac{1}{4}$ t C-Ststvzgcie;
- enkele motorordonnansen.

Alle overige voertuigen bestemd voor de cp, die niet direct nodig zijn bij het beweeglijk optreden van vcp en kcp, zijn opgenomen in de zg. groscp (gcp), die met de batgevechtstrein verplaatst. Op deze wijze zijn dus zowel vcp als kcp in staat tot snelle verplaatsingen met een beperkt aantal vtgn.

2. *Statisch optreden*

In deze situatie zal een „volledige” cp worden ingericht, waarbij vcp, kcp en gcp op één lokatie worden samengebracht. Bij voorkeur zal hiervoor een oord worden gezocht, waarbij bc, plv bc, sies 2 en 3 en bij voorkeur ook sie 1 en 4, in één gebouw worden ondergebracht.

3. *Overgangsvormen*

De mogelijke overgangsvormen variëren van het uitbreiden van de vcp met delen van de kcp tot het combineren van vcp en kcp tot één gezamenlijk verplaatsend geheel.

4. *Consequenties*

Het beweeglijk en gescheiden optreden van vcp en kcp levert de volgende consequenties op. Het vervullen van een groot deel van de staf-functies door de batstaf wordt bemoeilijkt, zo niet onmogelijk. De enige communicatie tussen bc en staf (met uitzondering van hfd S3) is immers het batconet. Dit net leent zich gezien zijn doelstelling als gevechtsleidingsnet niet voor deze stafcoördinatie. De batstaf zal er dan ook naar streven zoveel mogelijk inlichtingen via andere vbdn aan de commandant te doen toekomen, waarbij de radio slechts wordt gebruikt voor zeer belangrijke, onmiddellijk van belang zijnde, inlichtingen. Voor het opstellen van een verkorte bvt en het daaruit voortvloeiende advies aan de bc, is eigenlijk alleen hfd S3 ter beschikking. Het besluit van de bc wordt daarna via de radio als bevel verstrekt, waarbij de rest van de staf zich beperkt tot inluisteren. Alleen wanneer de door de bc gekozen wijze van optreden *onuitvoerbaar* is, zal de staf dit melden en een andere wijze van optreden adviseren. Het werk van de batstaf (minus hfd S3) beperkt zich bij deze beweeglijke wijze van optreden tot:

- het via ordonnans (voorkeur, maar langzaam) c.q. via radio (uitzondering) doorgeven van essentiële inlichtingen aan de commandant;
- het „lezen” van het gevecht;
- het in opdracht of op eigen initiatief „plan-nen” van eventuele volgende gevechtsacties, waarvoor reeds waarschuwingsbevelen of indicaties zijn ontvangen;
- het adviseren tot een andere wijze van optreden, indien de door de bc/S3 gekozen wijze van optreden *onuitvoerbaar* is.

Het in meer of mindere mate gecombineerd optreden van vcp en kcp, waarbij echter wél sprongsgewijs achter de voorciën wordt verplaatst, heeft de volgende consequenties.

De gevechtsstaf is uitgebreider, verplaatsingen en keuze van een lokatie leveren dus meer moeilijkheden op. De afstand tot de voorciën zal derhalve veelal groter zijn. Ook worden de communicatieproblemen niet noemenswaard minder, daar de functionarissen — zoals boven ook al voor C-Ostcie gold — tijdens het gedurende

korte tijd halthouden in hun eigen vtgn blijven werken en ook gezien de noodzakelijke spreiding tussen de vtgn weinig gelegenheid zullen hebben tot een persoonlijk contact met de commandant en onderling. Tenslotte wordt de kwetsbaarheid van de bevelsorganen vergroot, daar allen zich op één lokatie bevinden, zonder dat er tijd en gelegenheid is om goede maskerings- en beveiligingsmaatregelen te nemen.

Het gedurende langere tijd op één lokatie opereren in een volledige cp heeft de volgende consequenties.

De coördinatie tussen commandant en staf — ook onderling — is goed uitvoerbaar. Daartegenover zijn verplaatsingen, qua uitvoering en voorbereiding, moeilijker en ook langduriger. De kwetsbaarheid, mede als gevolg van het statische karakter, wordt groter. Het daadwerkelijk contact met de vechtende eenheden wordt moeilijk. Hierbij valt op te merken dat hier een belangrijk moreelsaspect een rol speelt, zoals het verschil in leidinggeven tussen Israëli's en Egyptenaren in de juni-oorlog in 1967 heeft aangetoond.

Het is wel duidelijk dat aan het al dan niet splitsen van de elementen van de batcp steeds bepaalde bezwaren en voordelen zijn verbonden. In elke situatie zullen de bezwaren moeten worden afgewogen tegen de te stellen eisen, nl.:

- goede vbdn;
- bereikbaarheid;
- beveiliging;
- snelle verplaatsing mogelijk;
- eenvoudige en efficiënte werkwijze mogelijk, vooral v.w.b. coördinatie tussen commandant, onderen en staf.

Aan deze veelal tegengesteld gerichte eisen zal in elke situatie een andere onderlinge prioriteit moeten worden toegekend, zodat de uiteindelijke keuze steeds een compromis zal betekenen.

Conclusie

In het bovenstaande is een, uiteraard onvolledig, overzicht gegeven van een aantal problemen, die bij de voorbereiding en uitvoering van het aspect „bevelvoering en verbindingen” in het pijnfbat naar voren komen. Daarbij zijn mogelijke oplossingen gegeven, die in de praktijk effectief zijn gebleken. Hierbij dient uiteraard rekening te worden gehouden met het volgende. — Ervaring, opgedaan in vreedestijd, tijdens oefeningen te velde is een beperkte basis voor het

trekken van bindende conclusies; maar soms is het de enige basis.

— De gevonden oplossingen zijn altijd afhankelijk van de inzichten en wensen van de betrokken commandant en zullen alleen dáárom al niet algemeen toepassing kunnen vinden.

Mogelijk kunnen echter de hierboven aangegeven ervaringen, opgedaan in een periode van enkele jaren, tijdens welke 45 Painfbat meermaalen met de besproken problemen werd geconfronteerd, wél een basis vormen voor verdere

gedachtenwisseling over dit onderwerp, dat m.i. meer aandacht verdient dan het op dit moment krijgt. Ik heb namelijk wel eens de indruk, dat men zich bij het beoordelen en bespreken van oefeningsresultaten te veel beperkt tot de wijze van uitvoering van bepaalde gevechtsoopdrachten en zich niet verdiept in datgene, wat aan die uitvoering vooraf moet, of had moeten, gaan: een soepele, beveiligde en tijdige, kortom: doelgerichte bevelvoering, die slechts mogelijk is bij het optimaal functioneren van de daartoe nodige verbindingen.

AANWIJZINGEN VOOR MEDEWERKERS

Wij verzoeken u om uw bijdragen in te leveren in enkelvoud, getypt met een marge van ten minste 3 cm, met dubbel regelafstand en voorzien van uw naam, adres en evt. gironummer. Bijdragen voor de rubriek „Meningen van anderen” echter in duplo in te zenden.

Bij het opgeven van geraadpleegde literatuur dienen de respectieve verwijzingen als volgt te worden opgesteld: bij boeken: Auteur - titel. Uitgever, plaats, jaar, blz.; bij tijdschriften: Auteur - naam tijdschrift. Jaargang, jaar, nummer, blz.

Voorts eventuele schetsen of tekeningen en foto's niet tussen de tekst aan te brengen, doch wel aan te geven, waar deze

illustraties tussen die tekst moeten worden opgenomen. Men voege tekeningen en schetsen afzonderlijk bij, in Oostindische inkt en op teken- en calqueerpapier. Letters en cijfers moeten daarbij zo groot worden getekend, dat zij na verkleining duidelijk leesbaar blijven. Daartoe moeten zij, na verkleining, nog ten minste 1 mm groot zijn. Men houde er daarbij rekening mee, dat tekeningen en schetsen als regel, bij reproductie, worden verkleind tot 7,4 cm breedte, bij uitzondering tot ten hoogste 15 cm breedte. Toevoeging van schetsen en afbeeldingen, respectievelijk foto's, verhoogt de aantrekkelijkheid van uw artikelen ten zeerste, vooral indien zij origineel zijn.

Testen van vliegtuigen en gronduitrusting in zeer lage temperaturen

A. P. Okkerman

Kapitein van de Koninklijke Luchtmacht

Ondanks de opgedane ervaringen in de afgelopen 10 tot 15 jaar worden de ingrijpende gevolgen van lage temperaturen op vliegtuigoperatiën dikwijls nog niet ten volle onderkend. Gedurende mijn plaatsing bij het „Aerospace Engineering Test Establishment” van de Canadese Luchtmacht was ik zo gelukkig de zg. „Cold Weather Trials” voor de CF-5 als projectvlieger te mogen uitvoeren.

De Canadese Luchtmacht beschikt over een basis te Churchill in Manitoba voor het uitvoeren van dit soort testen. Statistieken van een aantal jaren hebben overtuigend aangetoond dat de condities hiervoor daar het meest gunstig zijn. Gemiddelde minimumtemperaturen in de periode december-februari zijn -25°C . Uitschieters tot -50°C komen herhaaldelijk voor. Grote windsnelheden gepaard met een hoge relatieve vochtigheidsgraad in deze lage temperaturen maken deze basis een onaangename plaats om er vandaan te opereren. Soms worden operatiën volkomen onmogelijk door verschijnselen als „ice-cristal fog” en „white-out” (veroorzaakt door stuifsnieuw), die het zicht tot nul reduceren. Het uitvoeren van reparaties wordt vaak verhinderd door een hoge „windchill-factor”, waardoor het onmogelijk wordt lang buiten te vertoeven. Wanneer het -40°C is met een windsnelheid van 20 knopen kan onbeschermde huid binnen één minuut bevroren en vergissingen kunnen het verlies van een hand of voet betekenen. Bij een temperatuur van -60°C breekt staal veel makkelijker en rubber en plastic zijn zo bros als glas. Standaardsmeerolie verandert in een taai brij en veroorzaakt allerlei moeilijkheden bij het opstarten van de motor.

Het doel van de „trials” is na te gaan of het vliegtuig met bijbehorende uitrusting in staat is in zijn operationele taak bij extreem lage temperaturen te opereren. De door de fabrikant gegarandeerde limiet van -65°C wordt hierbij niet overschreden. Door het vliegtuig bloot te stellen aan temperaturen lager dan die normaliter op de meeste Canadese bases voorkomen

hoopt men het optreden van eventuele gebreken, die kunnen worden veroorzaakt door afkoeling, vlugger op te sporen en te verhelpen. Vertragingen bij het in dienst stellen van het vliegtuig worden hierdoor voorkomen.

Het testprogramma omvat de volgende facetten, die stuk voor stuk dienen te worden bekeken aangezien ze noodzakelijk zijn voor de operatiën met het vliegtuig.

- a. Vlieg gereedmaking en onderhoud.
- b. Grondoperatiën.
- c. Testvluchten.
- d. Evaluatie van de vliegtuigtaak.

De bovengenoemde facetten worden getest in zg. temperatuurbrackets, nl. -0 tot -10°F , -10 tot -20°F , -20 tot -30°F en -30°F en lager. In deze temperatuurbrackets worden drie zg. „cold soaks” uitgevoerd. Het vliegtuig wordt hierbij meer dan 24 uur aan de lage temperatuur blootgesteld. Hierna wordt het gestart en ondergaat een volledige grondinspectie. Na een opwarmperiode worden de motoren op vol vermogen getest. Diverse gegevens worden met speciaal geïnstalleerde instrumenten gemeten, o.a.: brandstoftemperaturen, cockpittemperatuur, „windshield defrost”, oliedrukken enz. Na de grondtesten voert de testvlieger een „acceptance”-testvlucht uit. Bij het optreden van gebreken moet in elke temperatuurbracket worden vastgesteld op de klachten door de lage temperaturen worden veroorzaakt. Dit betekent dat men een proef soms meermalen moet herhalen om zeker te zijn.

Vlieg gereedmaking en onderhoud

In deze fase wordt nagegaan in hoeverre de temperatuur van invloed is op de nodige werkzaamheden voor het vlieg gereed maken van het vliegtuig. Onderhoud onder deze omstandigheden duurt veel langer. Soms wordt een betrouwbare voorspelling omtrent de duur van een bepaald karwei onmogelijk. Van zeer grote invloed hierop zijn de zg. windchill-factors, speciale uit-

rusting en de tijd dat het personeel in de buitenlucht werkzaam is. De windchill-factor — een graadmeter, die aangeeft, welke invloed de windsnelheid bij een bepaalde temperatuur heeft — wordt uitgedrukt in getallen.

De Canadese luchtmachtorders bepalen dat bij het overschrijden van een windchill-factor 2250 alle normale operatiën dienen te worden gestaakt. Voor speciale projecten en grondtesten mag deze limiet worden overschreden. In deze gevallen moet ieder karwei met ten minste twee man worden uitgevoerd. De toegevoegde man controleert alleen op bevroeringsverschijnselen.

Het bovenstaande illustreert duidelijk dat een onder normale omstandigheden eenvoudige reparatie onder deze extreme condities een tijdrovend geheel wordt, in het belang van de beveiliging van het personeel.

Grondoperatiën

Dit gedeelte van de test omvat alle werkzaamheden en procedures die verband houden met het weghelpen van het vliegtuig voor de missie tot het punt van start. De facetten die moeten worden getest zijn: het instappen, opstarten van de motor, controles voor de vlucht en het uit-taxiën naar de baan voor de start. De Canadezen beschikken over een enorm arsenaal van winterbedrijfs- en -vliegekleding. Uiteraard is dit niet bepaald lichtgewichtkleding te noemen. Speciaal een jachtvlieger, gekleed volgens de voorschriften, moet acrobatische toeren verrichten om zich in de nauwe cockpit te wringen en daar allerlei door de koude weerbarstig geworden riemen en banden trachten vast te maken. De assistentie van de crew-chief wordt hierbij van onschatbare waarde. De koude snerpande wind maak alles nog ééns zo onaangenaam. Als het cockpitdak eindelijk kan worden gesloten betekent dit een verademing. Opstarten van straalmotoren wijkt niet veel af van de normale manier, maar met zuigermotoren moet men allerlei trucjes bedenken om ze aan de praat te krijgen. De aanwijzing van de oliedruk is meestal echter volledig van de schaal. Vóórde-vlucht-controles worden conscientieus uitgevoerd en het hele vliegtuig wordt door de crew-chief op hydraulische of brandstoflekken gecontroleerd. Door de intense koude krimpen namelijk alle verbindingen in leidingen en veroorzaken, vooral bij de eerste start na een „cold soak”, nogal wat lekken. Is het vliegtuig weer

op bedrijfstemperatuur dan dichten deze kleine lekken door uitzetting van de materialen. Hierna worden alle vliegtuigbesturingsorganen meermaals geactiveerd om ze op frictie door ijs of sneeuw te controleren. Men brengt hierdoor bovendien de hydraulische olie vlugger op bedrijfstemperatuur. Nadat alle controles zijn uitgevoerd kan de vlieger beginnen met taxiën.

Churchill beschikt over twee startbanen, nl. een betonbaan bedekt met gewalste sneeuw en een gravelbaan bedekt met losse sneeuw. Taxitesten kunnen hierop zonder veel risico's worden uitgevoerd en een beoordeling van neuswielbesturing en remmen is mogelijk. De opgedane ervaringen van de taxiproeven worden verwerkt in de instructies voor de vlieger. Het proefdraaien van de motoren voor de vlucht levert nieuwe problemen op wanneer én de rolbaan én de startbaan glad zijn. Het vliegtuig begint weg te glijden met geblokkeerde remmen en de vlieger is niet in staat de motoren op vol vermogen te testen. Een kabelbevestiging in het dispersalgebied bleek de meest eenvoudige oplossing voor deze moeilijkheid te zijn. Voor een vlieger is deze fase zeer leerzaam. De faciliteiten op Churchill zijn dermate ruim dat het vliegtuig kan worden uitgeprobeerd op uitzonderlijke gladde landings- en rolbanen zonder risico het vliegtuig te beschadigen. In een later stadium van deze fase wordt ook de missie „turn-around” beoefend, met inbegrip van de bewapening.

Testvluchten

De geprogrammeerde testvluchten worden uitgevoerd volgens een vastgesteld „acceptance”-vluchtprofiel. Men hoopt door een vergelijking van testresultaten met eerder verkregen gegevens over het vliegtuig in gematigde klimatologische omstandigheden afwijkingen te constateren. Eventuele afwijkingen buiten de door de fabrikant gestelde limieten, veroorzaakt door de zeer lage temperaturen moeten worden gecorrigeerd. De missies worden gevlogen na een „cold-soak”-periode van 24 uur. Alle componenten van het vliegtuig hebben dan nagenoeg dezelfde temperatuur als de omringende lucht. In het vluchtprofiel van de CF-5 werden de prestaties van de motoren, luchtinlaten en de werking van het beweegbare landingsgestel en de klappen uitgebreid getest. Tevens werd het kompassysteem, dat voor de CF-5 bestaat uit een gestabiliseerde gyrokoers, gecorrigeerd door middel van een

magnetische-koersreferentie, aan een aantal proeven onderworpen. Churchill ligt in het gebied van kompasenbetrouwbaarheid. De variatie verloopt over een oost-westafstand van ongeveer 50 mijl 7 graden; een ideale plaats om de betrouwbaarheid van een koerssysteem te beproeven, dat afhankelijk is van het aardmagnetisme. De soms plotselinge opstekende wind vanaf de Hudson-Baai maakte het bovendien mogelijk de aanbevolen dwarswindlimieten van het vliegtuig aan de praktijk te toetsen op een gladdere baan.

Churchill is voor een vlieger een nieuwe ervaring. De USAF gebruikte de basis voor KC 135 tankervliegtuigen, die de B-52 bommenwerpers tijdens hun missies over de Noordpool opnieuw van brandstof voorzagen. Nu is het een „slapende” basis zonder verkeersleiding en geschikt voor navigatie alleen over een bakken. Het dichtstbijzijnde vliegveld Thomson met een voor de CF-5 geschikte landingsbaan ligt op een afstand van 220 mijl. Het is daarom zaak het weer tijdens het vliegen voortdurend goed in het oog te houden. Een naar het zuiden lopende spoorweg is het enige markante punt in de besneeuwde toendra, die in het noorden overgaat in de uitgestrekte Hudson-Baai. Het zoute water van de baai is bevroren tot ongeveer 5 mijl uit de kust.

Evaluatie van de vliegtuigtaak

In de verschillende temperatuurbrackets wordt in deze fase een aantal missies gevlogen die tot doel hebben te bepalen of het vliegtuig in de operationele taak geen gebreken vertoont. Nu worden pylontanks geïnstalleerd en bewapening bevestigd. Bovendien moeten de normale handelingen worden verricht om het vliegtuig vlieg gereed te maken voor de missie. Uit de opgedane ervaringen blijkt dat men met voorzichtigheid en gezond verstand in zeer lage temperaturen kan opereren. Het werk bestaat hoofdzakelijk uit het vaststellen van speciale procedures en technieken, die noodzakelijk zijn ten einde arc-

tische operaties mogelijk of gemakkelijker te maken. Vereiste verbeteringen van bescheiden omvang kunnen ter plaatse worden gemaakt en beproefd. Voor de meer gecompliceerde veranderingen dient rapport te worden uitgebracht, ten einde actie van bovenaf mogelijk te maken. Een programma, uitgevoerd onder deze extreme condities, doet voor een buitenstaander ietwat overdreven aan. Persoonlijke ervaring heeft mij echter geleerd dat het voor ieder vliegtuigtype noodzakelijk is, ten einde later tijdens operatiën onaangename verrassingen te voorkomen. Vliegtuigdelen, die normaal geen aanleiding tot moeilijkheden geven, knappen onder extreme condities soms af. Er gaat een verhaal dat een Britse vliegtuigfabrikant een vliegtuig niet meer vlieg gereed kon maken omdat het landingsgestel niet goed was ontworpen. Het vertoonde hierdoor allerlei klachten als de temperatuur beneden een bepaalde waarde daalde. Tenslotte heeft men het geheel opgelost met houten blokken en is met de wielen uit naar een warmer oord vertrokken. Routinehandelingen, waarbij men normaal niet bewust meer nadenkt, worden hier een karwei. De vlieger, crew-chief en technicus moeten hier veel bewuster te werk gaan, want de geringste onachtzaamheid kan later moeilijkheden veroorzaken. De kleppen van een zuurstofmasker bevriezen na het afzetten van de helm heel vlug als men de helm niet van een beschermende hoes voorziet. Warmte in de cockpit van een jet, waarvan de motoren „idle” draaien, is niet bepaald overvloedig aanwezig en het is vervelend om na het sluiten van het cockpitdak de ruiten te zien dichtvriezen. Op ouderwetse manier moet dan worden geveegd en geblazen om tijdens het taxiën een redelijk uitzicht te behouden. In contrast hiermee is de vliegerkleding geschikt voor grondoperatiën en noodzakelijk in geval van nood, maar zeer oncomfortabel tijdens de vlucht. Voor deze en meer problemen hoopt men een oplossing te vinden. Door het houden van dit soort testen confronteert men zich zelf versneld met de moeilijkheden.

De herstructurering van de Koninklijke Landmacht en de militaire onderwijsinstituten

M. F. E. Heestermans, J. den Tonkelaar en L. C. Cassee

resp. Majoor en Kapiteins der Intendance

I. Inleiding

1. Het doel

Na het verschijnen van de Nota inzake het NAVO- en defensiebeleid 1968 [1] en brief nr 2/68/P van de Stasdef-KL [2] zijn de gissingen en gesprekken omtrent de herstructurering niet meer uit het leven van de beroepsmilitair weg te denken.

Met de studies inzake de herstructurering is een aantal studiegroepen belast die afkomstig zijn uit het bevelsressort van de CGS, OOP, KMG en plv SG-KL.

Terecht heeft de Stasdef-KL de medewerking gevraagd van alle leden van de KL, indachtig de spreuk dat „the greatest asset of a human organization is the diversity of initiative and imagination latent in all the human minds in the organization at all hierarchical levels”.

In het volgende zal worden getracht het inzicht weer te geven dat enkele leden aan de voet van de organisatie hebben omtrent de herstructurering in het algemeen en de onderwijsfacetten in het bijzonder.

2. De wijze waarop

a. In de eerste plaats zullen de schets van de topstructuur alsmede nadere detailleringen zoals die bekend zijn gemaakt in ontwerpstudies op hun merites worden bezien.

Wellicht kunnen stellers worden beticht van „fighting the problem”. Wij zijn evenwel van mening dat een *schets* omtrent de topstructuur en *ontwerpstudies* de vrijheid verlenen tot stellingname tegen de uitgangspunten. Deze stellingname is gericht:

— in de eerste plaats tegen het onderscheid in het constituerende en het dirigerende deel van de leiding dat op de topstructuur toepasselijk wordt geacht;

— in de tweede plaats tegen de sterke nadruk die wordt gelegd op de functionele taakverdeling binnen de Legerraad.

b. Vervolgens zal worden nagegaan of een

doelmatiger groepering van de onderwijsinstituten mogelijk is.

c. Voorts zal de binding tussen de opleidingsinstituten en de topleiding aan een beschouwing worden onderworpen.

3. Bronvermelding

De literatuurlijst aan het slot van deze bijdrage bevat een genummerde opgave van de geraadpleegde, in de tekst vermelde, bronnen.

II. De gedachte topstructuur

a. In de eerdergenoemde brief van de Stasdef-KL en in de studie „Wijziging structuur Koninklijke Landmacht” wordt uitgegaan van de volgende voorwaarden die in de nieuwe structuur in het bijzonder moeten worden gewaarborgd.

1. Een scheiding in algemene zin tussen beleid en uitvoering en t.a.v. het beleid een scheiding tussen het constituerend en dirigerend deel.

2. Een duidelijker scheiding tussen nationale en internationale verantwoordelijkheden.

3. Een maximale doelmatigheid door het doen vervallen van niet strikt noodzakelijke echelons, het elimineren van doublures en het toepassen van moderne proceduretechnieken, ten einde een zo goed mogelijk gebruik te kunnen maken van het — binnen het in de toekomst gereduceerde personeelsplafond beschikbare — personeel en een zo groot mogelijk deel van het KL-budget te kunnen bestemmen voor investeringen.

4. Een snelle en soepele overgang van vredes- op oorlogsomstandigheden.

b. Vorengenoemde voorwaarden hebben geleid tot een structuurschets, omvattende:

1. *een topleiding*, gescheiden in:

— een constituerend deel — i.c. de *Legerraad*
— met een functionele taakverdeling op het gebied van *operatiën, personeel, logistiek en financiële/administratieve zaken*;

— een dirigerend deel, waarbij dit deel van de topleiding is opgedragen aan *Directoraten*, waarin de functionele verbijzondering parallel loopt aan de taakverdeling in de topleiding;

2. een *Nationale* en een *Internationale* Commandant, die optreden als hoogste uitvoerende autoriteiten.

III. Stellingname tegen de gedachte topstructuur

1. Diverse auteurs maken ten aanzien van het leidinggevend werk onderscheid tussen constituerende en dirigerende (taken van de) leiding [3] [4].

Onder *constituerende leiding* verstaat men dan het voor het vervolg aangeven wat moet worden verricht, door wie en wanneer en op welke wijze het werk moet worden uitgevoerd.

Als dit heeft plaatsgevonden gebeurt echter verder nog niets. De *bevelen tot uitvoering* moeten nog worden gegeven, op die uitvoering zal toezicht moeten worden uitgeoefend en de resultaten zullen aan tevoren vastgestelde eisen moeten worden getoetst. Men spreekt hier van *dirigerende leiding* [3].

De *constituerende taken* van de leiding behelzen de vorming van het beleid, de creativiteit die aan de uitvoering voorafgaat.

Het dirigerende deel van de leiding omvat het in actie brengen en het besturen van de uitvoering [4].

2. Wanneer wij de structuurschets [2] *zonder de tekst* aan een kritische beschouwing onderwerpen dan is de *Legerraad* een meerhoofdig leidinggevend orgaan [5].

In deze Legerraad heeft ieder van de functionarissen een aspect van de totaliteit waarbij uiteraard aandacht wordt geschonken aan ieders vroegere specialiteit. De voormalige specialist moet evenwel een interdisciplinaire managementrol vervullen *zonder* functionele taakverdeling. Als een dergelijke situatie niet tot stand kan worden gebracht blijven de voormalige specialisten hun specialiteit behouden met alle daaraan verbonden consequenties.

Dit hoogste leidinggevende orgaan moet gezamenlijk vaststellen hoe de besluitvorming en de vaste procedures binnen hun college moeten zijn om als *eenheid* naar buiten op te treden. Dit optreden naar buiten geschiedt in twee richtingen.

a. Naar de minister van defensie en de volksvertegenwoordiging. Op basis van artikel 86 van de Grondwet treedt de Stasdef-KL, met inachtne-

ming van de aanwijzingen van de Mindef in diens plaats, op als minister. De Stasdef-KL draagt de politieke verantwoordelijkheid.

b. Naar de Koninklijke Landmacht. De bevelen tot uitvoering van het beleid en de bevelen tot uitvoering van de door de situatie aan dit beleid gerelateerde werkzaamheden zullen moeten worden gegeven.

Op grond van het vorenstaande heeft de Legerraad constituerende doch tevens dirigerende leiding.

In de begeleidende tekst van de structuurschets worden de Legerraad alléén constituerende taken van de leiding toebedacht.

3. De structuurschets [2] *zonder tekst* leert dat het Directorium een staf is van de Legerraad. Er is geen enkele bevelsverhouding tussen het Directorium en de NC dan wel C-1LK. Van dirigerende leiding door het Directorium, zoals in de begeleidende tekst van de structuurschets, kan derhalve niet worden gesproken.

Het controlerend element maakt wezenlijk deel uit van de dirigerende leiding, dus van de Legerraad. Indien de Legerraad deze taak zelf zou gaan uitvoeren zou dit leiden tot een te grote omvang van dit comité. Het verdient daarom aanbeveling de controle op de uitvoering te verbijzonderen naar de in het Directorium aanwezige beleidsontwerpen. Het omspanningsvermogen van de Legerraad wordt op deze wijze vergroot. Bovendien wordt de noodzakelijke terugkoppeling verkregen op het constitueringsproces.

De voorbereiding van de constituerende leiding, d.w.z. de creativiteit die aan de uitvoering voorafgaat, is geen taak voor de Legerraad doch voor het Directorium. Het is zelfs mogelijk constituerende arbeid te laten uitvoeren door organen die *buiten* Defensie als zelfstandige, adviserende, instanties werkzaam zijn zoals adviesbureaus voor bedrijfsorganisatie. Ook lagere organen *binnen* de Koninklijke Landmacht kunnen constituerende arbeid inbrengen door middel van de „linking-pinfunctie” [7]. (In het vervolg wordt hierop nog teruggekomen.)

4. De conclusie luidt als volgt.

a. De Legerraad moet interdisciplinair als één orgaan naar buiten optreden. Functionele taakverdeling is niet primair.

b. Scheiding tussen dirigerende en constituerende taken van de leiding kan geen voorwaarde zijn die in de nieuwe structuur in het bijzonder moet

worden gewaarborgd. Zowel de Legerraad als het Directorium verrichten beide taken.

IV. De organisatie van de opleidingen

1. De huidige structuur

Behoudens enkele opleidingen en cursussen, zoals KMA, HKS, KMS, TSn, WOCO, S4, voorraadbeheersing, zijn de opleidingen *wapengewijs* gegroepeerd. Door de herstructurering verdwijnen de bestaande wapeninspecties. Hierdoor zal het afzonderlijke, wapengewijze, opleidingsbeleid niet meer kunnen worden gevoerd. Het is de vraag of dit afzonderlijke opleidingsbeleid nog nodig is.

2. Een mogelijke structuur van de opleiding

a. De taken van de Koninklijke Landmacht zijn:

— beveiliging van het Nederlandse territoir;
— binnen de militaire organisatie van de NAVO-operaties te land verrichten in het kader van de Noordelijke Legergroep in de Noordduitse laagvlakke.

Deze uit te voeren taken bepalen welke producten de Koninklijke Landmacht moet opleveren. De vraag is *wat* moet worden geproduceerd [6]. Het onmiskenbare antwoord is personeel en materieel om die taak te kunnen uitvoeren. Het productieproces moet derhalve personeel en materieel opleveren in de overeenkomstig de planning noodzakelijk geachte kwaliteit en kwantiteit.

Het materieel wordt gebruiksgereed in de Koninklijke Landmacht gebracht. Het personeel komt evenwel als grondstof binnen en moet nog een bewerking ondergaan alvorens als (bekwaamheids)produkt ter beschikking te kunnen komen van de afnemers (NC en C-1 LK).

Deze commandanten hebben behoefte aan vakbekwaam personeel óf in de tactische óf in de verzorgingssector. Het verdient dus aanbeveling een mogelijke structuur te zoeken in de verbijszondering van bepaalde scholen op basis van tactiek en verzorging. Hierbij kunnen combinaties worden gevormd van functioneel-uitvoerende activiteiten [8].

b. Mogelijke functioneel-uitvoerende activiteitencombinaties kunnen worden gevonden in:

- een Tactische school;
- een Personeelsverzorgingsschool;
- een Logistieke school;
- een Technische school;
- een Financieel-administratieve-zakenschool.

In de onderstaande opsomming van verantwoordelijkheden is uitgegaan van de hiervoor bedoelde activiteiten. Strengere scheiding op basis van deze activiteitencombinaties mag niet worden nagestreefd. Het moet niet uitgesloten worden geacht dat bij een dieper gaande studie niet-gelijksoortige activiteiten toch in één schooltype worden samengebracht. Kwantitatieve verhoudingen, infrastructurele problemen dan wel gebrek aan instructief personeel kunnen hiertoe noodzaken.

c. EEN TACTISCHE SCHOOL. Er blijkt steeds minder behoefte aan een afzonderlijke infanterie-, cavalerie- en artilleriedoctrine [9]. In de totaliteit van de tactiek is naar de mening van de stellers eveneens minder behoefte aan een afzonderlijke genie- en verbindingsdoctrine.

In deze conceptie is het mogelijk een *tactische school* te formeren, verantwoordelijk voor:

1. de opleidingen en cursussen op het gebied van de infanterie, cavalerie, artillerie, genie en verbindingsdienst;

2. de doctrine terzake.

d. EEN PERSONEELVERZORGINGSSCHOOL, verantwoordelijk voor:

1. de opleidingen en cursussen op het gebied van personeelsbeheer, personeelszorg, gravendienst, welzijnszorg, geestelijke verzorging, geneeskundige behandeling enz.;

2. de doctrine terzake.

e. EEN LOGISTIEKE SCHOOL, verantwoordelijk voor:

1. de opleidingen en cursussen op het gebied van — de materieelvoorziening met gebruiks- en verbruiksgoederen

— verkeer, verplaatsingen en vervoer;

— management inzake:

leiding van logistieke eenheden;

logistiek;

onderhoud;

geneeskundige afvoer;

2. de doctrine terzake.

f. EEN TECHNISCHE SCHOOL, verantwoordelijk voor:

1. opleiding en cursussen:

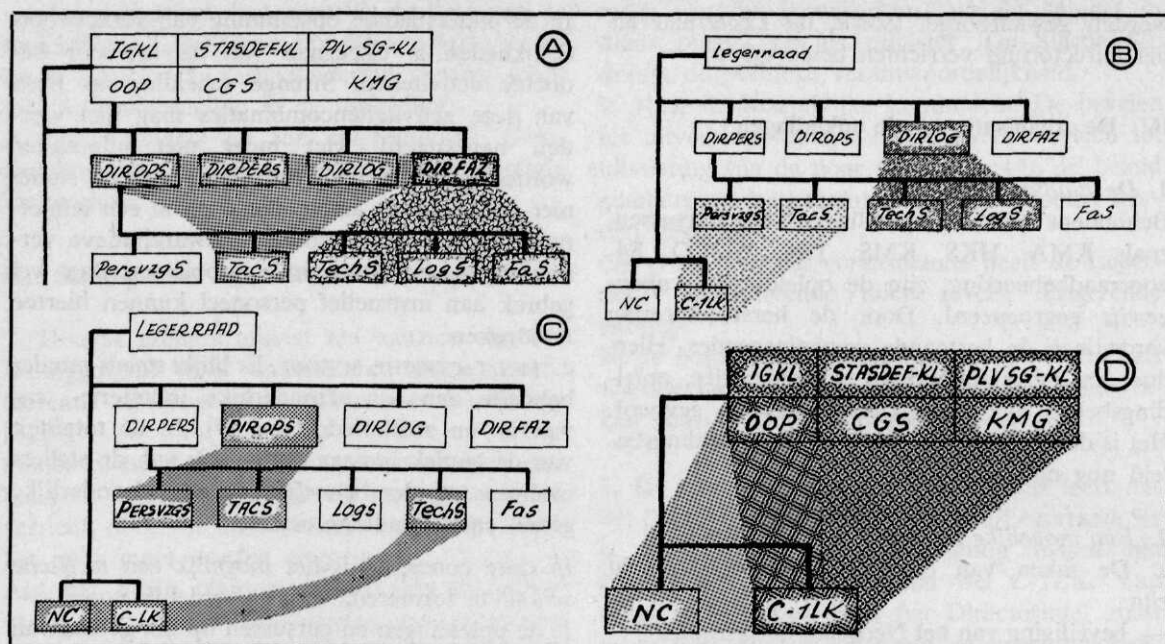
— op het gebied van technisch onderhoud,

— voor bedieningspersoneel voor alle apparatuur (m.u.v. de opleidingen die, gezien hun samenhang met de tactiek, op de tactische school zullen moeten worden gegeven (bv. tactische rijopleiding, opleiding stukspersoneel enz.);

— voor alle technische vaklieden;

2. de doctrine terzake.

g. Behoudens de tactische en verzorgingsscholen

Afb. 1 Voorbeelden van ABG'n

is nog behoefte aan een SCHOOL VOOR FINANCIËEL-ADMINISTRATIEVE ZAKEN, verantwoordelijk voor:

1. de opleiding en cursussen op het gebied van de financieel-administratieve aspecten alsmede systeemarchitecten, systeemanalisten en programmeurs, interne accountancy;

2. de doctrine terzake.

h. Ten einde een goede begeleiding van het produkt van de scholen mogelijk te maken en terugkoppeling op het onderwijs te verkrijgen is het noodzakelijk dat elke functionele activiteitencombinatie(school) beschikt over een advies- en assistentie-organ.

3. Overgang van de huidige opleidingsinstituten naar een nieuwe structuur

a. Het is mogelijk de thans wapengewijs georganiseerde scholen zodanig om te bouwen dat alle functionele activiteiten worden ondergebracht in de functioneel verbijzonderde opleidingsinstituten. Aldus ontstaan:

één TacS-KL; één TechS-KL;
 één Persvzgs-KL; één FAS-KL.
 één LogS-KL;

b. Er dienen maatregelen te worden getroffen om een flexibele, zich zelf aanpassende, interne organisatie te creëren die het beleid van de topleiding snel kan volgen.

Het meest voor de hand ligt het de organisatorische verhoudingen zodanig op te bouwen dat het proces van leiding dat daarin plaatsvindt op

zich zelf reeds een gunstige invloed heeft op de bekwaamheden en de instelling van leidinggevende functionarissen om voortdurend veranderingen tegemoet te treden of de uit een situatie logisch voortvloeiende noodzakelijk geachte veranderingen zelf te initiëren [8]. Dit kan worden bereikt door in het gedachte centralisatie/decentralisatieproces ([9], blz. 138, al. 8) te streven naar zo volledig mogelijk samengestelde functionele activiteitencombinaties. Volledig in de zin van zo groot mogelijke integratie van planning, het geven van richtlijnen voor de uitvoering en toetsing van afwijkingen tussen verwachting en realiteit in deze functionele activiteitencombinaties.

Aldus ontstaan aangepaste besturingsgroepen (ABG) [8] waarin functioneel-uitvoerende activiteiten (van de scholen) en functioneel-leidinggevende activiteiten (van het Directorium) worden samengebracht. Deze ABG'n functioneren d.m.v. de „linking-pinfunctie” [7] (zie afb. 1; ter wille van de duidelijkheid zijn afzonderlijke schema's getekend). Hierbij kan alle kennis op vaktechnisch gebied, voor zover niet nodig in de operationele sector van de NC en C-1LK, worden gebundeld in de scholen. Op het niveau van de Directeur Personeel¹ zijn derhalve geen

¹ Met opzet wordt hier gesproken van Directeur Personeel en niet van Directeur Operatiën. De personeelsfunctionaris is verantwoordelijk voor de individuele opleiding van de man; de operatiëfunctionaris voor de onderdeelsvorming.

vaktechnische deskundigen aanwezig, alleen deskundigen op onderwijsgebied.

Essentieel in deze gedachte is dat initiatiefneming niet alleen van boven naar beneden in de hiërarchie van de besluitvorming behoeft te komen. Om een flexibele overgang van vredesnaar oorlogssituatie te bewerkstelligen is initiatiefneming van onderaf van even essentiële betekenis.

Wanneer een bepaald probleem aan de orde komt behoort dat binnen de ABG te worden opgelost door de meest deskundige, op welk niveau deze deskundige dan ook is geplaatst. Een schooldirecteur wordt aldus in de ABG op zijn vakgebied ingeschakeld bij de constituerende arbeid van de topleiding. De deelnemers in een ABG kunnen door de gezamenlijke planning, besluitvorming en toetsing hun bekwaamheden ten volle ontwikkelen.

c. De controle op het fabricageproces van de scholen moet in de scholen zelf worden geïntegreerd. Dit is een kwestie van interne structurering.

De controle op het eindprodukt, het bekwaamheidsprodukt, dient te geschieden door een *opleidingsinspectieorgaan*² onder commando van de Directeur Personeel aan de hand van normen, opgesteld door een ABG waarin o.m. zitting hebben: de Directeur Personeel, de Directeur Operatiën, de NC en C-1LK. De rapporten van dit orgaan komen via een ABG ter inzage van de schooldirecteuren. Door deze terugkoppeling kan het onderwijs worden bijgestuurd.

d. Conclusie

1. Een afzonderlijk wapengewijs opleidingsbeleid is niet meer nodig.
2. Een mogelijke herstructurering van de opleidingen in de KL kan worden gevonden op basis van functionele verbijzondering naar tactiek en verzorging.

V. Binding tussen de scholen en de topleiding

1. Door de functioneel-uitvoerende activiteiten van de scholen en de functioneel-leidinggevende activiteiten van het Directorium samen te brengen in ABG'n met linking-pinfunctie wordt een maximale bezetting verkregen van het toch

² Ook de andere Directeuren moeten beschikken over dergelijke organen, nl. het personeelsinspectieorgaan, het materieelinspectieorgaan, het bevoorradingsinspectieorgaan, het financiële/administratieve-zakeninspectieorgaan, het inlichtingeninspectieorgaan.

reeds schaars aanwezige vaktechnische personeel (zie afb. 1a t/m d).

2. Aan de functionele taakverdeling binnen het Directorium (OPS, PERS, LOG en FAZ) kleeft een kernbezwaar en wel dat onderling een zodanige divergentie kan optreden dat een samenvattend toezicht ontbreekt.

De Directeuren OPS, LOG en FAZ hebben door hun functioneel leidinggevende activiteiten een informatie- en adviesrelatie tot de vijf schooldirecteuren, *geen bevelsrelatie*. Alleen de Dirpers heeft deze bevelsbevoegdheid.

3. De Directeuren moeten nauw met elkaar samenwerken, hetgeen bij een functioneel stelsel zonder een ABG moeilijk zal zijn te bereiken. Niettemin zal het Directorium een groot aantal richtlijnen verstrekken, die van invloed zijn op de opleidingen. Deze richtlijnen moeten, volgens de structuurschets, door het ingelaste niveau van de NC, waarna uitwaaiering naar de scholen plaatsvindt. Aldus ontstaat een *zandloper* effect, waarbij de NC het smalste deel van de zandloper is.

Aangezien het omspanningsvermogen van de NC terzake ontoereikend zal zijn is een staf van functioneel verbijzonderd personeel bij deze NC nodig, hetgeen verspilling is van dit schaarse personeel.

In de structuur van de stellers is geen plaats voor een opleidingscommando onder de NC. Dit zou invoering van een extra niveau betekenen hoewel een van de juiste uitgangspunten van de herstructurering het elimineren van niet strikt noodzakelijke echelons is geweest.

De NC heeft terzake van de opleidingen geen andere inbreng dan:

- als afnemer van het (bekwaamheids)produkt van de scholen;
- als huisbaas van de scholen, derhalve als leverancier van de infrastructuur.

4. Conclusie

Door de functionele verbijzondering van de scholen en door de plaatsing van het niet direct of indirect operationele personeel (bij 1LK en NC alsmede het Directorium) bij die scholen, én door de instelling van ABG'n met linking-pinfunctie wordt een maximaal rendement verkregen.

b. Een opleidingscommando onder de NC betekent invoering van een niet strikt noodzakelijk echelon.

c. In de conceptie van de stellers ontstaat een eenvoudige organisatiestructuur met een aantal ABG'n door de hele structuur heen (zie afb. 1a t/m d); hierdoor wordt een keten van onderlinge linkingpins verkregen, samengesteld uit het hoogste leidinggevend orgaan (Legerraad), de functioneel leidinggevend organen (Directorium) en de functioneel uitvoerende organen (scholen).

d. De functionele uitvoerders zullen het beleid hierdoor beter kunnen doen uitvoeren, omdat zij bij de totstandkoming van dit beleid zijn betrokken.

VI. Realisatie herstructurering opleidingen

1. Niet noodzakelijke problemen moeten worden vermeden. Het is dan ook aanbevelenswaard de realisatie van deze herstructurering gefaseerd te doen plaatsvinden. Het is mogelijk de TacS-KL op te zetten en daarbij de huidige INFS als kern te benutten. Eveneens kan:

— de Persvzgs-KL ontstaan uit het huidige OCGnkD;

— de TechS-KL ontstaan uit de huidige STD;

— de FAS-KL ontstaan uit het huidige OCMA;

— de LogS-KL ontstaan uit de huidige IntS.

2. Geleidelijk aan moeten opleidingen en cursussen van de huidige scholen worden overgebracht naar de nieuwe schooltypen. Het is niet noodzakelijk dat de opleidingen en cursussen van één school ook op één lokatie worden gegeven. Afgezien van de noodzaak zal het ook, uit infrastructurale overwegingen, niet mogelijk zijn. Om een indruk te geven van de overbrenging van opleidingen en cursussen van de ene school naar de andere volgen thans enkele gedachten terzake.

Aangezien de stellers aan de Intendanceschool zijn verbonden volgen enkele voorbeelden uit deze richting, waarna ook het andere opleidingsinstituut van de intendance onder de loep zal worden genomen.

a. De opleiding voor bravin-, bad-, was- en brandweerpersoneel is een technische aangelegenheid. Hier worden technische vaklieden en bedienaren van apparatuur opgeleid. Deze opleiding hoort thuis bij de TechS-KL.

b. De opleiding tot handlanger is van zodanige aard, dat deze ook in een schoolcompagnie van 1LK of bij een werktroepencompagnie van de NC kan plaatsvinden.

c. De opleiding tot hofmeester aan de Kokschool is typisch een facet, dat thuishoort in de Persvzgs-KL evenals die van het kokspersoneel. Het moreelaspect speelt hier een belangrijke rol. Enkele andere voorbeelden van herstructurering:

d. de MUS moet over naar de TechS-KL evenals

e. de opleiding van het radio- en radarpersoneel van het VOC;

f. de niet-tactische rijopleiding hoort thuis bij de TechS-KL;

g. de logistieke opleidingen moeten worden overgebracht naar de LogS-KL.

3. Een mogelijke structuur van de Logistieke School-KL (LogS-KL) is gegeven in afb. 2.

a. LEERGANG LEIDING LOGISTIEKE EENHEDEN

1. Officieren, onderofficieren en soldaten bestemd voor functies binnen logistieke troepen-eenheden van C-1LK en NC — *anders dan technische, personeels- en financieel-administratieve functies* — worden in deze leergang opgeleid. Het betreft zowel opleidingen als cursussen voor beroeps- en dienstplichtig personeel op het gebied van:

a. de materieelvoorziening met gebruiks- en verbruiksgoederen;

b. verkeer, verplaatsingen en vervoer;

c. management inzake:

— leiding van logistieke eenheden;

— logistiek;

— onderhoud;

— geneeskundige afvoer.

Deze cursussen en opleidingen zijn:

— B-cursus logistieke troepen;

— A-cursus logistieke troepen;

— 5-daagse cursussen voor reserve-officieren logistieke troepen;

— opleiding reserve-officier logistieke troepen;

— opleiding dienstplichtig onderofficier logistieke troepen;

— SMI-opleiding logistieke troepen;

— KMS-opleiding logistieke troepen.

2. Om deze cursussen en opleidingen te kunnen geven dient de commandant van deze leergang te beschikken over een pool van instructeurs afkomstig van de huidige:

— technische dienst;

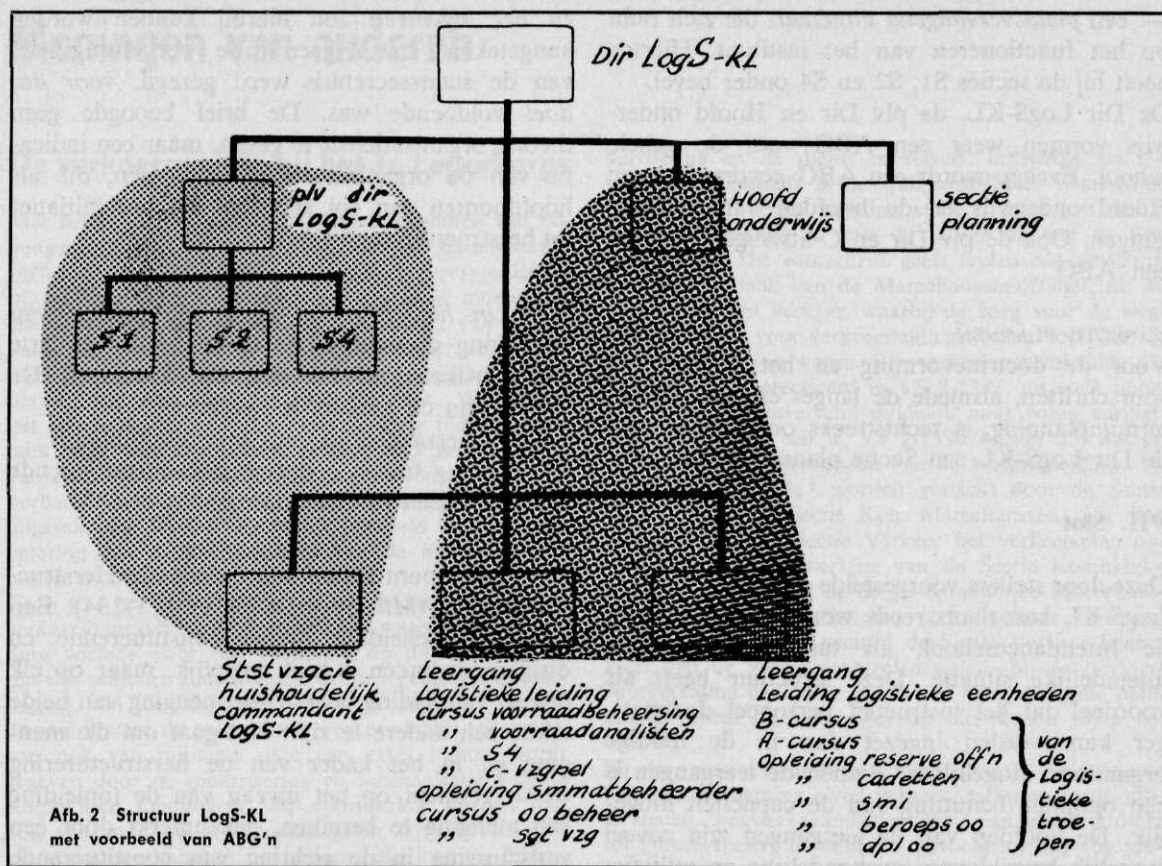
— geneeskundige dienst;

— genie;

— verbindingdienst;

— aan- en afvoertroepen;

— intendance;

voor zover dit personeel bestemd en geschikt is voor het opleiden van personeel bestemd voor de bemanning van logistieke troepeneenheden van 1LK en NS. Dit spreekt gedurende de lange overgangsfase totdat officieren logistieke troepen — opgeleid op de KMA — beschikbaar zijn. Voorts is personeel nodig om het aspect bedrijfsvoering in de cursussen en opleidingen te kunnen opnemen.

d. Het hoofd van de leergang „leiding logistieke troepeneenheden” is geen compagniescommandant.

b. LEERGANG LOGISTIEKE LEIDING

1. Hier wordt personeel van alle niveaus opgeleid voor functies buiten de logistieke troepeneenheden, anders dan technische, personeels- en financieel-administratieve functies.

2. Het betreft hier de cursussen en opleidingen tot:

- officier c.q. burger voorraadbeheerser;
- onderofficier resp. burger voorraadanalist;
- hoofd Sectie S4;
- commandant verzorgingspeloton;
- sergeant-majoor-materieelbeheerder;

— sergeant/wachtmeester verzorging;

— helper beheer.

3. Om deze cursussen en opleidingen te kunnen geven dient het hoofd van deze leergang te beschikken over een pool van instructeurs. Momenteel worden deze cursussen en opleidingen reeds aan de Intendanceschool gegeven door intendancepersoneel. Dit is een niet juiste situatie. Ook logistiek personeel, afkomstig van andere wapens en dienstvakken moet in deze pool van instructeurs worden opgenomen.

4. Het hoofd van de leergang logistieke leiding is geen compagniescommandant.

c. STSTVZGCIE

Al het personeel van de school moet administratief worden ondergebracht in één compagnie, nl. de Ststvzgcie.

d. DE STAF

De Dir LogS-KL wordt, mede gelet op zijn functie in de ABG, gesteund door:

- een *hoofd onderwijs* die zich uitsluitend richt op het af te leveren produkt en de adviezen en assistentie van de troep;

— een plaatsvervangend directeur, die zich richt op het functioneren van het instituut. Hiertoe heeft hij de secties S1, S2 en S4 onder bevel. De Dir LogS-KL, de plv Dir en Hoofd onderwijs vormen weer een ABG voor de gehele school. Evenzo wordt een ABG gevormd tussen Hoofd onderwijs en de hoofden van de leergangen. Ook de plv Dir en C-Ststvtzgcie vormen een ABG.

e. SECTIE PLANNEN

Voor de doctrinevorming en het maken van voorschriften, alsmede de lange- en middelbare-termijnplanning, is rechtstreeks onder bevel van de Dir LogS-KL een Sectie plannen nodig.

VII. Slot

Deze door stellers voorgestelde organisatie van de LogS-KL kan thans reeds worden ingevoerd bij de Intendanceschool, als tussenfase naar de uiteindelijke situatie. Deze structuur heeft als voordeel dat het instructief personeel doelmatiger kan worden ingezet dan in de huidige organisatie mogelijk is. Binnen de leergangen is een optimale benutting van de capaciteit mogelijk. De hoofden van de leergangen zijn zoveel mogelijk bevrijd van huishoudelijke en militair-administratieve rompslomp.

Literatuur

1. Nota Min. v. Defensie inzake het NAVO- en Defensiebeleid 1968. Staatsuitgeverij, 's-Gravenhage (1968).
2. Brief Staatssecr. Defensie KL nr 2/68/P, 19 september 1968.
3. J. L. Mey en P. M. M. H. Snel — *Leerboek der bedrijfseconomie*. Delwel, 's-Gravenhage (1958-1960).
4. H. J. van der Schroeff — *Leiding en organisatie van het bedrijf*. Kosmos, Amsterdam/Antwerpen (1961).
5. H. Luijk — *De organisatie en werkwijze van de topleiding*. Samson, Alphen aan de Rijn (1968).
6. W. J. Loos — *Mars in Cathedra* (1969)(1).
7. R. Likert — *New patterns of management*. McGraw-Hill, New York (1961) (in het bijzonder de gedeelten over de „linking-pin function”).
8. A. Wattel — *Organisatieplanning als instrument van de ondernemingsplanning* (Voordr. 27e cursus Ondernemingsbeleid Stichting Studiecentrum Bedrijfsbeleid, Arnhem (1968)).
9. Staatssecr. Defensie KL — *Oefening Informatio IX; deel herstructurering*. Hoofdkwartier Koninklijke Landmacht, 's-Gravenhage (1968).

Naschrift van de redactie

Vorenstaand artikel, een te waarderen voorbeeld van „meedenken in de provincie”, vereist voor wat betreft hfdst. II enig commentaar.

In het algemeen zou hierbij kunnen worden aangetekend, dat hetgeen in de voorlichtingsbrief van de staatssecretaris werd gezegd, voor dat doel voldoende was. De brief beoogde geen theorie organisatieleer te geven, maar een indicatie van de organisatorische beginselen, die als hoofdpunten een rol speelden bij het initiatief tot herstructurering.

Meer in het bijzonder is op de punten van bedenking geantwoord in de inmiddels gestarte reeks artikelen in *De Militaire Spectator*. De kritiek van de auteurs is tweërlei:

1. de Legerraad is primair interdisciplinair;
2. scheiding tussen contituerende en dirigerende taken kan geen voorwaarde zijn.

Het laatste punt kwam aan de orde in *Herstructurering* (2) (*Mil. Spect.* 138(1969)(5)234). Een volkomen scheiding tussen constituerende en dirigerende taken is niet mogelijk, maar op elk niveau van leiding behoort de menging van beide taken een andere te zijn. Het gaat om die menging en in het kader van de herstructurering wordt getracht op het niveau van de topleiding een menging te bereiken, gekenmerkt door een verschuiving in de richting van constituerende werkzaamheden.

Op het eerste punt wordt diep ingegaan in *Herstructurering* (3) (*Mil. Spect.* 138(1969)(6)268). Daarbij blijkt, dat een functionele taakverdeling binnen de topleiding, die nuttig is om aansluiting op de organisatie te behouden en onvermijdelijk omdat niet allen alles kunnen doen, geheel kan samengaan met een gemeenschappelijk optreden als eenheid van overleg, besluitvorming en beslissing.

Leiding geven aan de top impliceert het laten samenwerken van de disciplines en dit houdt op zijn beurt reeds de voorwaarde in, dat de autoriteiten van de topleiding boven de afzonderlijke vakgebieden moeten staan. Zij kunnen niet goed interdisciplinair optreden als zij zich niet kunnen losmaken van hun eigen belangstellingsgebied.

In de functie van de Legerraad — leiding geven — staat een interdisciplinair aspect voorop; in de taak — met name in de bezigheden tijdens de beslissingsvoorbereiding — is de functionele taakverdeling van essentieel belang.

Meningen van anderen

De verkeerspolitie bij het 1e Legerkorps

Met belangstelling hebben wij kennis genomen van bovengenoemd artikel van Lt.-Kol. J. W. Cramwinckel (*Mil. Spect.* 138(1969)(2)84). De verkeersveiligheid of, zo men wil, de verkeersonveiligheid is momenteel een aangelegenheid, die in het middelpunt van de belangstelling staat. Het is daarom bijzonder nuttig, dat ook door middel van deze publikatie aandacht werd besteed aan deze wel zeer actuele zaak. Wellicht is het alle lezers bekend, dat reeds geruime tijd van militaire zijde aandacht wordt besteed aan het verhogen van de verkeersveiligheid. Met name noemen wij in dit verband een onderzoek, dat door het Instituut voor Zintuigfysiologie RVO-TNO wordt ingesteld naar de verbetering van de zichtbaarheid van de militaire voertuigen in het verkeer.

Toch was het niet in de eerste plaats het grote aantal verkeersongevallen op de openbare wegen, dat aanleiding vormde voor een bezinning op de maatregelen, die van militaire zijde konden worden genomen ter verhoging van de algemene verkeersveiligheid. Veeleer dwong daartoe de toegenomen verkeersintensiteit, waaraan ook van militaire zijde een extra impuls wordt gegeven door de motorisering en mechanisatie van de Koninklijke Landmacht. Bij voortdurend worden dan ook aan militaire zijde maatregelen (zowel verkeers- als voertuigtechnische) overwogen, die kunnen bijdragen tot de verhoging van de verkeersveiligheid en die hun weerklink zullen vinden in het militaire verkeersbeleid.

In zijn artikel geeft Lt.-Kol. Cramwinckel als inleiding o.m. een algemene beschouwing over verkeersbeleid, verkeersveiligheid en verkeerssituatie met daaraan inherente problemen, een beschouwing, die voor ons overigens ook nog wel de nodige vraagpunten inhoudt, doch in zijn verdere betoog dringt als kern naar voren: de weinige inspraak die, volgens Lt.-Kol. C., de Koninklijke Marechaussee heeft in het militaire verkeersbeleid bij het Legerkorps.

Uitgaande van het standpunt, dat de militaire colonne, zeker in deze tijden, een plaats in het verkeer zal moeten blijven innemen, kunnen wij ons geheel verenigen met de opvatting, dat de kern van het in antwoord op de verkeersproblemen gevoerde militaire verkeersbeleid, de geleide verplaatsing in colonneformatie is.

Nu komen wij aan het begrip verkeersbeleid. Lt.-Kol. C. haalt hierbij prof. mr. A. D. Belinfante aan, die zegt, dat dit begrip „een totaal van middelen, toegepast door de Overheid, om het verkeersvraagstuk de baas te blijven” omvat.

Verkeersbeleid en de daaruit voortvloeiende verkeersleiding zijn een verantwoordelijkheid van de gebiedscommandant en dit beleid wordt centraal vastgesteld op het hoogste niveau.

Stellen wij ons de vraag, wie namens de Commandant verantwoordelijk is voor het bepalen van het militaire verkeersbeleid en de uitvoering daarvan, dan vinden wij het antwoord in VS 2-1390 Leidraad voor de be-

velvoering en de dienst in staven. Ingevolge art. 34 van dit voorschrift is de transportofficier namens de commandant belast met het stellen van regels m.b.t. het verkeersbeleid en met de uitvoering van de verkeersleiding. Dit voorschrift geeft tevens een omschrijving van de taak van de Marechaussee-officier, nl: de controle op het verkeer, waarbij de zorg voor de weg-aanduiding en voor verkeersleidingsborden voor het tijdelijk gebruik van wegen. Een verkeerscontroletaak, die nader wordt gepreciseerd in VS 2-1387, uit welk voorschrift het niveauverschil duidelijk naar voren springt. Tenslotte vinden wij in VS 2-1390 bijlage 25, dat de werkzaamheden, verbonden aan de verkeersleiding¹ en de verkeerscontrole¹ worden verricht door de Sectie Verkeer resp. de Sectie Kon. Marechaussee, met dien verstande, dat de Sectie Verkeer het verkeersplan opstelt, met de medewerking van de Sectie Koninklijke Marechaussee en dat de Sectie Koninklijke Marechaussee het uit het verkeersplan voortvloeiende verkeerscontroleplan opstelt, waarbij de Sectie Verkeer leiding geeft aan de verkeerscontroleorganen. Bij de oorlogsvoorbereiding en tijdens de hieruit voortvloeiende oefeningen wordt dit samenspel op uitstekende wijze beoefend.

Bij de vredesverplaatsingen werd, doordat vele andere factoren (toeneming civiel verkeer, piekuren in de grote steden, wegwerkzaamheden enz.) een steeds grotere rol gingen spelen, de behoefte gevoeld tot een nog grotere samenwerking te komen. Besprekingen terzake resulteerden in het instellen van het Verkeersregelingsorgaan 1 LK, samengesteld uit personeel van beide Secties, met o.m. als taak de problemen, opgeworpen door Lt.-Kol. C., te analyseren en zoveel mogelijk op te lossen. Het is daarom jammer, dat Lt.-Kol. C., die een groot aandeel heeft gehad in de totstandkoming van dit orgaan, hiervan in zijn artikel geen gewag heeft gemaakt. Dat e.e.a., hoewel voorgesteld, landelijk nog niet is gerealiseerd is ons bekend, maar het artikel van Lt.-Kol. C. betreft de gang van zaken bij het Legerkorps en daar is het, naar wij menen, thans zo goed mogelijk geregeld. Gelet op het bovenstaande menen wij dan ook, dat de inspraak van de Koninklijke Marechaussee in deze zaken voldoende verzekerd is.

Tevens is uit het bovenstaande op te maken, dat de taken en bevoegdheden duidelijk zijn vastgesteld. Nu stelt Lt.-Kol. C. op blz. 87 e.v. onder meer:

De hier bedoelde, voor een goede militaire vredesverkeersregeling noodzakelijke inspraak van de Koninklijke Marechaussee als verkeerspolitie bij het Legerkorps zou o.m. het volgende moeten omvatten.

a Het bewaken van de verkeersveiligheid, voor zover deze door de inzet van militaire voertuigen in gevaar kan worden gebracht. Hieronder in de eerste plaats te verstaan de zorg voor een juiste inpassing van het militaire verkeer in het civiele verkeersbeleid, o.m. omvattende:

¹ T.a.v. deze begrippen is het gestelde in Ontwerpvoorschrift 2-7203/2 vooralsnog buiten beschouwing gelaten.

1. het toetsen van alle verplaatsingen, waarvoor toestemming weggebruik nodig is, aan de normen van een redelijk verkeersbeleid en het aangeven van de voorwaarden waaronder toestemming weggebruik kan worden verleend;

2. het in overeenstemming met het civiele verkeersbeleid aangeven van de voorwaarden waaronder toestemming weggebruik mag worden verleend aan verplaatsingen, waarvan de afmetingen buiten de toegestane grenzen vallen;

3. het aangeven van de voorwaarden, waaraan moet worden voldaan, bij het houden van oefeningen op de openbare weg.

Deze mening delen wij zeker niet. Hier gaat Lt.-Kol. Cramwinckel op de stoel van de verkeerscontrole en op die van de verkeersleiding zitten. Gelet op de reeds gememoreerde noodzakelijke scheiding van taken en bevoegdheden, waarbij de inspraak over en weer mogelijk en zeker belangrijk is, zal e.e.a. een produkt zijn van gezamenlijke inspanning en hiertoe is juist het Verkeersregelingsorgaan 1LK in het leven geroepen.

Laat het nog eens gezegd zijn: het is de commandant, die bepaalt waar en hoe zijn troepen oefenen en o.a. de speciale stafsecties dienen hem hierbij van advies en steunen hem bij de uitvoering.

Officieren 104 Transportgroep 1LK

Antwoord op meningen van anderen

De verkeerspolitie bij het 1e Legerkorps

Mijn artikel nam, zoals de titel aangaf, het verkeerspolitieaspect van de verrichtingen van het Eerste Legerkorps onder de loep. Voor zover deze op de openbare weg plaatsvinden is de moeilijkste en in vredes-tijd meest delicate opdracht hierbij, de verplaatsingen zó te doen verlopen, dat het recht van derden op een veilig gebruik van de weg (grondregel van het verkeersrecht) wordt ontzien. Een probleem dat, vooral als men noodzaak is de colonneformatie te hantieren, steeds meer om verkeerspolitie ingrijpen vraagt (zie mijn artikel „De gewijzigde positie van de militaire colonne in het verkeer” (M.R.T. 62(1969)(4/5)). Een en ander noopt tot een zo doelmatig mogelijk gebruik van het hiervoor ter beschikking staande apparaat, zijnde de Koninklijke Marechaussee. Waar bovendien nog inschakeling van de toch al reeds overbelaste civiele verkeerspolitie nodig is, dient optimale coördinatie te worden nagestreefd.

Niettemin heb ik meermalen meegemaakt dat in het kader van oefeningen tijdens het spitsuur nonex-verplaatsingen (van liefst 1 à 2 bataljons) plaatsvonden door bevolkingscentra. Zonder dat enig oefen- of militair belang noopte tot verplaatsing op dat tijdstip, moest hiervoor meer civiele en/of militaire politie worden gemobiliseerd dan tijdens het gehele verdere verloop van de oefening. Iedereen had het kennelijk te druk om hier te denken aan een redelijk verkeersbeleid. Reden te meer om de voor deze toetsing meest geschikte functionaris, nl. de marechaussee-officier in de Staf, hiervoor te bestemmen. Alhoewel het ter beveiliging van buiten-profieltransport

te voeren verkeersbeleid in de civiele sector mede in handen is gelegd van verkeerspolitiefunctionarissen die, al naar gelang de maten in kwestie, alleen de route, dan wel route en tijdstip, resp. escorte voorschrijven, kent het militaire verkeersbeleid deze soepelheid niet. Escorte is nl. dwingend voor elk buiten-profieltransport voorgeschreven. Van de aanwezigheid van marechaussee-functionarissen voor het voeren van een beleid, analoog aan dat van een inspecteur van de verkeerspolitie, wordt geen gebruik gemaakt. Belangrijkere verkeerspolitieverrichtingen moeten dienstengevolge achterwege blijven, waardoor de marechaussee ver beneden haar haalbare „level of service” blijft. Een duidelijke demonstratie hoe de marechaussee-staf-officier kan worden ingeschakeld, is de oefening Riviera geweest. In het oefengebied werd gestopt met de escorte van buiten-profielvoertuigen. Daarvoor in de plaats kwam het verkeersveiligheidsplan van de divisie-marechausseeofficier. Een duidelijk voorbeeld van de mate waarin de „level of service” van de marechaussee kan worden verhoogd, indien zij zelf de verkeerspolitie van belang zijnde voorwaarden kan bepalen.

De kern van mijn betoog was juist aan te tonen dat, zo er stafprocedures en/of voorschriften bestaan die deze werkwijze beletten, het hoog tijd wordt deze te wijzigen. De mate waarin een dergelijke werkwijze zich had ontwikkeld op de divisiestaven toen er nog een sectie KMar op de divisiestaf bestond, heb ik tot op heden in het zogenaamde Verkeersregelingsorgaan van 1 LK niet teruggevonden.

J. W. CRAMWINCKEL,
Luitenant-Kolonel van de Koninklijke
Marechaussee

Uit de vakpers

Deze rubriek bevat uittreksels uit recente buitenlandse publicaties. De verantwoordelijkheid van de redactie beperkt zich tot een juiste weergave van de inhoud van de artikelen.

Verblijf in gesloten tanks

Wegens gebrek aan juiste gegevens, tijd voor verkenning, of het uitblijven van een waarschuwing voor NBC-gevaaren, zal het nemen van NBC-beschermingsmaatregelen veelvuldig op de pelotons- en tankcommandanten neerkomen.

Een nucleaire aanval zal de tankbemanning wel niet ontgaan, maar een chemisch of biologisch gevaar kan onopgemerkt ontstaan. Het is daarom nodig dat de NBC-beschermingsapparatuur van de tank in beginsel voortdurend in bedrijf is. Wanneer — zoals bij de AMX30 — het luchtzuiveringstelsel op luchtfilters berust, heeft dit tot nadeel dat van het begin af ook ongevaarlijke stofdeeltjes worden afgevangen. Proeven hebben echter aangetoond dat verstopping van de filters eerst na verscheidene dagen voortdurend gebruik valt te vrezen. Ook het actieve koolstof zal in werking nauwelijks achteruitgaan, indien het enkele weken is gebruikt.

Bij veel bewegende verbindingen zorgen rubber verbindingstukken voor de luchtdichtheid. De verbindingstukken kunnen naar behoefte worden opgeblazen om de afsluiting volkomen te maken. Het is echter beter eerst dan tot oplazen over te gaan, wanneer een NBC-waarschuwing wordt ontvangen. Het rubber wordt bij bewegen van het kanon of de koepel snel beschadigd, waardoor de luchtdichtheid verloren gaat. Bovendien verleent de geringe overdruk in de tank reeds een goede bescherming, ook wanneer de verbindingstukken niet zijn opgeblazen.

Bij tanks die niet over een NBC-beschermingsinstallatie beschikken, moet de boordventilatie worden uitgeschakeld zodra men besmet gebied nadert. De bemanning moet dan het gasmasker opzetten.

Ook met een gesloten tank moet kunnen worden geschoten. In een zwaar besmet gebied zal schieten minder vaak voorkomen, omdat ook de vijand ten dele geneutraliseerd zal zijn.

Het is te allen tijde mogelijk de verbindingstukken te laten leeglopen wanneer er moet worden geschoten. Dit vergt slechts enkele seconden per vuurpositie. Voor de afvoer van kruitdamp onttrekt het kanon lucht aan het gevechtscompartiment. Bij de AMX30 is het luchtzuiveringstelsel hierop berekend. Het heeft een grotere opbrengst aan zuivere lucht dan door het kanon behoefte te worden gebruikt.

Omdat de boordventilatie moet worden uitgeschakeld, indien niet over een NBC-beschermingsinstallatie wordt beschikt, loopt de bemanning tijdens het schieten de kans op verstikking vanwege de koolmonoxydeontwikkeling.

Veelal wordt vergeten dat een nucleaire explosie ook de samenstelling van de atmosferische lucht direct of indirect (brand) verandert. Tegen koolmonoxyde geven de filters geen bescherming en te weinig zuurstof kan vermogensverlies van de motor veroorzaken. Dreigt een kernwapenaanval dan doen tanks er goed aan de bossen te vermijden en alleen langs de randen te ver-

plaatsen, om bij een nucleaire explosie niet in het bos te worden opgesloten, en de gevolgen van brand te ontgaan.

Samenvattend kan worden gesteld dat de AMX30 in een NBC-omgeving kan optreden, mits enkele voorzorgsmaatregelen in acht worden genomen.

„*Combat et vie en char clos*”, door Cap. P. Bresson, in „*l'Armée*”, maart 1969

J. J. M. ANTONIETTI, Lt.-Kol. GS

Bedrijfseconomische problemen van militaire research en ontwikkeling

De tijd dat men met de stelling „de strijdkrachten vormen een bedrijf” op hoofdschudden en onbegrip stuitte is voorbij. Men ontkomt er thans niet meer aan de strijdkrachten ook bedrijfseconomisch in beschouwing te nemen.

1. Strijdkrachten: een bedrijf met bijzondere doelstelling

Strijdkrachten vormen een staatsorgaan dat ter verdediging en beveiliging van die staat dient. Het produkt van het bedrijf krijgsmacht is veiligheid. De „bedrijfstak” strijdkrachten onderscheidt zich v.w.b. deze opdracht van andere bedrijfstakken. De factoren „bevolkingsstructuur” en „economisch vermogen” oefenen grote invloed uit op de opdracht. Het economisch vermogen vormt de grondslag voor de vraag wat t.b.v. de veiligheid kan worden besteed. Indien dit bedrag onvoldoende is om aan de gewenste veiligheid te voldoen, kan bv. naar een partner met overeenkomstige veiligheidsproblemen worden gezocht. Mogelijk dient eerst een zekere produktie aan veiligheid te worden geleverd vooraleer (een) partner(s) kan (kunnen) worden geïnteresseerd.

De taakstelling aan de strijdkrachten is vrijwel altijd een compromis tussen tegengestelde belangen. De opdracht, of, om het bedrijfseconomisch te zeggen, het „bedrijfsdoel”, heeft drie dimensies:

- de inhoud van de opdracht;
- de omvang van de opdracht;
- het tijdsbestek waarop zij betrekking heeft.

2. Taakstelling voor militaire research en ontwikkeling

Het voorgaande is bepalend voor de taakstelling van de militaire research en ontwikkeling. Uit de opdracht vallen de gewenste resultaten af te lezen. Het gaat erom de meest efficiënte wapens en uitrusting te verkrijgen. Kosten van onderhoud en herstel en de mate van ingewikkeldheid van de bedieningen leveren o.m. de gronden op voor de totaal vereiste diensttijd en kunnen zelfs leiden tot de noodzaak te kiezen tussen een beroepsleger of algemene dienstplicht. Voorts bieden beide delen van het economisch principe (met de beschikbare middelen de grootst mogelijke prestatie; een bepaalde prestatie met de geringst mogelijke inzet van middelen bereiken) met name in de democratisch geregeerde landen stof voor overleg. *Bedacht dient te worden dat*

besparing op de strijdkrachten een grens heeft: wordt deze overschreden dan zijn de defensie-inspanningen nutteloos, omdat er geen militaire prestatie (van belang) meer kan worden geleverd. Spuurwerk en ontwikkeling kunnen slechts in het kader van gezamenlijke planning voor de strijdkrachten verlopen. Het grote risico en het feit dat voor research geen echte kostendragers zijn aan te wijzen zijn vanuit bedrijfseconomisch gezichtspunt van groot belang. Systematische research is slechts mogelijk indien op lange termijn middelen kunnen worden geïnvesteerd.

3. Het begrip research en ontwikkeling

Onder research en ontwikkeling moet de totale bedrijvigheid worden verstaan, die erop is gericht de strijdkrachten nieuwe kennis en inzichten in mogelijk nieuwe of verbeterde wapens, uitrusting en methoden te verschaffen. De belangrijkste bedrijfseconomische karakteristieken zijn, zoals opgemerkt, het risico en het ontbreken van kostendragers. De uitgaven voor research en ontwikkeling zijn weliswaar bekend, maar onbekend, althans niet meetbaar, is de waarde van de verrichte arbeid. Men kan derhalve stellen, dat zij geen zelfstandige waarde hebben, doch dat hun waarde deel uitmaakt van de totale waarde van de strijdkrachten.

4. Gebied van research en ontwikkeling

Research en ontwikkeling worden niet uitsluitend op natuurwetenschappelijk gebied bedreven, doch ook in andere takken van wetenschap. Daarmee wordt op een andere systematiek gestoten dan bij de leer van de bedrijfswetenschappen. Het coördineren en richten van de werkzaamheden op de verscheidene gebieden is een bijzondere bedrijfseconomische taak.

Psychologisch spuurwerk heeft tot doel de omstandigheden waaronder de beste verhouding tussen mens en werk bestaat en de symptomen van onvolkomen aanpassing en gestoorde samenwerking op te sporen. Het belangrijkste ontwikkelingsstreven is gelegen in verdere fysieke ontlasting, toenemende specialisering en verhoogde produktiviteit.

Onderwerpen van *sociologische* research en ontwikkeling zijn zaken als groepsopleiding, hiërarchie, ongeschreven prestatienormen, statusonderscheid e.d.

Historisch spuurwerk mag niet schromen zwakheden en fouten van de eigen staat, volk en strijdkrachten te onderzoeken en te verklaren.

Het *natuurwetenschappelijk* spuurwerk is van beslissende betekenis. Achterblijven op dit gebied kan grote gevaren opleveren; overigens biedt vooruitgang uitsluitend op natuurwetenschappelijk terrein geen garantie voor veiligheid.

Op dit gebied doet zich een aantal problemen voor. In de eerste plaats de vraag of het gewenst is langs meer dan één weg tot het doel te geraken. Slechts één weg inslaan levert het gevaar van het niet, of eerst na ongewoon lange tijd, bereiken van het doel. Het inslaan van meer wegen prikkelt de concurrentie. Hierbij bestaat echter het gevaar van zeer optimistische voorstellen van de zijde van het bedrijfsleven. Een tweede probleem doet zich voor indien de eisen voor research en ontwikkeling van huis uit te zeer worden gedetailleerd. Een te vroegtijdige specificatie leidt doorgaans tot veel veranderingen, die kostbaar en tijdrovend zijn. Tenslotte kan een te sterke centralisatie van de beslissingsbevoegdheid

nadelig werken. Te veel beslissingen op hoog niveau kunnen de organisatie van het gehele research- en ontwikkelingsprogramma blokkeren.

De ontwikkeling van kennis omtrent *leiding en organisatie* moet gelijke tred houden met de ontwikkeling van de andere wetenschappen. Ernstige disproportie kan tot catastrofale conflictsituaties in de mens-mens- en mens-techniekverhoudingen leiden. Een belangrijk aspect daarbij vormen informatie en communicatie.

5. Financiering van research en ontwikkeling

De belastingopbrengst van een staat is de grondslag van de financiering der strijdkrachten. Voor de militaire research en ontwikkeling op lange termijn is de ontwikkeling van de economie van groot belang. Research en ontwikkeling kunnen worden uitbesteed of door de strijdkrachten zelf ter hand worden genomen. In het eerste geval zullen de prijzen van de goederen met een bedrag voor spuurwerk en ontwikkeling worden verhoogd. Wapens en uitrusting kopen, waarbij de koper geen deel had aan research en ontwikkeling, roept, wegens de zich daardoor uitbreidende „technological gap”, ernstige twijfels op.

6. Plaats van research en ontwikkeling in de organisatie

De research zal een plaats moeten innemen naast de direct onder de hoogste leiding ressorterende afdelingen. De researchafdeling treedt dan op als planningstaf; de ontwikkeling kan bij de andere afdelingen plaatsvinden. Is de hoogste leiding overtuigd van de grote betekenis van research en ontwikkeling, dan zal zij daarbij het functionele systeem als organisatievorm kiezen. Het komt minder aan op bevelen dan op uitwisseling van informatie en discussie. Coördinatie en beslissingsbevoegdheid zouden kunnen worden vastgelegd in een zg. functiediagram.

7. Geheimhouding

De ervaring heeft geleerd dat vaak gelijktijdig in verschillende landen aan dezelfde projecten wordt gewerkt. Door spionage kan gemakkelijk een achterstand worden ingelopen. Elke voorsprong kan een oorlog voorkomen of een nederlaag verhinderen. Overigens kunnen de voorsprong, het voornemen tot ontwikkeling of de efficiency van de research een middel tot afschrikking vormen. In elk geval vergt de geheimhouding een systeem van maatregelen, dat op zich zelf weer kostenverzwarend werkt.

„Betriebswirtschaftliche Probleme militärischer Forschung und Entwicklung”, door J. Gerber, in „Wehrwissenschaftliche Rundschau”, maart 1969.

W. VAN DER HORST, Maj. Inf. (gsb)

Ter verdediging van de verdediging tegen ballistische geleide wapens

De verdediging tegen ballistische geleide wapens neemt in de debatten over de nucleaire strategie een unieke plaats in. Tegenover de eenzijdige voorlichting contra deze „ballistic missile defense” (BMD)¹ tracht dit artikel enkele gronden aan te geven waarom velen menen dat het juist zinvol is in de V.S. een systeem op te bouwen,

¹ Schrijver gebruikt niet de afkorting ABM.

dat wezenlijk effectief is tegen grote aanvallen door de Sovjet-Unie.

De kernpunten in het debat zijn niet-technisch van aard. Toch zijn de technische aspecten belangrijk, omdat de voorstanders van BMD ervan uitgaan dat een wezenlijk effectieve verdediging daadwerkelijk kan worden verkregen. Meestal wordt die effectiviteit uitgedrukt in het aantal mensenlevens dat in verschillende omstandigheden zou kunnen worden gespaard. Minister McNamara's defensienota van 1968 vermeldde dat in een bepaald geval het aantal Amerikaanse slachtoffers van 120 miljoen tot tussen 10 en 40 miljoen kon worden gereduceerd. Dit enorme verschil is de voornaamste reden voor het opstellen van een zware verdediging, die een soort „verzekering” is dat wederopbouw mogelijk blijft. De gedachte dat een BMD eenvoudig te penetreren is, is in de laatste jaren verlaten. Het is mogelijk, maar moeilijk, een goede verdediging te neutraliseren. De kostenratio is dan ongeveer één op één, d.w.z. het is even duur een verdediging te neutraliseren als haar te bouwen. Toch beweren vele critici het tegendeel. Nu is het waar dat de relatie tussen kosten en prestaties van dergelijke complexe systemen rond 1975 moeilijk kan worden voorspeld. Maar het is de moeite waard op te merken dat een BMD-systeem altijd een belangrijk effect kan hebben, zelfs indien het later minder goed functioneert dan is voorspeld. De aanwezigheid alléén al kan miljoenen het leven redden. Eén van de voornaamste punten van kritiek betreft de uitwerking van de BMD op de grondslagen van de afschrikking. Het probleem wordt dan vaak gerelateerd aan de zg. „Assured Destruction” en de gedachte is dat een vermindering van de „assured destruction capacity” door bv. een BMD de Sovjets ertoe zou brengen hun offensieve strijdkrachten te vergroten. Zowel de VS als de SU zouden echter maatregelen kunnen treffen om de mogelijke schade in geval van oorlog te beperken, zonder het strategisch evenwicht te verstoren. Dergelijke maatregelen kunnen zowel een rechtstreekse vermindering van strategisch-offensieve strijdkrachten als de opbouw van een verdediging inhouden. De VS hebben het eerste voorgesteld. Tussen 1955 en 1965 werd de strategie van de supermachten bepaald door de logica dat, aangezien men niet kon verdedigen, men moest afschrikken. Nu schijnen vele Amerikanen te menen dat men niet kan verdedigen, omdat men moet afschrikken. Maar dit is een non sequitur.

Het laatste argument van de critici is dat de BMD zal leiden tot een bewapeningswedloop of tot problemen m.b.t. de wapenbeheersing. Nu echter de kostenratio ongeveer één op één is, gaat deze redenering niet meer op. Een bewapeningswedloop hangt thans in de eerste plaats ervan af of de Amerikaanse en de Russische regering een groot aantal „gijzelaars”, d.w.z. mogelijke slachtoffers, willen aanvaarden. Het blijkt nu dat de Sovjet-Unie zich ten aanzien van een BMD veel positiever opstelt dan de VS en dat zij niet geïrriteerd schijnt te zijn door het vooruitzicht van de opbouw van een Amerikaans verdedigingsstelsel. Zowel officiële als onofficiële uitlatingen aan Sovjetzijde wijzen in deze richting.

In verband hiermee ligt het voor de hand een wapenbeheersing na te streven door in de eerste plaats de offensieve strijdkrachten te beperken en eerst in de tweede plaats de verdediging. Deze volgorde is precies tegengesteld aan de prioriteitsstelling die in de afge-

lopen jaren zo vaak in de VS is aanbevolen. Zij is echter in overeenstemming met de traditionele denkwijze m.b.t. wapenbeperking. Een vaak gehoord bezwaar tegen deze gedachten is dat de Sovjets een manier zouden kunnen vinden om de Amerikaanse offensieve strijdkrachten zo effectief aan te vallen dat de Russische defensie het resterende deel zou kunnen onderscheppen. Dit veronderstelt echter een mate van kwetsbaarheid die men gedurende een reeks van jaren heeft trachten te vermijden. De BMD verleent echter juist een extra bescherming aan de offensieve strijdkrachten. Overigens is een zeker risico inherent aan elke strategie.

Velen menen dat een realiseerbare BMD het potentiële aantal Amerikaanse slachtoffers met vele tientallen miljoenen zou kunnen verminderen en de vooruitzichten voor een economisch herstel na een oorlog belangrijk zou vergroten. Dit zou kunnen geschieden zonder de traditionele strategische begroting wezenlijk te verhogen en zonder een nieuwe bewapeningswedloop te ontketenen. Wanneer het Amerikaanse volk en zijn leiders tot dit inzicht komen, zal hun oordeel zijn dat „Assured Vulnerability” geen juiste doelstelling van het departement van defensie kan zijn.

„The case for missile defense”, door D. G. Brennan, in „Foreign Affairs”, april 1969

M. W. A. WEERS, Lt.-Kol. Klu.

Veranderingen in de krijgsmacht en de verhouding tussen theorie en praktijk

Het onderwerp is niet nieuw in de krijgsgeschiedenis en het houdt ons heden evenzeer bezig als in de tijd van Napoleon I of in het tijdperk van de 80-jarige oorlog.

Er bestaat een nauwe relatie tussen hervormingen in de krijgsmacht en het vraagstuk van de verhouding tussen theorie en praktijk. Dit is met name zo, indien deze hervormingen plaatsvinden op een keerpunt in de ontwikkelingen op structureel, sociaal, politiek, moreel en economisch gebied.

Bij hervormingen in de krijgsmacht staat de praktijk voorop. Het gaat erom denkbeeld en werkelijkheid doeltreffend met elkaar in overeenstemming te brengen, zodanig dat het nieuw gestructureerde zich ook in de toekomst — ongeacht de situatie van het moment en de daarvoor vereiste oplossingen — zal kunnen bestendigen. Wij leven thans opnieuw op een keerpunt en daarmee doet zich ook voor onze generatie het vraagstuk van de verandering van de krijgsmacht en daarmee de verhouding tussen theorie en praktijk voor. Voor het vinden van oplossingen kan bestudering van de krijgsgeschiedenis van nut zijn. Twee voorbeelden zijn nader uitgewerkt. De legerhervorming van de Oranjes (1590-1600) en de reorganisatie van de krijgsmacht in het Napoleontische tijdperk (1789-1815), waarbij de blik zich als vanzelf op de Pruisische legerhervormers Scharnhorst en von Clausewitz richt.

In de 80-jarige oorlog werden de bekwame en goed geoefende Spaanse eenheden geconfronteerd met een tegenstander, die optrad met talrijke, kleine, zeer beweeglijke troepen. Deze wisten door hun systeem van onderlinge steun (het zg. ontzetten), hun snel manoeuvreren en het bekwame gebruik van reserves, een overwicht te verkrijgen en tenslotte de Spaanse Tercios te verslaan (Slag bij Nieuwpoort, 1600). Het systeem

verge een talrijk aantal lagere commandanten, zowel officieren als onderofficieren; derhalve een uitgesproken bevelsketen. Bij het probleem van de hervorming van de krijgsmacht en de verhouding theorie-praktijk werd door studie van de antieke en Byzantijnse traditie het praktisch bruikbare daaruit ontdekt. Dit laatste benutte men (Maurits, Willem Lodewijk en Johan van Nassau) binnen het kader van de eigentijdse omstandigheden. Zo werd bv. van de Grieken de „contremars” overgenomen en dienstbaar gemaakt aan het gebruik van lontmusket en lontgeweer; het resultaat was een aanzienlijke vergroting van de vuurkracht.

Het tijdperk van de Franse revolutie en Napoleon I toonde een totale verandering op sociaal, politiek, geestelijk en economisch gebied. Daarmee hing de erkenning van de individualiteit, de vrijheid en onafhankelijkheid van de mens en het individuele initiatief nauw samen. De militaire betekenis hiervan was dat de enkele man, die weliswaar in massalegers optrad, tot hoofddrager van het gewapend treffen werd. De guerrilla als uitdrukking van de totale verzetsoorlog werd een begrip: voor Pruisen de voorbereiding van een oorlog van het volk tegen de Franse bezettingsmacht. Het ging erom een structuurverandering van de strijdkrachten tot stand te brengen, die een grote beweeglijkheid en flexibiliteit verzekerde en „de machine in de soldaat te overwinnen om in de plaats daarvan de bewust vechtende patriot te stellen” (von Clausewitz). Voorwaarden hiervoor waren een nieuw nationaal bewustzijn, een veranderde instelling t.o.v. staat en maatschappij: „De mens als lid van de strijdkrachten moet weten, dat het op hem aankomt, hij moet zich bewust zijn van zijn vrijheid en voor die vrijheid vechten.” Over de verhouding tussen theorie en praktijk hebben vooral Scharnhorst en von Clausewitz zich uitgesproken. Scharnhorst ging daarbij dialectisch te werk. Bij het vellen van oordelen dienen de historische ervaringen in de beschouwing te worden betrokken en op hun feitelijke waarde in het licht van de eigen tijd te worden beschouwd; von Clausewitz constateerde dat het nieuwe Franse oorlogssysteem voorshands slechts in de praktijk toepassing vond. Er lag nog geen goed geformuleerde theorie aan ten grondslag. Het was voor hem een even logische als verleidelijke opgave deze op te stellen. Voor hem was het benaderen van de praktijk slechts mogelijk volgens de filosofische denkmethode. De theorie moet niet zonder meer op ervaringen worden gebaseerd; deze dienen te worden beredeneerd en geïnterpreteerd, waarna de daaruit volgende conclusies logisch moeten worden geordend. Zijn methode steunde op een combinatie van drie elementen:

1. bestudering van de geschiedenis;
2. gebruik van de filosofie als denkmethode;
3. praktijkervaringen op velerlei gebied.

Deze componenten, verbonden tot een eenheid, leveren „de werkelijkheid in haar volle omvang,” met zowel een theoretische als praktische kant, die beide tegelijkertijd dienen te worden beschouwd. „Degene die uitsluitend de praktijk beoefent is de werkelijkheid even vreemd, als degeen die zich uitsluitend met de theorie en de daarbij behorende speculaties bezighoudt.”

Tenslotte blijft het probleem van de koppeling tussen theorie en praktijk, de overgang van het ene naar het andere. Beoordeeld moet kunnen worden of een praktisch voorval uitzondering of regel is. Deze kracht tot oordelen is essentieel. „Zo kunnen er theoretici zijn, die nooit praktisch kunnen worden bij gebrek aan kracht

tot oordelen” (Kant). Voor dit element, dat volstrekt persoonlijk is, gebruikte von Clausewitz het begrip „Takt des Urteils.” De daarmee toegeruste mens kan tot een eenheid van denkbeeld en object geraken.

Hervormingen van de krijgsmacht kunnen nauwelijks een aangelegenheid zijn van slechts pragmatisch handelen, van zuivere empirie. De voorbeelden van Oranje en von Clausewitz tonen aan dat het probleem van theorie en praktijk, van voorstelling en werkelijkheid centraal staat en dat in beide gevallen dit probleem door persoonlijkheden van formaat is ontdekt en opgelost. Zij hebben de fundamentele problemen in hun praktische betekenis begrepen. In een tijd, waarin het bestaan van land en volk op het spel stond, hebben zij een structurele verandering in de krijgsmacht tot stand gebracht, waarbij de juiste relatie tussen doel en middelen werd gelegd. De oplossingen te vinden voor de noodzakelijke verhouding tussen theorie en praktijk en terzake de juiste beslissingen te nemen, stempelt hen tot de groten van hun tijd.

„*Umformungen im Militärwesen und das Verhältnis von Theorie und Praxis*”, door W. Hahlweg, in „*Wehrwissenschaftliche Rundschau*”, april 1969

W. VAN DER HORST, Maj. Inf. (gsb)

Wargaming in Vietnam

In 1966 werden in Vietnam drie War Games gehouden om meer inzicht te verkrijgen in de meest schadelijke aanvallen die de vijand zou kunnen uitvoeren in een bepaald gebied en om vervolgens op dergelijke situaties te kunnen anticiperen.

Er is hier sprake van een soort geformaliseerde stafpresentatie van de beoordeling van de toestand. Er werd geen gebruik gemaakt van elektronische rekenapparatuur en men ging steeds uit van gegevens omtrent daadwerkelijke omstandigheden in de te onderzoeken situaties. Elk spel werd uitgevoerd door een combinatie van drie groepen: één voor het spelen van de vijand, één voor het spelen van de eigen partij en één voor de scheidsrechtersfunctie. De deelnemers waren allen ervaren officieren en de vijand werd zoveel mogelijk gespeeld volgens de van hem bekende tactiek. Men hield rekening met daadwerkelijk aanwezige middelen, bestaande bevelsverhoudingen, bestaande operatieplannen, moreel en verbindingen.

De drie oefeningen heetten Counterbalance, Countermove en Counterstroke.

Counterbalance richtte zich op een keuze tussen de mogelijkheden versterken zodra er een indicatie is van een aanval, of pas versterken wanneer er grote mate van zekerheid omtrent de aanval is. Hoewel velen voorkeur hadden voor de laatste keuze, en wel op grond van de overweging dat men enerzijds de aanval wil uitlokken en anderzijds niet van het kastje naar de muur wil worden gestuurd, was de conclusie na Counterbalance duidelijk een keuze voor de eerste mogelijkheid, omdat latere versterkingen óf te laat kwamen óf ten koste gingen van te zware verliezen.

Countermove richtte zich op een optimale defensie van een luchtbasis. De verbeteringen, aangebracht n.a.v. Countermove hadden spectaculaire resultaten. Er kwam inderdaad een aanval, die volgens Countermove als de

gevaarlijkste was onderkend en deze had veel minder effect dan een beperktere aanval die vóór Countermove had plaatsgevonden.

Counterstroke richtte zich, met groot succes, op verbeteringen van de verdediging van verschillende kampen.

Op basis van de ervaringen kan men concluderen dat War Gaming in „an active theater of operations” de moeite waard kan zijn. Een aantal verdere conclusies wordt genoemd: o.m. dat een dergelijk War Game alleen zin heeft als het nodig is en als men inderdaad voldoende inzicht heeft in daadwerkelijke sterkten, disposities en mogelijkheden van beide partijen en men voldoende kennis heeft van de tactiek aan beide zijden en het feitelijke terrein. War Gaming in „an active theater of operations” moet simpel worden gehouden en dient niet te worden geïnstitutionaliseerd in de zin dat men hiertoe continu een staf beschikbaar houdt. „Wargaming and combat”, door Col. G. S. Webb Jr., in „Military Review”, april 1969

DRS. B. NOOTEBOOM, Vdg. Int.

De behoefte aan „Panzerjäger” in het Duitse leger

De anonieme schr. is van mening, dat men op het gebied van de pantserbestrijding (pab) niet op de goede weg is. Hij geeft aan, hoe het leger van de Duitse Bondsrepubliek zich — binnen het kader van het defensiebudget — op meer verantwoorde wijze teweer kan stellen tegen de grote Russische tankovermacht.

1. De huidige toestand

Schr. onderwerpt de thans aanwezige middelen aan een kritische beschouwing en komt daarbij tot de volgende conclusies.

a. De mogelijkheden van de pabwapens voor de korte afstand worden overschat

Deze wapens zijn gebaseerd op de tanknabijbestrijding in de Tweede Wereldoorlog. Direct bedreigde (en moedige) soldaten konden hiermee afzonderlijke tanks met een enkel schot op korte afstand buiten gevecht stellen. Veel meer mag men ook thans hiervan niet verwachten. Tijdens het gevecht kunnen deze wapens niet meer worden verplaatst. Daardoor spelen zij geen rol bij een geconcentreerde inzet van pabwapens.

b. De wapens voor de pab op middelbare afstand zijn volgens een vaste organisatie ingedeeld

De — op jeeps geplaatste — atraket en tlv 106 mm zijn gebonden aan gedekte opstellingen in het terrein, bij het onderdeel dat ze tegen tanks moeten beschermen. Verplaatsing tijdens het gevecht is, gezien de kwetsbaarheid, nauwelijks mogelijk. Moderne, bewegelijke pabmiddelen worden aangetroffen in de „Kanonenjagdpanzer”-pelotons van de infbats. Vuursnelheid, uitwerkingsvermogen, beweeglijkheid, pantsering en een gunstig profiel stellen de „Panzerjäger” in staat onder alle omstandigheden het gevecht tegen vij tanks aan te gaan. In geval van een krachtige vij tankaanval wordt echter de efficiënte bestrijding beperkt door de opsplitsing in pelotons.

c. De mogelijkheden voor geleide antitankraketten zijn beperkt

Geleide atraketten behoeven ruime schootsvelden en zijn afhankelijk van nabijbeveiliging. Voor uitvoering van zelfstandige pab-opdrachten zijn raketpelotons en -compagnieën niet geschikt. Door hun geringe vuursnelheid zullen zij veelal weinig kans hebben tegen vij tanks, die tijdens het sprongsgewijs voorwaarts gaan meestal slechts korte tijd zichtbaar zijn.

d. De eigen tankeenheden worden overbelast

— De mening heerst, dat tanks het best met tanks kunnen worden bestreden. Gezien de tankverhouding Oost : West = 3 : 1, wordt een zware wissel getrokken op de tanks van het Westen.

— De gebruikelijke menging van tanks en painf betekent, dat de tkbats hun voornaamste taak — inzet „en masse” op het zwaartepunt — niet naar behoren kunnen vervullen. Het is bovendien een bewijs, dat de eigenlijke pab niet toereikend is.

e. Gebrek aan pabreserves in de diepte

Rekening houdende met de Russische overmacht moet ernstig worden betwijfeld of de vij tanks in de gevechtszone tot staan kunnen worden gebracht. Het Duitse leger kan zich niet veroorloven tanks en painf achter de gevechtszone in reserve te houden. Het raamwerk van de territoriale verdediging zal derhalve — te zamen met de lua — moeten worden gevormd door beweeglijke „Panzerjäger”. Uit het voorgaande kan reeds de dringende behoefte aan „Panzerjäger” worden geconcludeerd.

Vervolgens laat schr. zich uit over de te verwachten ontwikkelingen.

2. Het concept voor de toekomst

Aan de hand van vele publikaties mag men de volgende prognose stellen.

— De eigen tank blijft het „non plus ultra” van de pab.

— „Kanonenjagdpanzer” zullen meer en meer door „Raketenjagdpanzer” worden verdrongen.

— Gewapende heli's, voorzien van geleide atraketten, zullen, in handen van de hogere commandanten, als luchtmobiele pab optreden.

Schr. is het met deze vermoedelijke gang van zaken niet eens en brengt nu een efficiënt gebruik van de beschikbare defensiegelden in het geding.

3. Doelmatigheid

Het gaat om de vraag, welke wapens de grootste trefzekerheid en actiesnelheid garanderen bij de laagste kosten. De vraag rijst of het zin heeft veel geld te besteden aan geleide atraketten met een dracht van meer dan 2000 m (Raketenjagdpanzer). Schr. betwijfelt dit op de volgende gronden.

a. NAVO-onderzoeken hebben aangetoond, dat het overgrote deel van de tanks eerst op afstanden beneden de 2000 m wordt waargenomen.

b. Praktijkervaringen leren, dat reële trefkansen in het gevecht beneden de 1000 m liggen.

Vervolgens merkt schr. op, dat het pantserbestrijdend vermogen van tanks en „Panzerjäger” in beginsel gelijk is. Uiteraard bezit de tank meer mogelijkheden, die voortvloeien uit de taakstelling, maar daardoor is de tank dan ook veel duurder. Momenteel kan men voor

de prijs van één tank ten minste 2 „Panzerjäger” kopen. Bij afname van meer „Panzerjäger” kan deze verhouding oplopen tot 3 op 1. Bij invoering van de kostbare MBT 70 wordt de verhouding ten minste 4 op 1. Rekening houdende met de drievoudige Russische tankovermacht en de beschikbare defensiegelden, acht schr. het ten zeerste gewenst meer „Panzerjäger” aan te schaffen ten koste (maar tevens ten voordele) van de tanks. Dit kan als volgt worden toegelicht. Stel, dat in een bepaald gebied 30 vij tanks worden ingezet. Normaliter kunnen daar aan eigen zijde slechts 100 tanks tegenover worden gesteld. Bij afwezigheid van voldoende pabmiddelen voor de middelbare afstand zullen de eigen tanks de pab taak voor een belangrijk deel moeten overnemen. De kracht van de vij aanval moet toch eerst worden gebroken vóór een tegenaanval succes kan hebben. Wat zal er onder deze omstandigheden terecht komen van de hoofdtaak van de eigen tanks? Heeft men echter in bedoeld gebied de beschikking over een honderdtal „Panzerjäger” (tegen de prijs van 34 tanks), dan kunnen deze 100 „tankkillers” een geweldige afbreuk doen aan de vij aanval en er blijven nog 66 niet-gebonden tanks (100-34) in reserve voor verrassende inzet.

Op grond van het voorgaande komt schr. tot een gewijzigd voorstel voor de toekomst.

4. Gewijzigde conceptie voor de pantserbestrijding

Aangezien niet is te verwachten, dat het defensiebudget zal worden verhoogd, eist de landsverdediging een verschuiving van het aantal tanks naar het aantal „Kanonenjagdpanzer”. De technische ontwikkeling van raket-systemen dient te worden voortgezet, doch zolang de vuursnelheid niet aanmerkelijk kan worden verhoogd en de prijs drastisch verlaagd, mogen geen „Rakettenjagdpanzer” in de plaats komen van „Kanonenjagdpanzer”. Om dezelfde reden zal de helikopter, uitgerust met geleide atraketten, voorschands niet in de rij van pabwapens kunnen worden opgenomen.

„Braucht die Bundeswehr noch Panzerjäger?”, in „Wehr und Wissenschaft”, april 1969

G. J. BIJLSMA, Lt.-Kol. Inf.

Het nieuwe Duitse pantserinfanteriegevechtvoertuig

Dit voorjaar werd in Münster het nieuwe Duitse pantserinfanterierupsvoertuig (pri) — de marter („Marder”) — aan binnen- en buitenlandse genodigden getoond.

Het voertuig onderging uitvoerige troepenbeproevingen, o.m. aan de „Panzertruppenschule” te Münster en is thans gereed voor serieproductie, die medio dit jaar zou beginnen.

Het voertuig is 6,7 m lang, 3,16 m breed en 2,9 m hoog. De aandrijving geschiedt door een 6-cilinder meerbrandstofdieselmotor, die het voertuig een maximumsnelheid geeft van ca. 70 km/h en een actieradius van 600 km. De bemanning bestaat uit 10 koppen: commandant, boordschutter, chauffeur en 7 pantserinfanteristen. De bewapening bestaat uit een 20 mm automatisch vurend kanon met een maximale vuursnelheid van 1250 schoten/min en een coaxiale mitrail-

leur MG 3 A1; beide wapens zijn gemonteerd in een over 360° draaibare toren. Voorts heeft het voertuig nog een hekmitrailleur MG 3.

De pri is in het bijzonder ontworpen om in samenwerking met de Leopard-tank op te treden; zijn grote vuurkracht, snelheid, wendbaarheid en terreinvaardigheid stellen hem daartoe ruimschoots in staat. Het voertuig, dat tot in de jaren '80 in gebruik zal blijven, zal aanvankelijk alleen in de pri-versie van de productiebandoel rollen. Zonder grote veranderingen aan het voertuig kunnen echter eveneens commando-, staf-, artilleriewaarneming-, 120 mm mortier- en radarversies worden geconstrueerd. De pri-versie zal ca. DM 700.000 à 800.000 gaan kosten, in eerste aanleg zullen ca. 1500 stuks worden aangeschaft.

„Schützenpanzer neu”, in „Kampftruppen”, april 1969

H. G. PRINS, Lt.-Kol. GS

De verdediging tegen ballistische raketten*

Op advies van het ministerie van defensie en van de Nationale Veiligheidsraad heeft president Nixon m.b.t. de installatie van een verdedigingssysteem tegen ballistische raketten het volgende besloten:

— het *Sentinel-programma* van de vorige regering wordt aanzienlijk gewijzigd;

— de ontwikkeling en de bouw van het nieuwe systeem dienen zorgvuldig te worden gefaseerd;

— jaarlijks zal het programma worden herzien in het licht van technologische ontwikkelingen, van de bedreiging en van de politieke situatie (o.a. wapenbeheersingsovereenkomsten).

Een begin zal worden gemaakt met de installatie van twee raketopstellingen, die niet vóór 1973 gereed zullen komen.

Het doel van dit herziene programma is driedelig:

— bescherming van op de grond opgestelde vergeldingswapens tegen een directe aanval van de Sovjet-Unie;

— beveiliging van de bevolking tegen mogelijke Chinese nucleaire aanvallen;

— bescherming tegen de mogelijkheid van „toevallige” aanvallen, van welke zijde dan ook.

Het thans aanvaarde programma heeft niet de bedoeling de bevolking te beschermen tegen een grootse Sovjet-aanval, omdat zulk een verdediging onuitvoerbaar is en bovendien zou kunnen worden geïnterpreteerd als een bedreiging van de afschrikkingsmacht van de SU. Voortzetting van het Sentinel-programma van de vorige regering werd van de hand gewezen, omdat het onvoldoende bescherming bood tegen de vergeldingswapens en tegelijk de indruk kon vestigen dat het de eerste stap was op weg naar een zwaarder systeem. Een derde alternatief, nl. het geheel opgeven van de gedachte aan verdediging tegen raketten, werd eveneens afgewezen; de mogelijkheden van de Sovjet-Unie zijn — ook sedert 1967 — dermate toegenomen, dat dit een te groot risico zou inhouden, en voorts mogen de Chinese bedreiging en het gevaar van een „toevallige” aanval niet worden veronachtzaamd.

Hoe kunnen de eigen vergeldingswapens beter tegen

* President Nixons verklaring, Washington, 14 maart 1969.

een Sovjet-aanval worden beveiligd? De president had de volgende mogelijkheden overwogen:

— uitbreiding van het aantal raketten en bommenwerpers; deze maatregel werd afgewezen, omdat zij slechts een geringe verbetering betekent en ook al weer verkeerd zou kunnen worden geïnterpreteerd;

— verbeterde beveiliging door opstelling in sterkere ondergrondse silo's zou slechts tijdelijk een oplossing zijn, gezien de toenemende nauwkeurigheid van de Sovjetwapens;

— de derde mogelijkheid, waarvoor dus werd gekozen, is de bescherming door een beperkt verdedigingssysteem.

De totale kosten van het systeem worden thans geschat op \$ 6 à 7 miljard. De uitvoering zal echter jaarlijks worden aangepast aan de resultaten van een zorgvuldige analyse van de bedreiging, zodat zo veel als nodig, doch niet méér dan vereist, zal worden uitgevoerd. Met de resultaten van onderhandelingen of van eenzijdige maatregelen van de Sovjet-Unie of China zal derhalve steeds rekening worden gehouden. Het programma is niet provocerend, omdat de vermeldingsmogelijkheden van de SU daardoor niet worden aangetast. Wel kan het een verantwoorde bewapeningspolitiek van Sovjet-zijde tot gevolg hebben, waardoor een bewapeningswedloop wordt vermeden. Evenmin wordt het uitzicht op succesvolle wapenbeperkingsonderhandelingen erdoor vertroebeld.

„Ballistic missile defense”, in „Survival”, mei 1969
A. W. T. GIJSBERS, Lt.-Kol. Inf. (gsb)

Een Europese veiligheidsconferentie?

Het Warschau-Pact heeft na zijn recente vergadering te Boekarest een beroep gedaan op alle Europese Staten deel te nemen aan een Europese Veiligheidsconferentie. Het Westen vraagt zich nog steeds af of dit een communistische afleidingsmanoeuvre is, die de aandacht moet afleiden van de ingreep in Tsjecho-Slowakije of van de interne onenigheden binnen het Warschau-Pact, dan wel of het een serieus bedoelde poging is om de veiligheid van Europa te vergroten. Tegen het voorstel zijn verscheidene bezwaren in te brengen:

— het zou kunnen zijn bedoeld om een wig tussen de VS en de Europese NAVO-staten te drijven;

— het begrip „Europese veiligheid” wordt verstaan als veiligheid tegen West-Duitsland, in plaats van gezamenlijke veiligheid voor geheel Europa met inbegrip van West-Duitsland;

— De Sovjet-Unie stelt haar maximale eisen op één

lijn met de minimale behoefte aan Europese veiligheid; — het voorstel lijkt ook qua vorm weinig ernstig bedoeld; het is geen formeel diplomatiek initiatief, doch een vrije slag in de lucht.

Toch zijn er ook positieve aspecten:

— de gedachte aan samenwerking van geheel Europa komt in de plaats van het klassieke thema van de „internationale klassestrijd”;

— het voorstel zou kunnen duiden op een onopvallend terugtrekken van de „Brezjnef-doctrine”;

— de Sovjet-druk op de overige landen van het Warschau-Pact zou tijdens een Europese Conferentie moeten afnemen;

— de Europese problemen zouden een plaats kunnen krijgen in het overleg tussen de VS en de Sovjet-Unie omtrent vermindering van de kernbewapening;

— tenslotte zou de Conferentie een nieuwe stimulans kunnen zijn voor de door Bonn geïnitieerde diplomatieke pogingen om tot een niet-aanvalsverdrag te komen. Al met al lijkt het juist, in te gaan op het Oostelijke initiatief, waarbij evenwel enkele voorwaarden in acht moeten worden genomen:

— er moet niet worden gesproken van een „Europees veiligheidssysteem”, doch van een „veiligheidssysteem voor Europa”, om aldus de deelneming van de VS te verzekeren;

— afbraak van de bestaande militaire blokken kan niet een eerste stap zijn, doch optimaal een afsluiting als een algemeen veiligheidssysteem is verwezenlijkt; — dit houdt tevens in, dat niet maximale politieke eisen voorop moeten staan, doch dat een weg van geleidelijk toenadering dient te worden gevolgd.

Schr. bepleit tenslotte een Duitse houding t.o.v. het vraagstuk van de Europese veiligheid. Ook hier zal via geleidelijke benaderingen op lange termijn moeten worden gestreefd naar de oplossing van het politieke probleem: de splitsing in twee Duitslanden.

Voorlopig zal niet moeten worden aangedrongen op hereniging; herziening van de grenzen moet niet het doel zijn van de conferentie. Pas op de zeer lange duur zal blijken of de splitsing gehandhaafd dient te blijven (als ze voor de Duitsers aanvaardbaar is) dan wel of hereniging; herziening van de grenzen moet niet het daarmee instemmen). Een mogelijkheid zou wellicht nog zijn te vinden in een band tussen de twee Duitse staten zoals die tussen de landen van de Britse Commonwealth.

Het Warschau-Pactvoorstel biedt Europa een kans om aan het begrip „ontspanning” nadere inhoud te geven. „A chance for Europe”, door T. Sommer, in „Die Zeit”, 28 maart 1969 (overgen. in „Survival”, juni 1969)

A. W. T. GIJSBERS, Lt.-Kol. Inf. (gsb)

Voor goed **schilder-, glas-
en behangwerk**

G. HOP & ZN.

Mr. Schilder

Kemperbergerweg 52

SCHAARBERGEN

Tel. (08300) 2 47 00